

1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

Levélcím: 1391 Budapest 62. Pf. 211

Telefon: (06-1) 472-8865

Ügyszám: Vj/111/2015.

Iktatószám: Vj/111-173/2015.

Betekintható!

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa az Oppenheim Ügyvédi Iroda (1053 Budapest, Károlyi utca 12.) által képviselt **VIKUV Vízkutató és Fúró Zrt.** (2700 Cegléd, Rákóczi út 72.), az Oppenheim Ügyvédi Iroda (1053 Budapest, Károlyi utca 12.) által képviselt **AQUAZIT Szolgáltató Kft.** (1086 Budapest, Nagyuvaros u. 16.), az Oppenheim Ügyvédi Iroda (1053 Budapest, Károlyi utca 12.) által képviselt **DRILLINGWATER Kft.** (4030 Debrecen, Monostorpályi utca 29), a Pálfalvi Ferenc ügyvezető által képviselt **„KÚTFEJ” Vízkutató és Fúró, Tervező Kkt.** (1184 Budapest, Széchenyi út 83.) és a Vona László ügyvezető által képviselt **GEO-SIVO Építőipari, Környezetvédelmi Tervező és Kivitelező Kft.** (1112 Budapest, Töhötöm u 27) eljárás alá vont vállalkozásokkal szemben gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmának feltételezett megsértése miatt indult versenyfelügyeleti eljárásban – nyilvános tárgyalást követően – meghozta az alábbi

határozatot

I. Az eljáró versenytanács megállapítja, hogy a VIKUV Vízkutató és Fúró Zrt. (továbbiakban: Vikuv), az AQUAZIT Szolgáltató Kft. (továbbiakban: Aquazit) és a DRILLINGWATER Kft. (továbbiakban: Drillingwater) egységes és folyamatos jogsértést követett el 2012. október 13-tól 2014. október 18-ig, ennek keretében a

- Jászfényszaru Város Önkormányzata által 2012. október 13-án kiírt,
- Veresegyház Város Önkormányzata által 2014. március 26-án kiírt,
- Veresegyház Város Önkormányzata által 2014. október 10-án kiírt

közbeszerzési eljárások során a VIKUV tendernyertessége érdekében versenykorlátozó jogsértő megállapodást kötöttek.

II. Az eljáró versenytanács megállapítja, hogy a fenti egységes és folyamatos jogsértés a VIKUV és az AQUAZIT vonatkozásában a

- Kengyel Községi Önkormányzat által 2013. november 23-án kiírt,
- Kengyel Községi Önkormányzat által 2014. augusztus 18-án kiírt

közbeszerzési eljárásokra is kiterjed.

III. Az eljáró versenytanács megállapítja, hogy a Kengyel Községi Önkormányzat által 2013. november 23-án kiírt közbeszerzési eljárás során a GEO-SIVO Építőipari, Környezetvédelmi Tervező és Kivitelező Kft. (továbbiakban: Geo-Sivo) a VIKUV-val versenykorlátozó célú megállapodást jelentő jogsértést követett el, amikor felosztotta a piacot, és az ajánlati árait a Vikuv tendernyertessége érdekében határozta meg.

IV. A fenti jogsértés megállapításán túl az eljáró versenytanács

- a Vikuv-val szemben 96.104.100,- Ft, azaz kilencvenhatmillió-száznégyezeregyszáz forint;
- a Drillingwater-rel szemben 874.000,- Ft, azaz nyolcszázhetvennégyezer forint;
- az Aquazit-tal szemben 3.683.300,- Ft, azaz hárommillió-hatszáznyolcvanháromezer-háromszáz forint;
- Geo-Sivo-val szemben 5.135.700,- Ft, azaz ötmillió-egyszázharmincötezer-hátszáz forint

versenyfelügyeleti bírságot szab ki, amely összeget a vállalkozás a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037557-00000000 számú bírságbevételei számlája javára köteles megfizetni a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül.

Az eljáró versenytanács a Vikuv-nak a 96.104.100,- Ft, azaz kilencvenhatmillió-száznégyezeregyszáz forint összegű versenyfelügyeleti bírságának a megfizetésére 18 havi részletfizetés engedélyez, akként, hogy

- az első havi részlet 5.339.128 Ft (azaz ötmillió-háromszázharminckilencezer-százhuszonnyolc forint), amit a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül,
- a további 17 havi egyenként 5.339.116 Ft-os (azaz ötmillió-háromszázharminckilencezer-száztizenhat) részleteket pedig az első részlet esedékességét követő hónaptól havonta, adott hónap 15. napjáig

köteles teljesíteni.

Bármely részlet elmaradása esetén a még fennálló teljes tartozás egy összegben esedékessé válik. Ha a kötelezett a bírságfizetési vagy eljárási költség fizetési kötelezettségének határidőben nem tesz eleget, késedelmi pótlékot köteles fizetni. A késedelmi pótlék mértéke minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része. A bírság, az eljárási költség és a késedelmi pótlék meg nem fizetése esetén a Gazdasági Versenyhivatal megindítja a határozat végrehajtását.

Ha a kötelezettek pénzfizetési kötelezettségüknek határidőben nem tesznek eleget, akkor az adózás rendjéről szóló törvény szerinti késedelmi pótlékkal azonos módon számított mértékű késedelmi pótlékot kötelesek fizetni. A bírság és a késedelmi pótlék meg nem fizetése esetén a Gazdasági Versenyhivatal megindítja a határozat végrehajtását.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított harminc napon belül közigazgatási per indítható. A keresetlevelet a Gazdasági Versenyhivatalnál kell benyújtani, elektronikusan, amely azt az ügy irataival együtt továbbítja a közigazgatási perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Fővárosi Törvényszéknek. A törvényszék eljárásában a jogi képviselő kötelező.

A fentiekben túl az eljáró versenytanács meghozta az alábbi

v é g z é s t.

Az eljáró versenytanács a „KÚTFEJ” Vízkutató és Fúró, Tervező Kkt. (továbbiakban: Kútfej) és az egyéb tenderek vonatkozásában az eljárást megszünteti.

Az eljáró versenytanács az Aquazit és a Drillingwater részletfizetés iránti kérelmét elutasítja.

A jelen végzés ellen a kézhezvételtől számított nyolc napon belül közigazgatási per indítható. A keresetlevelet a Gazdasági Versenyhivatalnál kell elektronikusan benyújtani, amely azt az ügy irataival együtt továbbítja a közigazgatási perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Fővárosi Törvényszéknek. A jogorvoslati kérelmet a Fővárosi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság a közigazgatási perrendtartás szerinti eljárásban bírálja el. A törvényszék eljárásában a jogi képviselet kötelező.

Ha a jogorvoslatra jogosult az egybefoglalt határozat és végzés ellen jogorvoslattal él, a határozat elleni jogorvoslat szabályait kell alkalmazni.

I. Előzmények

1. A Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) 2015. november 24-én versenyfelügyeleti eljárást indított a Vikuv, az Aquzit, a Drillingwater és a Geo-Sivo eljárás alá vont vállalkozásokkal szemben gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalmának feltételezett megsértése miatt.
2. A vizsgálatot elrendelő, a versenyfelügyeleti eljárást megindító VJ/111-2/2015. sz. végzés indokolása szerint: „a Gazdasági Versenyhivatal észlelte, hogy az eljárás alá vont vállalkozások 2012-től, többek között a Jászfényszaru Város Önkormányzata, a Kengyel Községi Önkormányzat és a Veresegyház Város Önkormányzata által hévíz, illetve artézi kút fúrásával, valamint meglévő kút felújításával, hasznosításával összefüggésben kiírt közbeszerzési eljárások kapcsán az ajánlati árak és a nyertes vállalkozás személyének előzetes egyeztetésével az egyes tendereket egymás között valószínűsíthetően felosztották. Ezzel a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. §-a (2) bekezdésének a) és d) pontjaiban foglalt tényállás megvalósításával valószínűsíthetően megsértették a Tpv. 11. §-ának (1) bekezdésében előírt tilalmat. A közérdek védelme szükségessé teszi az eljárás lefolytatását, figyelemmel arra, hogy a közbeszerzéseken való összejátszás különösen súlyos jogsértésnek minősül.”
3. Az ügyindító végzés alapján a versenyfelügyeleti eljárás kiterjed az eljárás alá vont vállalkozások közötti, kútfúrással, kútfelújítással és kúthasznosítással (ezen belül különösen hévíz, illetve artézi kút fúrásával, felújításával és hasznosításával) összefüggésben kiírt közbeszerzési eljárások kapcsán 2012-től folytatott egyeztetésekre.
4. Az eljáró versenytanács 2015. december 21-én kelt VJ/111-20/2015. számú végzésükkel 10 millió Ft eljárási bírságot szabtak ki a Vikuv-val szemben [személyes adat] magatartása miatt. A Vikuv a végzéssel szemben fellebbezéssel élt. A végzést a versenytanács, mint másodfokú hatóság (az indokolás kis mértékű módosítása mellett) a Vj/111-31/2015. számú, 2016. február 15-én kelt végzésével helyben hagyta, az ellen a Vikuv nem élt jogorvoslattal.
5. Az eljáró versenytanács 2016. február 18-án kelt VJ/111-32/2015. számú végzésükkel 542.340 Ft eljárási bírságot szabtak ki a Geo-Sivo-val szemben [személyes adat] magatartása¹ miatt. A Geo-Sivo a végzéssel szemben fellebbezéssel élt. A végzést a versenytanács, mint másodfokú hatóság (az indokolás kis mértékű módosítása mellett) a Vj/111-44/2015. számú, 2016. április 4-én kelt végzésével helyben hagyta, az ellen a Geo-Sivo nem élt jogorvoslattal.
6. A versenyfelügyeleti eljárás megindítását követően a GVH észlelte, hogy a Kútfej – valószínűsíthetően közvetítő szerepet játszva – szintén bekapcsolódhatott a fenti közbeszerzések vonatkozásában az eljárás alá vont vállalkozások közötti, az ajánlati árakkal és a nyertes vállalkozás személyének előzetes egyeztetésével, az egyes közbeszerzési eljárások

---

¹ „Az I. részben ismertetett magatartás, miszerint a 2015. november 26-i helyszíni kutatás alkalmával a GEOSIVO ügyvezetője, [személyes adat] nem az általa a versenyfelügyeleti eljárás megindításának napján, illetve azt megelőzően használt tartalmú merevlemezrel ellátott számítógépet bocsátotta az eljáró versenytanács rendelkezésére, hanem az eljáró versenytanács számára egy olyan számítógépet mutatott be, amelynek merevlemezén újonnan – a versenyfelügyeleti eljárás megindítása, illetve az arról történt tudomásszerzése után telepített operációs rendszer és adattartalom szerepelt, a valós tényállás feltárásának megghiúsítására irányult, illetve az eljárás elhúzását eredményezte, az alábbiakra figyelemmel.” (VJ/111-31/2015. sz. végzés III. rész első bekezdés)

felosztásával kapcsolatos egyeztetésekbe. Ezzel a Kútfej a Tpv. 11. §-a (2) bekezdésének a) és d) pontjaiban foglalt tényállás megvalósításával valószínűsíthetően megsértette a Tpv. 11. §-ának (1) bekezdésében előírt tilalmat. Mivel az eljárásban vizsgált magatartásnak valószínűsíthetően a Kútfej is részese volt, a GVH 2017. február 6-án kelt VJ/111-100/2015. számú végzésével a versenyfelügyeleti eljárásba ügyfélként bevonta.

7. Az eljáró versenytanács a 2017. március 9-én kelt, Vj/111-123-129/2017. sz. iratban a Versenytanács elé terjesztették a vizsgálati jelentést és a versenyfelügyeleti eljárás iratait, melynek következtében a versenyfelügyeleti eljárás a Tpv. 47. § (2) bekezdése alapján versenytanácsi szakaszba lépett.
8. Az eljáró versenytanács 2018. augusztus 1-jén az eljárás alá vontak számára a Tpv. 73/A. §-a szerinti egyezségi kísérletben történő részvételre szóló felhívást küldött ki².
9. A Vikuv, Aquazit, Drillingwater³ és a Kútfej⁴ akként nyilatkozott, hogy nem kíván részt venni az egyezségi eljárásban.
10. A Geo-Sivo az egyezségi eljárásban részt vett⁵ és az alapján az eljáró versenytanács és közte közös álláspont jött létre⁶, amelyet a Geo-Sivo egyezségi nyilatkozatában⁷ is megerősített.
11. Az eljáró versenytanács 2018. október 19-én megküldte az eljárás alá vontak számára előzetes álláspontját⁸. A kézbesített előzetes álláspontra a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater közös jogi képviselője terjesztett elő észrevételeket⁹, a Geo-Sivo és a Kútfej semmit sem regált.
12. Tekintettel arra, hogy a Geo-Sivo nem tett eleget a Tpv. 73/A. § (4) bekezdésében¹⁰ foglalt kögens kötelezettségének, ezért az eljáró versenytanács, figyelemmel arra is, hogy a Tpv. 73/A. § (2) bekezdése alapján nincs helye igazolási kérelem előterjesztésének, a Egyezségi Közlemény 83. g) pontja alapján az egyezségi kísérlet befejezéséről tájékoztatta a Geo-Sivo-t¹¹.
13. Az eljáró versenytanács 2018. november 19.-én nyilvános tárgyalást tartott az ügyben¹².

II.

Az eljárás alá vont vállalkozások

II.1. Vikuv

14. A Vikuv jogelődjein keresztül több, mint 150 éve foglalkozik vízkutatással.¹³ Az 1950-60-as években részt vett Magyarországon a települések egészséges ivóvíz ellátásában, a 60-70-es években pedig a geotermális energia hasznosításába kapcsolódott be.
15. A Vikuv főbb tevékenységébe tartozik egyebek mellett a hideg- és termálvíz-készletek feltárása, kutatása; a különböző rendeltetésű hideg- és termálvizes kutak fúrása, kiképzése, műszeres vizsgálata, felújítása; geotechnikai fúrások létesítése, mintázása, kiértékelése.
16. A Vikuv teljes egészében munkavállalói tulajdonban áll. A Vikuv 2015-ben 94 fizikai és 16 szellemi munkavállalót foglalkoztatott.¹⁴
17. A Vikuv zárt részvénytársasági formában működő gazdasági társaság. A VJ/111-25/2015. sz. adatszolgáltatás E/3. és a VJ/111-57/2015.sz. adatszolgáltatás 2. sz. mellékleteként becsatolt részvénytulajdonokra vonatkozó kimutatások alapján megállapítható, hogy a Vikuv Közgyűlésében a legnagyobb szavazati jogosultságot biztosító részvényesomaggal [személyes

² VJ-111-137/2015.

³ VJ/111-140/2015.

⁴ VJ/111-141/2015.

⁵ VJ/111-139/2015.

⁶ VJ/111-150/2015.

⁷ VJ/111-153/2015.

⁸ VJ/111-154/2015.

⁹ VJ/111-159/2015.

¹⁰ Tpv. 73/A. (4) A 73. § (1) bekezdésétől eltérve, az egyezségi nyilatkozatot tevő ügyfél az előzetes álláspontra legfeljebb tizenöt napon belül köteles egyértelműen nyilatkozni arról, hogy az előzetes álláspont tartalma érdemben megegyezik az egyezségi nyilatkozatban foglaltakkal, vagy hogy az egyezségi nyilatkozatot visszavonja.

¹¹ VJ/111-170/2015.

¹² VJ/111-160/2015.

¹³ VJ/111-57/2015. sz. adatszolgáltatás 1. számú melléklet.

¹⁴ VJ/111-57/2015. sz. adatszolgáltatás 1. és 2. számú mellékletek.

adat] rendelkezik. [személyes adat] 2012. december 31-én a szavazati jogosultságot biztosító részvények 44,32%-ával rendelkezett, mely szavazati jogosultság 2014. december 31-ére 49,46%-ra, majd 2015. április 30-ára 51,5%-ra nőtt. A második legnagyobb szavazati joggal – mely a 2012. december 31-i 31,94%-ról 2014. december 31-re 35,64%-ra, majd 2015. április 30-ára 37,12%-ra nőtt – [személyes adat] rendelkezett. [személyes adat] a 2012. december 31-i kimutatás szerint 8,85%-os szavazati joggal rendelkezett, a 2014. április 22-i kimutatás szerint azonban már nem rendelkezett szavazati jogot biztosító részvényekkel. A részvénytársaság további, részvénytulajdonnal rendelkező tagjainak szavazati joga egyenként 5% alatt volt.

18. Szintén az előbbi kimutatás alapján az is megállapítható, hogy a Vikuv részvényeinek egy részét az Aquazit Kft. birtokolja. Az Aquazit Kft. részvénytulajdona a Vikuvban 2012. december 31-én 20% volt, míg 2014. december 31-én már 30%, majd 2015. április 30-án ismét 20%.¹⁵
19. A Vikuv kizárólagos tulajdonába tartozik az Eurodrilling D.o.o. (Szerbia). A Vikuv 2015. évi (külföldi és belföldi értékesítésből származó) nettó árbevételének összege¹⁶ 2.626.884.000 Ft volt, míg 2017-re a nettó árbevétel kb. a harmadára, 961.041.000,- Ft-ra csökkent.

II.2. Aquazit

20. Az Aquazit elsődleges tevékenysége – nyilatkozata¹⁷ szerint – a Vikuv működéséhez szükséges beszerzések eszközlése. Az Aquazit 20%-os tulajdonosi részesedéssel rendelkezik a Vikuv-ban, előadása szerint árbevételének több mint 90%-a is a Vikuv-tól származik.
21. Az Aquazit [személyes adat] ügyvezető 0,5%-os és [személyes adat] (aki az Aquazit nyilatkozata szerint a Vikuv vezérigazgatója, [személyes adat]-nek a sógora) 99,5%-os tulajdonában áll.
22. Az Aquazit 2015. évi nettó árbevételének összege¹⁸ 143.519.000 Ft volt, míg 2017-re kb. a negyedére, 36.833.000,- Ft-ra csökkent.
23. A versenyfelügyeleti eljárás megindítását követően az Aquazit székhelye megváltozott, az 2016. február 2-ától a Vikuv budapesti telephelyével azonos címen található.

II.3. Drillingwater

24. A Drillingwater-t 2010-ben alapították¹⁹ előadása szerint elsődlegesen azzal a céllal, hogy a Vikuv cégcsoportot képviselje külföldi munkák során. Tevékenységi köre átfed a Vikuv-éval, árbevételének 90%-a szintén a Vikuv-tól származik. A társaság fő tevékenysége a 2015. évi Éves Beszámoló Kiegészítő Melléklete²⁰ alapján a kútúrás.
25. A Drillingwater 2016. május 10-ig [személyes adat] 75%-os és [személyes adat] 25%-os tulajdonában volt.²¹ [személyes adat] a Vikuv vezérigazgatója, [személyes adat] anyósa és egyben az Aquazit alkalmazottja is. [személyes adat] a Vikuv műszaki igazgatójának és tulajdonosának ([személyes adat] lánya és a Vikuv munkavállalója is egyben.
26. A jelen versenyfelügyeleti eljárás megindítását követően, 2016. május 10-től a Drillingwater tagjai [személyes adat] (40%), [személyes adat] (20%), [személyes adat] (20%), [személyes adat] (10%) és a korábban is tag [személyes adat] (10%).²²
27. A Drillingwater 2015. évi nettó árbevételének összege²³ 163.501.000 Ft volt, míg 2017-re kb. a huszadára, 8.740.000,- Ft csökkent.

¹⁵ Arra vonatkozóan azonban nem áll a vizsgálat rendelkezésére információ, hogy ezen részvények biztosítanak-e szavazati jogot az Aquazit Kft. részére a Vikuv Közgyűlésén való szavazásra, illetve, ha vannak ilyen szavazati jogot biztosító részvények az Aquazit Kft. tulajdonában, ezek összességében milyen mértékű szavazati jogot biztosítanak, illetve a szavazati jog gyakorlása milyen formában történik.

¹⁶ VJ/111-113/2015. sz. irat.

¹⁷ VJ/111-59/2015. sz. adatszolgáltatás 1. számú melléklete.

¹⁸ VJ/111- 113/2015. sz. irat

¹⁹ VJ/111-58/2015. sz. adatszolgáltatás 1. számú melléklet.

²⁰ VJ/111-113/2015. sz. irat

²¹ VJ/111-58/2015. sz. adatszolgáltatás 1. számú melléklet.

²² VJ/111- 113/2015.

²³ VJ/111-113 /2015. sz. irat

II.4. Geo-Sivo

28. A Geo-Sivo fő tevékenysége mérnöki szolgáltatás nyújtása, ezen belül a geotechnikai feltárások, fúrások végzése, valamint talajvíz kutak (figyelő kutak, öntöző kutak, vízellátást biztosító kutak) létesítése. A kutak létesítése mellett általában azok tervezésére is kiterjed a megbízása.²⁴
29. A Geo-Sivo maga is képes fúrási munkákat elvégezni, kis átmérő esetén, a nagyobb átmérőt igénylő fúrásokat pedig alvállalkozók bevonása mellett végzi, a Geo-Sivo műszaki felügyelete mellett.²⁵
30. A Geo-Sivo artézi és hévízkút fúráshoz szükséges eszközökkel nem rendelkezik.²⁶
31. 2012. és 2015. között egyáltalán nem végzett a Geo-Sivo hévíz, illetve artézi kút fúrást, mert az alvállalkozó bevonását igényelte volna. Alvállalkozó bevonásával azonban előadása szerint nem tudott volna versenyképes árajánlatot adni.²⁷
32. Az esetleges közbeszerzési megkereséseken csak ritkán és esetlegesen vesz részt, csak valamilyen kapcsolódó, vagy várható további kapcsolódó munka esetén látja értelmét az esetleges indulásnak. A közbeszerzéseken való indulásról az ügyvezető dönt.²⁸
33. A további eljárás alá vont vállalkozásokkal üzleti kapcsolatban nem áll, azokkal alvállalkozói vagy egyéb együttműködésre nem került sor.²⁹
34. A Geo-Sivo előadása szerint valószínű, hogy az ügyvezetője szakmai ismertsége, kompetenciája, szakmai kapcsolatai referenciái, kapcsolódó tevékenységei, valamint a Geo-Sivo megbízhatósága és referenciái miatt kéri fel közbeszerzéseken ajánlattételre.³⁰
35. A Vikuv nyilatkozata³¹ alapján a Geo-Sivo a Vikuv Geotechnikai Osztályából vált önálló vállalkozássá 1993-ban, amikor a Vikuv ennek az üzletágnak a megszüntetéséről döntött. Ezen túlmenően a Vikuv és a Geo-Sivo között semmilyen üzleti kapcsolat nincs.
36. A Geo-Sivo 2017. évi nettó árbevétele 51.357.000 Ft volt.

II.5. Kútfej

37. A Kútfej VGMK 1985-ben alakult, a Vízkutató és Fúró Vállalat felelősségével működő gazdasági társaságként.³²
38. A Kútfej három tagja [személyes adat], [személyes adat] és [személyes adat] (aki egyben a Vikuv munkavállalója is). A Kútfej nem irányít más vállalkozásokat.³³
39. A Kútfej 2017. évi nettó árbevétele 16.667.000 Ft volt.

II.6. Egyéb vállalkozások

40. Az eljárás során többször felmerült [személyes adat] neve olyan kontextusban, hogy a vizsgált magatartással érintett közbeszerzések kapcsán bekapcsolódott legalábbis az Aquazit ajánlatainak elkészítésébe, ugyanakkor a feltárt adatok³⁴ alapján tisztázni kellett azt is, hogy [személyes adat] az Aquazit ajánlata mellett a Drillingwater vagy a Vikuv ajánlatainak elkészítésébe is bekapcsolódott-e.
41. [személyes adat] a vizsgált időszakban a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater eljárás alá vont vállalkozásokkal egyaránt szerződéses kapcsolatban állt, a hozzá köthető vállalkozási formákon keresztül. Így [személyes adat] a Gadu Bt., illetve a Gaduco Kft. vállalkozások keretében,

---

²⁴ VJ/111-27/2015.

²⁵ VJ/111-27/2015. számú irat, 4. kérdésre adott válasz.

²⁶ VJ/111-27/2015. számú irat, 5. kérdésre adott válasz.

²⁷ VJ/111-27/2015.

²⁸ VJ/111-27/2015.

²⁹ VJ/111-27/2015.

³⁰ VJ/111-27/2015.

³¹ VJ/111-57/2015. sz. irat 1. számú mellékletének 6. pontja.

³² VJ/111-106/2015., 1. kérdésre adott válasz.

³³ VJ/111-106/2015., 3. kérdésre adott válasz.

³⁴ Lásd ezzel kapcsolatban a Drillingwater ügyfélmeghallgatáson tett nyilatkozatát (VJ/111-87/2015.)

- továbbá egyéni vállalkozóként végezte tevékenységét a három vállalkozás felé, 2008-tól.³⁵ [személyes adat] 2016 májusától az Aquazit alkalmazottja.³⁶
42. Az Aquazit előadása szerint [személyes adat] a különböző vállalkozásaival kötött keretmegállapodások alapján üzletszerzési, ügyfélkezelési, tervezési, szerződés előkészítési, anyagbeszerzés-koordinálási valamint egyéb feladatokat látott el. Ennek keretében egyes tenderek kapcsán is végzett munkát a Vikuv, az Aquazit vagy a Drillingwater vállalkozások egyik vagy másik, az adott tenderen induló tagjának. A különféle, így a tenderekhez kapcsolódó munkák esetében sem kerül azonban általában pontosításra, hogy a kérdéses feladatot melyik hatályban lévő keretszerződés alapján végzi el.³⁷
43. Az, hogy [személyes adat] éppen melyik vállalkozás nevében állított ki számlát, tanúvallomása szerint adózási szempontoktól függött.³⁸
44. A Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater előadták, miszerint a [személyes adat] köthető vállalkozások által feléjük kiállított számlák alapján azért nem állapítható meg, hogy pontosan melyik vonatkozott [személyes adat] egy adott közbeszerzési ajánlat kapcsán elvégzett tevékenységére, mert számláit általános mérnöki tevékenység tárgyában és nem konkrét tenderekhez kötődően állította ki.³⁹

III.

A feltárt tényállás

III.1. A feltárt tényállás

45. A versenyfelügyeleti eljárás annak vizsgálatára terjedt ki, hogy az eljárás alá vontak folytattak-e egyeztetéseket hévíz, illetve artézi kút fúrásával, valamint meglévő kút felújításával, hasznosításával összefüggésben kiírt közbeszerzési eljárások kapcsán az egyes tenderek egymás közötti esetleges felosztásáról, 2012-től kezdődően.
46. Ezen időszakban összesen öt hévíz, illetve artézi kút fúrásával, valamint meglévő kút felújításával, hasznosításával összefüggésben kiírt közbeszerzési eljárás volt azonosítható, amelyek az eljárás alá vont vállalkozásokkal kapcsolatba hozhatóak.
47. Mind az öt közbeszerzést az akkor hatályban lévő, a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVII. törvény („rég” Kbt., a továbbiakban: Kbt.) 122. § (7) bekezdés a) pontja⁴⁰, illetve a 122/A. § (1) bekezdés⁴¹ szerinti hirdetmény nélküli, illetve hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás szabályai szerint folytatták le. Ez azt jelentette, hogy az ajánlatkérő meghatározhatta az ajánlattételre felkért vállalkozások körét.
48. Az említett közbeszerzések közös sajátossága, hogy az ajánlatadásra felkért vállalkozások kizárólag az eljárás alá vont vállalkozások közül kerültek ki, az alábbiak szerint:

³⁵ A Drillingwater a Gadu Bt-vel nem állt kapcsolatban, csak a Gaduco Kft-vel és [személyes adat], mint egyéni vállalkozóval.

³⁶ VJ/111-111/2015., 2. kérdésre adott válasz.

³⁷ VJ/111-67/2015., 5. kérdésre adott válasz.

³⁸ VJ/111-1111/2015., 2. kérdésre adott válasz.

³⁹ VJ/111-97/2015., 1.kérdésre adott válasz; VJ/111-98/2015., 1. kérdésre adott válasz; VJ/111-76/2015., 1. kérdésre adott válasz.

⁴⁰ A Kbt. 122. § (7) bekezdés a) pontja szerint az ajánlatkérő hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárást indíthat, ha az árubeszerzés vagy szolgáltatás becsült értéke nem éri el a huszonötmillió forintot vagy az építési beruházás becsült értéke nem éri el a százötvenmillió forintot. A Kbt. 122. § (8) bekezdés szerint az ajánlatkérő a 122. § (7) bekezdés a) pontja szerinti esetben is köteles biztosítani a versenyt és legalább három – a szerződés teljesítésére való alkalmasság feltételeit az ajánlatkérő megítélése szerint teljesíteni képes – gazdasági szereplőt ajánlattételre felhívni.

⁴¹ A Kbt. 122/A. § (1) bekezdés szerint, ha az árubeszerzés vagy szolgáltatás becsült értéke nem éri el a huszonöt millió forintot, vagy az építési beruházás becsült értéke nem éri el a százötven millió forintot és az eljárásban tárgyalás tartása nem szükséges, az ajánlatkérő olyan közbeszerzési eljárást is lefolytathat, amelyben a nyílt eljárás nemzeti eljárásrendben irányadó szabályait alkalmazza a 122/A. §-ban foglalt különbségekkel. Az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívás közzététele helyett legalább három – a szerződés teljesítésére való alkalmasság feltételeit az ajánlatkérő megítélése szerint teljesíteni képes – gazdasági szereplőnek köteles egyidejűleg közvetlenül írásban ajánlattételi felhívást küldeni. A (3) bekezdés szerint az eljárásban kizárólag az ajánlattételre felhívott gazdasági szereplők tehetnek ajánlatot.

	ajánlatkérő neve	ajánlatkérés tárgya	ajánlati felhívás elküldésének dátuma	ajánlatadásra felkért vállalkozások	Tényleges ajánlattevő(k)	Nyertes ajánlattevő	Ajánlati összegek (Ft)
1.	Jászfényszaru Város Önkormányzata	„Hévízkutató fúrás, az eredmények értékeléséről, a felhasználásról szóló tanulmány”	2012. október 13.	Vikuv, Geo-Sivo, Aquazit	Vikuv, Drillingwater	Vikuv	48.500.000 51.100.000
2.	Kengyel Községi Önkormányzat	„Hévízkút hasznosítása - szolgáltatással vegyes eszközbeszerzés”	2013. november 23.	Aquazit, Geo-Sivo, Vikuv	Aquazit, Geo-Sivo, Vikuv	Vikuv	24.956.000 25.000.000 24.765.000
3.	Kengyel Községi Önkormányzat	„Kengyel, B-3 kat. Sz. ártézi kút komplett felújítása, kútfelső rész tervezésével, kivitelezésével”	2014. augusztus 18.	Aquazit, Geo-Sivo, Vikuv	Vikuv	Vikuv	15.000.000
4.	Veresegyház Város Önkormányzata	„Veresegyházi III. számú termálkút fúrása”	2014. március 26.	Vikuv, Aquazit, Drillingwater	Vikuv, Aquazit, Drillingwater	Vikuv	100.000.000 112.650.000 108.000.000
5.	Veresegyház Város Önkormányzata	„Veresegyház, III. számú termálkút fúrás lemélyítése kiegészítő építési beruházás”	2014. október 10.	Vikuv, Aquazit, Drillingwater	Vikuv, Aquazit, Drillingwater	Vikuv	14.800.000 14.800.000 14.900.000

III.2.1. A Jászfényszaru Város Önkormányzata által kiírt közbeszerzés

49. Jászfényszaru Város Önkormányzata 2012. október 13-án közbeszerzés lefolytatását kezdte meg a Kbt. 122. § (7) bekezdésének a) pontja alapján meg, „Hévízkutató fúrás, az eredmények értékeléséről, a felhasználásról szóló tanulmány” tárgyban.⁴²
50. Az ajánlatkérő adatszolgáltatásában becsatolt, a közbeszerzés tárgyát képező hévízkutató fúrás előkészítő iratról⁴³ megállapítható, hogy azt a Kútfej készítette, amelynek ügyvezetője [személyes adat]. A Kútfej Kkt-nak az előkészítő iraton szereplő elérhetőségei a Vikuv elérhetőségével azonosak: így az 1084 Budapest, Nagyfuváros utca 16. alatt működik a Vikuv fióktelepe, a Kútfej e-mail címeként a [személyes adat] e-mail cím van megadva, a megadott telefonszámai pedig a Vikuv telefonszámaival egyeznek meg. Ennek kapcsán szükséges visszautalni arra, hogy a Kútfej a Vikuv-tól bérelt irodahelyiséget. Az előkészítő irat készítésének körülményei kapcsán a Kútfej nem emlékezett arra, hogy bármely vállalkozást ajánlott volna az önkormányzat részére esetleges ajánlattételre felkérteként.⁴⁴

⁴² VJ/111-23/2015. számú adatszolgáltatás 1. pontja.

⁴³ „Jászfényszaru Hévízkutató fúrás terve” című dokumentum, VJ/111-23/2015. számú irat melléklete

⁴⁴ VJ/111-110/2015., 6. kérdésre adott válasz.

51. A Geo-Sivo ügyvezetőjének [személyes adat] előadása⁴⁵ szerint „[személyes adat] ebben az esetben valószínűleg ő ajánlotta, mert ismerte a Jászfényszarui polgármestert. De a közbeszerzésre nem emlékezett.” [személyes adat] előadta még, hogy a Jászfényszarui polgármesterrel és ügyintézővel volt olyan kapcsolatban, hogy lehet, hogy beszéltek a közbeszerzésről, aminek során megosztotta az ismereteit, hogy körülbelül milyen összegű ajánlatra számíthatnak, mire érdemes figyelni. Mi az az összeg, ami még elfogadható és mi nem”. Előadta, „hogy az is lehetséges, hogy felajánlotta, hogy kútúrásnál szívesen vállalja a műszaki ellenőri feladatokat”.
52. Az ajánlatok elbírálásának szempontja a legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatás volt, az ajánlatkérő Önkormányzat nevében a KÖZ-PÁLYA Kft. járt el, aki a [személyes adat] email címről [személyes adat] 2012. október 13-án a [személyes adat], [személyes adat], [személyes adat] email címre küldött ajánlati felhívást⁴⁶. Az önkormányzati nyilatkozata szerint a lefolytatott eljárásra a Vikuv, az Aquazit és a Geo-Sivo vállalkozásokat kérte felajánlattételre.⁴⁷
53. A 2012. október 24-i ajánlattételi határidőre az ajánlattételre felkértek közül egyedül a Vikuv, az ajánlattételre felkérteken kívül még a Drillingwater nyújtott be ajánlatot.⁴⁸
54. A Drillingwater ajánlatában [személyes adat] (aki a fent bemutatottak szerint a Kútfej képviselőjében a közbeszerzést előkészítő iratot készítette⁴⁹) jelölte meg, mint a teljesítésbe bevonni kívánt szakembert, aki ezt „Szakmai önéletrajz és rendelkezésre állási nyilatkozatában”⁵⁰ elfogadta.
55. A Geo-Sivo nem tudott válaszolni arra a kérdésre, miért nem nyújtott be ajánlatot a felkérésre.⁵¹ A Geo-Sivo a közbeszerzés részleteire nem emlékezett. A közbeszerzés kapcsán [személyes adat] vonatkozásában annyit adott elő, hogy feltehetően ő ajánlotta [személyes adat], mint tervezőt az önkormányzatnak.⁵²
56. Az ajánlattételre nem felkért Drillingwater nyilatkozata szerint a közbeszerzésen való indulásáról a Vikuv vezetése döntött, a Drillingwater ezt követően készítette el ajánlatát:

„A teljesség kedvéért előadjuk, hogy a jászfényszarui tender esetében a Drillingwater nem kapott közvetlen megkeresést a kiírótól, a tenderen való indulásról a Vikuv vezetése döntött, a Drillingwater ajánlatát ezt követően készítette el”.⁵³

57. Annak okát, hogy mi állt a Vikuv ezen döntése hátterében, sem a Vikuv, sem a Drillingwater nem tudta ügyfélmeghallgatásuk során felidézni.⁵⁴
58. A Vikuv később azonban írásban előadta, hogy

„Az ajánlatkérő a Vikuv csoport részéről a Vikuv Zrt.-t és az Aquazit Kft.-t kérte felajánlattételre. Tekintettel arra, hogy az Aquazit Kft. egyes, az ajánlatkérőkre vonatkozó feltételeknek nem felelt meg, a Vikuv Csoport döntése alapján a Drillingwater adott be ajánlatot a kapott felkérés alapján.”⁵⁵

59. A Vikuv, illetve a Drillingwater ajánlatát egy időben, 2012. október 24-én 10 órakor vette át az ajánlatkérő, a két ajánlatot tartalmazó borítékokra írottak szerint. A rendelkezésre álló adatok alapján nem állapítható meg, hogy az egyes ajánlatokat személy szerint kik nyújtották be, de az

⁴⁵ VJ/111-85/2015.

⁴⁶ VJ/111-112/2015. 66. ([személyes adat]), 68. oldal ([személyes adat]), 70. oldal ([személyes adat])

⁴⁷ VJ/111-23/2015. számú adatszolgáltatás 1. pontja.

⁴⁸ VJ/111-23/2015. számú adatszolgáltatás 1. pontja.

⁴⁹ „Jászfényszaru Hévízkutató fúrás terve” című dokumentum, VJ/111-23/2015. számú irat melléklete

⁵⁰ VJ/111-112/2015.

⁵¹ VJ/111-85/2015. számú irat 16. kérdésre adott válasz.

⁵² VJ/111-85/2015. számú irat 16. kérdésre adott válasz.

⁵³ VJ/111-65/2015., 13-14.. pont.

⁵⁴ VJ/111-90/2016. számú irat 7. kérdésre adott válasz, VJ/111-87/2016. számú irat 6. kérdésre adott válasz.

⁵⁵ VJ/111-97/2015., 3. kérdésre adott válasz.

megállapítható, hogy a Drillingwater nevében beadott ajánlat borítékán a Drillingwater cégkivonata alapján [személyes adat] címe található meg a Drillingwater címeként.⁵⁶

60. A Vikuv ajánlati ára nettó 48.500.00 Ft, a Drillingwater ajánlati ára nettó 51.100.000 Ft volt.⁵⁷
61. Az ajánlatkérő nevében eljáró [személyes adat] „tájékoztatás, hiánypótlási felszólítás” tárgyú emailt⁵⁸ küldött 2012. október 26-án címzettként a [személyes adat], és másolatban a [személyes adat] email címre. Az email mellékletét képező egy oldalas dokumentumban tájékoztatta a Drillingwater-t, hogy „Ajánlata érvénytelen, a közbeszerzési eljárásban ajánlattételre nem került felkérésre.”, illetve a Vikuvot hiánypótlásra hívta fel.
62. A hiánypótlási felszólításnak a Vikuv eleget tett.
63. Ezt követően 2012. október 30-án ugyanezen email címekre egy hiánypótlási felszólítás tárgyú emailt írt⁵⁹, amelynek csatolmányában (HiáNYPÓTLÁS 2.doc) ismételten hiánypótlásra hívta fel a Vikuvot⁶⁰.
64. A hiánypótlási felszólításnak a Vikuv ismételten eleget tett.
65. Mivel a Drillingwater-t az ajánlatkérő nem kérte fel ajánlattételre, az ajánlatkérő megállapította, hogy annak ajánlata érvénytelen. Az eljárás nyertese az egyedüli érvényes ajánlatot benyújtó Vikuv lett. Az eljárásról készült összegzést 2012. október 31-én küldte meg az ajánlatkérő.⁶¹
66. Az ajánlatkérő 2012. november 30-án írta alá a vállalkozási szerződést a Vikuv-val.⁶²

III.2.2. A Kengyel Községi Önkormányzat által 2013-ban kiírt közbeszerzés

67. Kengyel Községi Önkormányzat 2013 novemberében közbeszerzési eljárás lebonyolítását kezdte meg, „Hévízkút hasznosítása - szolgáltatással vegyes eszközbeszerzés” tárgyban.
68. A közbeszerzési eljárás a Kbt. 122/A. § (1) bekezdése szerinti, hirdetmény nélküli eljárás volt. Kengyel Községi Önkormányzat képviselőtestületének 2013. november 22-i határozata szerint az ajánlati felhívást az Aquazit, a Geo-Sivo és a Vikuv részére küldték meg, 2013. november 23-án.⁶³
69. Az ajánlatkérő előadása szerint az ajánlattevők kiválasztásakor figyelembe vette, hogy a Vikuv a közbeszerzéssel érintett hévízkúton 2001-ben műszeres mérést végzett, amely mérés eredményét az ajánlatkérő a versenyfelüyeleti eljárás során adatszolgáltatásában be is csatolta. Az ajánlatkérő az ajánlattevők kiválasztása körében előadta még, hogy [személyes adat] (Kútfej tulajdonos ügyvezetője) „nyugalmazott, független” mérnökként segített az „anyag” összeállításában és az ajánlattételre meghívott vállalkozások felkutatásában.⁶⁴
70. A Kútfej ügyfélkénti meghallgatásán [személyes adat] előadta, hogy a közbeszerzési eljárást megelőzően a Kútfej kútfúrasi tervet készített Kengyel Községi Önkormányzat részére, de akkor még fel sem merült, hogy közbeszerzést írnának ki. A későbbiek során lehet, hogy megkérdezték, kit ajánlana a munka elvégzésére, és ekkor ajánlhatta a Vikuv-ot is. A Geo-Sivo esetében azonban tisztában volt azzal, hogy kútfúrasi tevékenység végzésére nem alkalmas, ezért csupán mechanikai, talaj-megmunkálási munkákra ajánlhatta azt.⁶⁵ [személyes adat] előadása szerint a Geo-Sivo ügyvezetőjével, [személyes adat] kölcsönösen ajánlották egymás vállalkozását potenciális megbízóknak tervezői, illetve geotechnikai munkák elvégzésére.⁶⁶
71. Az ajánlattételi határidő 2013. december 10. volt.⁶⁷

⁵⁶ VJ/111-75/2015., VJ/111-112/2015.

⁵⁷ VJ/111-112/2015.

⁵⁸ VJ/111-112/2015. 62. oldal

⁵⁹ VJ/111-112/2015. 60. oldal

⁶⁰ VJ/111-112/2015. 58. oldal

⁶¹ VJ/111-112/2015.

⁶² VJ/111-112 /2015.

⁶³ Az ajánlatkérő adatszolgáltatása szerint az ajánlattételi felhívás megküldésének időpontja 2013. november 25. volt, azonban az adatszolgáltatásában becsatolt, a három ajánlattételre felkért vállalkozásnak címzett, az ajánlati felhívást tartalmazó e-mailek 2013. november 23-i dátumúak. (VJ/111-22/2015., 1. számú melléklet)

⁶⁴ VJ/111-22/2015., 4. pontra adott válasz és 4. számú melléklet.

⁶⁵ VJ/111-110/2015., 3. kérdésre adott válasz.

⁶⁶ VJ/111-110/2015., 4. kérdésre adott válasz.

⁶⁷ VJ/111-22/2015. számú adatszolgáltatás CD-mellékletén a 3. számú melléklet.

72. 2013. december 5-én 12:11-kor a Vikuv alkalmazottja, [személyes adat] geológus-tervező gyakornok „Kengyel pályázathoz” tárgyú e-mailjében megkereste a Geo-Sivo ügyvezető tulajdonosát, [személyes adat]. [személyes adat] az e-mail szövegében jelezte [személyes adat], hogy az e-mailje mellékletei között a Kengyel Község Önkormányzata által kiírt közbeszerzés ajánlati felhívását is megtalálja. Az e-mail az „ami kell nekünk” fordulattal folytatódik, majd [személyes adat] számos, az ajánlat összeállításához szükséges, a Geo-Sivo-ra vonatkozó adatot, iratot kért [személyes adat], így annak referenciáját az elmúlt 36 hónapból, aláírási címpéldányt, cégkivonatot, a több, mint 25%-os szavazati joggal bíró személy nevét és címét, a tulajdonos nevét és címét, a 2010-2012. évekből származó mérleget és a nettó árbevétel összegét, a teljesítésbe bevonni kívánt szakemberek felsorolását, kamarai igazolásukat és „aláírásukat”, valamint az [ajánlatadó] vállalkozás műszaki felszereltségének ismertetését. [személyes adat] azzal zárta az e-mailjét, hogy [személyes adat] a [személyes adat] címre⁶⁸ is küldje majd meg válaszát. [személyes adat] az e-mail mellékleteként eljuttatta [személyes adat] a kengyeli közbeszerzés ajánlati dokumentációjának részét képező „3. sz. melléklet Feladatmeghatározás” fejlécű iratot és az ajánlati felhívást („ELJÁRÁST MEGINDÍTÓ FELHÍVÁS”), amely dokumentumokat az ajánlatkérő 2013. november 23-i e-mailjében már közvetlenül megküldte a Geo-Sivo-nak.⁶⁹
73. Az ajánlati dokumentációban⁷⁰ foglaltak alapján megállapítható, hogy a [személyes adat] által [személyes adat] kért, a Geo-Sivo-ra vonatkozó valamennyi iratra, adatra szükség volt az ajánlat elkészítéséhez.⁷¹
74. [személyes adat] tanúvallomásában megerősítette, hogy „pályázati anyag összeállításához” volt szüksége a Geo-Sivo-tól származó információkra.⁷² [személyes adat], [személyes adat] vagy [személyes adat] kérésére fordult a Geo-Sivo-hoz, pontosan nem emlékezett rá, ki kérte meg erre.⁷³
75. 2013. december 5-én 12:57-kor válaszolt [személyes adat] [személyes adat], a „RE: Kengyel pályázathoz” tárgyú e-mailjében. Ebben megadta a Geo-Sivo 2010-2012. évekre tkozó nettó árbevételi adatait, [személyes adat] kérésének megfelelően. Mellékelten megküldte a Geo-Sivo 2013. április 7-én hatályos cégkivonatát; [személyes adat], mint a Geo-Sivo ügyvezetője 2013. január 22-i, közjegyző által ellenjegyzett aláírási címpéldányát; valamint a [személyes adat] szakmai jogosultságával és kamarai tagságával kapcsolatos adatokat is.
76. [személyes adat] az egy perccel később, 12:58-kor küldött, „RE: Kengyel pályázathoz” tárgyú e-mailben megadta még [személyes adat] a saját nevét és címét is, mint a Geo-Sivo

⁶⁸ A [személyes adat] e-mailcím a Vikuv budapesti telephelyének központi e-mailcíme volt, amelyhez a [személyes adat] által használt számítógépen keresztül bárki hozzáférhetett. (VJ/111-86/2015. számú irat 5. d) kérdésre adott válasz.

⁶⁹ VJ/111-22/2015., 1. számú melléklet, [személyes adat] közbeszerzési tanácsadó 2013. november 23-i, „Ajánlattételi felhívás – Kengyel Önkormányzata – Kútrevitalizáció” tárgyú, a [személyes adat] címre küldött e-mailje, amely e-mail [személyes adat] nyilatkozata szerint a Geo-Sivo által használt e-mailcím.

⁷⁰ Lásd a VJ/111-22/2015. számú irat CD-mellékletén az 1. számú melléklet „7.EMF_Kengyel_Startmunka_PR_2014_1_2.pdf” elnevezésű, „Eljárást megindító felhívás” fejlécű, valamint a „7.1.sz._melleklet_Iratmintak_Kengyel_Startmunka_1_1” elnevezésű iratokat.)

⁷¹ A referenciára vonatkozó adatokat a ajánlati felhívás 5. oldala („Az alkalmasság minimumkövetelménye(i)”) és az iratminta „NYILATKOZAT a műszaki-szakmai alkalmassági M1. feltételekről” fejlécű része; az aláírási címpéldányt az ajánlati felhívás 7. oldalának 8. pontja és az iratminta „ALÁÍRÁSI CÍMPÉLDÁNYOK vagy ALÁÍRÁS MINTÁK” fejlécű része; a cégkivonat egyes adatait az iratminta „AZ AJÁNLATTEVŐ NYILATKOZAT A CÉGKIVONAT ADATAIRÓL” fejlécű része; a tulajdonosra vonatkozó adatokat az ajánlati felhívás 2. oldala („Kizáró okok és igazolási mód”) és az iratminta „NYILATKOZAT A KIZÁRÓ OKOK FENN NEM ÁLLÁSÁRÓL a Kbt. 56. § (1) bek. kc) pontja tekintetében”, valamint az „AJÁNLATTEVŐ NYILATKOZATA A KIZÁRÓ OKOK FENN NEM ÁLLÁSÁRÓL a Kb. 56. § (2) bek tekintetében” fejlécű része; a 2010-2012. évi árbevételi adatokat az ajánlati felhívás 3. oldala és az iratminta „NYILATKOZAT a pénzügyi-gazdasági alkalmassági feltételekről” fejlécű része; a teljesítésbe bevonni kívánt szakemberek adatait és azok kamarai igazolását az ajánlati felhívás 4. oldala (M.2.) és az iratminta „NYILATKOZAT a műszaki-szakmai alkalmassági M2. feltételekről”, „A TELJESÍTÉSBE BEVONT SZAKEMBER TERVEZŐI JOGOSULTSÁGÁT IGAZOLÓ DOKUMENTUM (egyszerű másolatban)” és a „NYILATKOZAT A TELJESÍTÉSBE BEVONT SZAKEMBER KAMARAI TAGSÁGÁRÓL” fejlécű részek; az ajánlati dokumentáció szerint a műszaki felszereltséget nem kellett kifejezetten bemutatni az ajánlatban, bár [személyes adat] arra vonatkozó információt is kért 2013. december 5-i e-mailjében.

⁷² VJ/111-86/2015. számú irat 5. c) kérdésre adott válasz.

⁷³ VJ/111-86/2015. számú irat 6. kérdésre adott válasz.

tulajdonosának adatait, jelezve neki azt, hogy tulajdoni részesedésének mértéke több, mint 90 %.

77. [személyes adat] másnap, 2013. december 6-án, 12:20-kor a „FW: Kengyel pályázathoz” tárgyú e-mailjében a [személyes adat]⁷⁴ címre továbbította [személyes adat] fenti, 2013. december 5-i, a Geo-Sivo-nak írott megkeresését, a [személyes adat] által csatolt mellékletek nélkül, valamint a válaszul 2013. december 5-én 12:57-kor [személyes adat] küldött, „RE: Kengyel pályázathoz” tárgyú saját e-mailjét, a Geo-Sivo 2010-2012. évekre vonatkozó nettó árbevételi adataival. A továbbított e-mail mellékletében szintén szerepelt a Geo-Sivo 2013. évi cégkivonata, a Geo-Sivo ügyvezetője, [személyes adat] 2013. évi aláírási címpéldánya és [személyes adat] kamarai tagságának 2013. évi adatai.
78. Ugyanebben az időpontban, vagyis 2013. december 6-án 12:20-kor [személyes adat] még egy, „FW: Kengyel pályázathoz” tárgyú e-mailt továbbított a [személyes adat] e-mail címre, ezúttal az általa 2013. december 5-én 12:58-kor [személyes adat] küldött, „RE: Kengyel pályázathoz” tárgyú, a saját nevét és címét, mint a Geo-Sivo tulajdonosának adatait, illetve tulajdonosi részesedésének mértékét tartalmazó e-mailjét megküldve.
79. [személyes adat] tanúvallomása szerint [személyes adat], [személyes adat] vagy [személyes adat] valamelyike kérésére ő és [személyes adat] állították össze a Geo-Sivo ajánlatát, amelyhez felhasználták a Geo-Sivo által átküldött iratokat, információkat.⁷⁵ A Geo-Sivo ajánlatában megjelölendő ajánlati árat az említett három személy valamelyike adta meg feléjük, majd ellenőrizte is az elkészült ajánlatot.⁷⁶
80. [személyes adat] a Vikuv ügyfélkenti meghallgatásán nem emlékezett arra, hogy bekapcsolódott volna a Geo-Sivo ajánlatának összeállításába, de nem tartotta azt valószínűnek, mert előadása szerint nem vett részt a Vikuv-csoporton kívüli vállalkozás ajánlatának elkészítésében.⁷⁷
81. A Geo-Sivo nyilatkozata szerint azért küldte meg a Vikuv-nak a fenti adatokat, hogy ha esetleg a Vikuv megnyeri a közbeszerzést, akkor szükség esetén alvállalkozóként részt tudjon venni a kivitelezésben. Előadása szerint nem tudott arról, hogy a Geo-Sivo nevében ajánlatot adtak volna be.⁷⁸
82. Az ajánlatkérő által a GVH rendelkezésére bocsátott Geo-Sivo ajánlat kapcsán előadta, hogy az – az aláírási címpéldány kivételével – nem is az ő aláírását tartalmazza.⁷⁹ Megjegyezte azt is, hogy az ajánlat fejlécében szereplő e-mail cím⁸⁰ a Geo-Sivo régebbi e-mail címe. Nem emlékezett arra, hogy akár [személyes adat], akár [személyes adat] beszélt volna a közbeszerzés kapcsán. Hangsúlyozta, hogy [személyes adat] és [személyes adat] soha nem volt közvetlen munkakapcsolatban.⁸¹ Előadta azt is, hogy a Vikuv részéről senkivel sem beszélt ajánlati árakról illetve, hogy kizárólag szakmai kapcsolatban állt a Vikuv-val.⁸²
83. [személyes adat] tanúmeghallgatásán elmondta, hogy ismeri [személyes adat], a vizsgált időszakban azonban nem állt vele üzleti kapcsolatban. Tanúvallomása szerint a Geo-Sivo ajánlatának elkészítésében nem vett részt, illetve azzal kapcsolatban sem [személyes adat], sem [személyes adat] nem adott instrukciókat.⁸³ Tanúvallomásában általánosságban elmondta, hogy kizárólag az Aquazit ajánlatának összeállítását végezte.⁸⁴
84. A Kútfej ügyfélkenti meghallgatásán [személyes adat] előadta, hogy nem kerültek szóba közte és a Geo-Sivo ügyvezetője, [személyes adat] között a vizsgált közbeszerzésekkel kapcsolatos

⁷⁴ A [személyes adat] távoli elérésű, bárki által hozzáférhető központi e-mailcím volt. (VJ/111-86/2015. számú irat 7. kérdésre adott válasz)

⁷⁵ VJ/111-86/2015., 5.b) kérdésre adott válasz.

⁷⁶ VJ/111-86/2015. számú irat 9. és 10. pontokra adott válaszok.

⁷⁷ VJ/111-88/2015. számú irat 5. kérdésre adott válasz.

⁷⁸ VJ/111-85/2015. számú irat 4. b) és 5. kérdésekre adott válaszok.

⁷⁹ VJ/111-85/2015. számú irat 4. b) kérdésre adott válasz.

⁸⁰ [személyes adat] e-mailcím; A Geo-Sivo részére küldött ajánlattételi felhívást a Geo-Sivo [személyes adat] által elismerten használt e-mail címre küldték, bár az összegzést már a [személyes adat] szerint nem használt e-mail címre küldte meg az ajánlatkérő.

⁸¹ VJ/111-85/2015. számú irat 2. kérdésre adott válasz.

⁸² VJ/111-85/2015. számú irat 4. b) kérdésre adott válasz.

⁸³ VJ/111-11162015., 7. és 8. kérdésekre adott válaszok.

⁸⁴ VJ/111-111/2016., 4. kérdésre adott válasz.

- kérdések.⁸⁵ [személyes adat] nyilatkozata szerint nem tudott arról, hogy a Geo-Sivo ajánlata a Vikuv-nál készült volna, [személyes adat] vagy [személyes adat] sem kérte fel annak összeállítására.⁸⁶
85. [személyes adat] a Vikuv ügyfélkénti meghallgatásán úgy nyilatkozott, hogy nem tájékoztatták arról, hogy a Geo-Sivo ajánlata a Vikuv-nál készült volna. A Geo-Sivo ügyvezetőjével, [személyes adat] a Geo-Sivo megalapítása óta nem beszélt. Arról sem tudott, hogy akár [személyes adat], akár [személyes adat] felvette volna a kapcsolatot [személyes adat].⁸⁷
86. A 2013. december 10-i ajánlattételi határidőre mindhárom ajánlattételre felkért vállalkozás nevében érkezett be ajánlat.⁸⁸
87. A Vikuv ajánlatát az eljárás alá vont nyilatkozata szerint [személyes adat] műszaki igazgató, az Aquazit ajánlatát pedig adatszolgáltatása szerint [személyes adat] állította össze.⁸⁹
88. [személyes adat] a Vikuv ügyfélkénti meghallgatásán módosította a Vikuv adatszolgáltatásában leírtakat, és elmondta, hogy a közbeszerzések ajánlati dokumentációjának összeállításában nem vett részt. Az ajánlatok műszaki részének tartalmát ellenőrizhette, illetve az árakkal kapcsolatban adott tanácsot, amennyiben megkérdezték, milyen áron érdemes az adott feladatot elvégezni. A Vikuv ajánlati áráról azonban [személyes adat] döntött.⁹⁰
89. [személyes adat] tanúvallomása szerint az árazásnak csak az anyagköltségekre vonatkozó megállapítását végezte, egyebekben nem tudja, ki vett még részt az Aquazit részéről az árazásban. Arról sem tud, hogy a teljes végső ajánlati árról ki döntött.⁹¹
90. Az ajánlatok keltezése az Aquazit esetében 2013. december 3., a Vikuv esetében 2013. december 5., a Geo-Sivo esetében pedig 2013. december 6. volt.⁹²
91. Mindhárom ajánlatot postán kézbesítették⁹³, azokat ugyanazon a Budapest, VII. kerületi postán⁹⁴ adták fel. A postai feladóvevények⁹⁵ tanúsága szerint a postára adás helyszíne a Vikuv budapesti telephelyével⁹⁶ azonos kerületben volt, miközben az Aquazit Budapest IX. kerületében,⁹⁷ a Geo-Sivo pedig Budapest XI. kerületében⁹⁸ rendelkezett székhellyel. A postai feladóvevények alapján megállapítható az is, hogy a Vikuv ajánlatát 2013. december 5-én 15 órakor, a Geo-Sivo és az Aquazit ajánlatát pedig másnap, 2013. december 6-án, egyaránt 14:40-kor adták fel. A három ajánlathoz kapcsolódó postai feladóvevényeken a feladó neve mellett három különböző személy neve szerepel aláírás szerűen: a Vikuv esetében [személyes adat], a Geo-Sivo esetében [személyes adat] azonosítható, az Aquazit esetében pedig egy olvashatatlan, de az előzőektől különböző név. [személyes adat] a Geo-Sivo ügyfélkénti meghallgatásán tagadta, hogy a Geo-Sivo feladóvevényén látható aláírás tőle származna.⁹⁹
92. [személyes adat] tanúvallomása szerint a postázást jellemzően [személyes adat] intézte, időnként azonban ő is elkísérte a postára. A vizsgált közbeszerzés kapcsán történt postázás körülményeiről sem [személyes adat],¹⁰⁰ sem [személyes adat] nem tudott nyilatkozni.¹⁰¹
93. Az ajánlatok bírálati szempontja a legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatás volt.¹⁰²

⁸⁵ VJ/111-110/2015., 4. kérdésre adott válasz.

⁸⁶ VJ/111-110/2015., 5. kérdésre adott válasz.

⁸⁷ VJ/111-90/2015. számú irat 8. kérdésre adott válasz.

⁸⁸ VJ/111-22/2015., 3. számú melléklet.

⁸⁹ VJ/111-57/2015. és VJ/111-59/2015. számú iratok 1. számú melléklete.

⁹⁰ VJ/111-89/2015., 3.4. kérdésekre adott válasz.

⁹¹ VJ/111-1116/2015., 4. és 5. kérdésekre adott válaszok.

⁹² VJ/111-45/2015. számú adatszolgáltatás CD-mellékletei.

⁹³ VJ/111-74/2015. számú irat mellékletei.

⁹⁴ A küldemények postai feladóvevényei szerint a posta irányítószáma 1087, a postai bélyegző szerint a 36. számú postáról van szó.

⁹⁵ VJ/111-74/2015.

⁹⁶ A VIKUV budapesti telephelyének címe 1084 Budapest, Nagyfuvaros u. 16.

⁹⁷ A cégjegyzék szerint az Aquazit székhelye ekkor az 1093 Budapest, Lónyay u. 49. fszt. 2. alatt volt, telephellyel pedig nem rendelkezett.

⁹⁸ A cégjegyzék szerint a Geo-Sivo székhelye ebben az időpontban is az 1112 Budapest, Töhötöm u. 27. alatt volt, telephellyel nem rendelkezett, fióktelepei pedig Budaörsön, illetve Dörgicsén voltak.

⁹⁹ VJ/111-85/2015. számú irat 13. kérdésre adott válasza.

¹⁰⁰ VJ/111-86/2015., 12. kérdésre adott válasz.

¹⁰¹ VJ/111-88/2015., 6. kérdésre adott válasz.

94. A három ajánlatban szereplő – bruttó értékben megadott – ajánlati árak az alábbiak voltak:

ajánlatadó neve	bruttó ¹⁰³ ajánlati ár
AQUAZIT	24.956.000 Ft
GEO-SIVO	25.000.000 Ft
VIKUV	24.765.000 Ft

95. Az ajánlati felhívás 11. pontja szerint az ajánlattevőknek az ajánlatot teljes terjedelemben, elektronikus formában (CD-n vagy DVD-n), pdf kiterjesztésben is be kellett nyújtaniuk az ajánlatkérőnek.¹⁰⁴
96. Az eljárás alá vontak által az ajánlatkérő felé becsatolt, az egyes ajánlatokat tartalmazó CD-k¹⁰⁵ adattartalma alapján a következő megállapítások tehetőek:
- Az Aquazit által az ajánlatkérő részére CD-n benyújtott, pdf változatú ajánlat 2013. december 3-án 14:57-kor készült el.
  - A Geo-Sivo és a Vikuv által benyújtott, az ajánlataikat tartalmazó CD-ken a két vállalkozás .pdf formátumú ajánlatainak elkészítésének ideje percre pontosan megegyezik, az mindkét esetben 2013. december 4. 14 óra 12 perc volt.¹⁰⁶
97. [személyes adat] tanúvallomásában elmondta, hogy a Vikuv és a Geo-Sivo ajánlatát is vagy ő, vagy [személyes adat] írta CD-re,¹⁰⁷ bár [személyes adat]¹⁰⁸ erre nem emlékezett.
98. A [személyes adat] által [személyes adat] kérésére a Vikuv-nak – így a [személyes adat] és a ténylegesen a [személyes adat] e-mail címre megküldött, a Geo-Sivo-hoz kötődő adatok, iratok kapcsán megállapítható, hogy a cégkivonat adatai, az árbevételi adatok, a tulajdonosra és annak részesedésére vonatkozó adatok, valamint a teljesítésbe bevont szakemberre vonatkozó adatok, információk megjelennek a Geo-Sivo ténylegesen benyújtott ajánlatában.
99. A [személyes adat] által a Vikuv részére megküldött, a teljesítésbe bevont szakemberrel kapcsolatos dokumentum¹⁰⁹ nem jelenik meg az ajánlatban. A Geo-Sivo ténylegesen benyújtott ajánlatát áttekintve pedig látható, hogy az nem a [személyes adat] e-mailben átküldött, 2013. évi aláírási címpéldányt tartalmazza, hanem egy 2006. évi változatot. [személyes adat] az utóbbi eltérés okára nem tudott magyarázatot adni, és arra sem emlékezett, hogy további kapcsolatfelvételt kellett volna sor a Geo-Sivo-val.¹¹⁰

¹⁰² Lásd a VJ/111-22/2015. számú irat CD-mellékletén az 1. számú melléklet „7.EMF_Kengyel_Startmunka_PR_2014_1_2.pdf” elnevezésű ajánlati felhívás 6. oldalának 5. pontját.

¹⁰³ A bruttó ajánlati ár 27% ÁFÁ-t tartalmazott.

¹⁰⁴ Az ajánlati felhívás 11. pontja szerint az ajánlattevőknek nemcsak az ajánlatot kellett teljes terjedelemben, elektronikus formában (CD-n vagy DVD-n) benyújtaniuk, hanem az „ajánlati dokumentáció részét képező árazott költségvetést xls kiterjesztésben” is. (Lásd ezzel kapcsolatban a VJ/111-22/2015. számú irat CD-mellékletén az 1. számú melléklet „7.EMF_Kengyel_Startmunka_PR_2014_1_2.pdf” elnevezésű, „Eljárást megindító felhívás” fejlécű iratot.) Az ajánlatkérő azonban a versenyfelügyeleti eljárás során úgy nyilatkozott, miszerint az ajánlati felhívásban helytelenül szerepelt, hogy az árazott költségvetés .xls formában történő benyújtása is szükséges, az ajánlati dokumentáció részét képező árfelbontási táblázat – amelyet helytelenül hivatkoztak „árazott költségvetés”-ként – word formátumú volt. Az ajánlati dokumentációban megtalálható, az ajánlatadó által benyújtandó nyilatkozat is csak az ajánlat papír, illetve .pdf formában történő benyújtásáról szólt. Az ajánlatkérők az ajánlati felhívás ezen részére vonatkozóan nem kértek kiegészítő tájékoztatást, és az elírás az ajánlatkérő figyelmét is elkerülte. Az ajánlatok áttekintése során az ajánlatkérő megállapította, hogy az ajánlatadók által benyújtott adathordozókon .xls kiterjesztésű iratok nem szerepelnek, azonban a Kbt. alapján ennek esetlegesen hiánypótlás keretében történő korrigálása nem volt indokolt, figyelemmel egyrészt az ajánlati felhívás említett elírására, másrészt arra, hogy az árfelbontási táblázatot az ajánlatkérők becsatolták, a pdf formátumú ajánlat részeként. (VJ/111-56/2015.)

¹⁰⁵ VJ/111-45/2015. számú irat CD-mellékletei.

¹⁰⁶ Megjegyzik az eljáró versenytanács, hogy a Geo-Sivo és a Vikuv ajánlatait tartalmazó CD-k elkészítésének 2013. december 4-i dátuma egy nappal korábbi, mint a [személyes adat] és a [személyes adat] közötti levelezés, amelyre 2013. december 5-én került sor. Az eltérés magyarázata lehet a nem megfelelően beállított rendszeridő.

¹⁰⁷ VJ/111-86/2015. számú irat 11. kérdésre adott válasz.

¹⁰⁸ VJ/111-88/2015., 5. kérdésre adott válasz.

¹⁰⁹ Lásd a Geo-Sivo által a 2013. december 5-i, RE: Kengyel pályázathoz” tárgyú e-mail „kamarai jogosultság 2013 vona.pdf” elnevezésű melléklete.

¹¹⁰ VJ/111-86/2015. számú irat 14. kérdésre adott válasz.

100. Az ajánlatkérő bírálóbizottsága 2013. december 10-i ülésén megállapította, hogy mindhárom ajánlat megfelel az ajánlati felhívásban, a dokumentációban és a jogszabályokban szereplő meghatározott feltételeknek,¹¹¹ és javaslatot tettek a Vikuv, mint legalacsonyabb értékű ajánlatot benyújtó ajánlattevő nyertesnek nyilvánítására¹¹². A bírálóbizottság ezen javaslatát az ajánlatkérő 2013. december 12-i ülésén el is fogadta.¹¹³
101. Az ajánlatadókat még aznap, 2013. december 12-én értesítették a döntésről. Az erről szóló e-mailben¹¹⁴ az ajánlatkérő önkormányzat [személyes adat]-t nevezte meg a Vikuv kapcsolattartójának.
102. Az ajánlatkérő 2014. január 7-én kötött szállítási szerződést a Vikuv-val, az annak ajánlatában megjelölt bruttó 24.765.000 Ft értékben. A Vikuv vállalkozási szerződésben nevesített kapcsolattartója szintén [személyes adat] volt.¹¹⁵

III.2.3. A Kengyel Községi Önkormányzat által 2014-ben kiírt közbeszerzés

103. Kengyel Községi Önkormányzat 2014. augusztus 18-án „Kengyel, B-3 kat. Sz. ártézi kút komplett felújítása, kútfelsőrész tervezésével, kivitelezésével” tárgyban újabb közbeszerzési eljárás lefolytatását kezdte meg. A közbeszerzés a korábbival megegyezően a Kbt. 122/A. § (1) bekezdése szerinti, hirdetmény nélküli eljárás volt. Az ajánlati felhívást 2014. augusztus 18-án küldték meg, a korábbi eljáráshoz hasonlóan az Aquazit, a Geo-Sivo és a Vikuv részére.¹¹⁶
104. A 2014. szeptember 5-i határidőre csak a Vikuv nyújtott be ajánlatot, nettó ajánlati ára 15.000.000 Ft volt.¹¹⁷
105. A Geo-Sivo nem emlékezett arra, hogy miért nem nyújtott be ajánlatot. Azt sem tudta felidézni, hogy az ajánlatkérést megkapta volna.¹¹⁸
106. Az Aquazit előadása szerint

„a Vikuv csoport által, üzleti szempontok alapján hozott döntés eredményeként nem nyújtott be ajánlatot. A döntésben szerepet játszott, hogy a Vikuv egyébként is el tudott indulni a tenderen, míg az Aquazit alkalmasságának igazolása nehézségekbe ütközött volna.”¹¹⁹

107. Az ajánlatkérő döntése alapján az egyedüli ajánlattevő Vikuv lett a közbeszerzés nyertese, az erről szóló összegzést 2014. szeptember 12-én küldték meg neki.¹²⁰
108. A Vikuv-val 2014. szeptember 12-én kötött az önkormányzat vállalkozási szerződést.¹²¹

¹¹¹ A GEO-SIVO ajánlatában kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy megfelel az ajánlatkérő által előírt gazdasági és pénzügyi, valamint a műszaki és szakmai alkalmasság követelményeknek. (Lásd a GEO-SIVO ajánlatának 17. oldalát) A GEO-SIVO által benyújtott ajánlat ugyanakkor nem tartalmaz referenciát,¹¹¹ miközben az alkalmassági minimum követelmény. Az ajánlati felhívás 5. oldalán leírtak szerint ugyanis az ajánlattevőnek rendelkeznie kell legalább egy, az ajánlattételi felhívás megküldésétől visszafelé számított megelőző három éves legjelentősebb kút hasznosítási berendezések szállítására és a leszállított berendezések üzembe helyezésére vonatkozó, legalább nettó 5 millió forint értékű referenciával. (VJ/111-22/2015. számú irat irat CD-mellékletén az 1. számú melléklet „7.EMF_Kengyel_Startmunka_PR_2014_1_2.pdf” elnevezésű, „Eljárást megindító felhívás” fejlécű irat)

¹¹² Lásd a VJ/111-22/2015. számú adatszolgáltatás CD-mellékletén az 1. számú melléklet „bírálo biz. jkv.” elnevezésű iratát.

¹¹³ Lásd a VJ/111-22/2015. számú adatszolgáltatás CD-mellékletén az 1. számú melléklet a „17.124-2013.hat. KIVONAT + előterjesztés” elnevezésű iratát.

¹¹⁴ Lásd a VJ/111-22/2015. számú adatszolgáltatás CD-mellékletén az 1. számú melléklet „18. összegzés” elnevezésű iratát.

¹¹⁵ VJ/111-22/2015. számú adatszolgáltatás CD-mellékletén az 1. számú melléklet „19. szállítás szerződés” elnevezésű irata.

¹¹⁶ VJ/111-22/2015. számú irat 3. számú melléklete.

¹¹⁷ VJ/111-22/2015. számú irat CD-mellékletén a 3. számú melléklet.

¹¹⁸ VJ/111-85/2015. számú irat 14. kérdésre adott válasz. Az ajánlati felhívás a [személyes adat] e-mail címre érkezett, amely a Geo-Sivo ügyfélnyilatkozata szerint a Geo-Sivo korábbi e-mail címe volt. Az eljáró versenytanács szerint ezért nem egyértelmű, hogy a Geo-Sivo valóban ajánlattételre felkért volt-e ezen a közbeszerzési eljáráson, ennek megállapítása azonban nem a GVH hatáskörébe tartozik.

¹¹⁹ VJ/111-99/2015., 1. kérdésre adott válasz.

¹²⁰ VJ/111-22/2015. számú irat CD mellékletén a 2. számú melléklet „14. összegzés az ajánlatok elbírálásáról.pdf” elnevezésű irata.

¹²¹ VJ/111-22/2015. számú irat CD mellékletén a 2. számú melléklet „16. vállalkozási szerződés.pdf” elnevezésű irata.

III.2.4. A Veresegyház Város Önkormányzata által 2014 márciusában kiírt közbeszerzés

109. Veresegyház Város Önkormányzata 2014. március 26-án a Kbt. 122. § (7) bekezdésének a) pontja szerinti, hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást kezdeményezett, „Veresegyházi III. számú termálkút fúrása” tárgyban. A közbeszerzési eljárás során a Vikuv-ot, az Aquazit-ot és a Drillingwater-t kérték fel ajánlattételre.¹²²
110. A veresegyházi közbeszerzésre benyújtott ajánlatokat az eljárás alá vontak írásbeli nyilatkozata szerint az Aquazit részéről [személyes adat], a Drillingwater részéről [személyes adat], a Vikuv részéről pedig [személyes adat] állította össze.¹²³
111. [személyes adat] hangsúlyozta, hogy csak az Aquazit ajánlatának összeállításában vett részt. Tanúvallomása szerint az árazásnak csak az anyagköltségekre vonatkozó megállapítását végezte, egyebekben nem tudja, ki vett még részt az Aquazit részéről az árazásban. Arról sem tud, hogy a teljes végső ajánlati árról ki döntött.¹²⁴
112. [személyes adat] a Drillingwater ügyfélkenti meghallgatásán ugyanakkor hozzátette, hogy [személyes adat] is segített neki az ajánlat készítésben, azzal, hogy az ajánlat műszaki tartalmának elkészítését és az árazást maga [személyes adat] végezte.¹²⁵ [személyes adat] elmondta, hogy a közbeszerzés kapcsán adminisztratív segítséget kapott [személyes adat], akinek az általa Debrecenben elkészített teljes ajánlati anyagot megküldte leadás előtt, átnézésre.¹²⁶ Előadása szerint [személyes adat] végezte a Drillingwater ajánlatának CD-re írását is.¹²⁷ [személyes adat] [személyes adat] előadása szerint a Drillingwater-rel fennálló megbízási szerződése alapján működött közre a Drillingwater ajánlata kapcsán.¹²⁸
113. [személyes adat] ugyanakkor tanúvallomásában kifejezetten tagadta, hogy a Drillingwater vizsgált ajánlatainak elkészítésben érdemben részt vett volna, tanúvallomása szerint legfeljebb műszaki kérdésekben egyeztetett [személyes adat]. [személyes adat] elmondása szerint nem tudott arról, hogy az egyes, általa készített anyagok pontosan mihez kellettek [személyes adat].¹²⁹ [személyes adat] hangsúlyozta tanúvallomásában, hogy az Aquazit ajánlata mellett más vállalkozás ajánlatának elkészítésébe nem kapcsolódott be.¹³⁰
114. [személyes adat] a Vikuv ügyfélkenti meghallgatásán módosította a Vikuv adatszolgáltatásában leírtakat, és elmondta, hogy a közbeszerzések ajánlati dokumentációjának összeállításában nem vett részt. Az ajánlatok műszaki részének tartalmát ellenőrizhette, illetve az árakkal kapcsolatban adott tanácsot, amennyiben megkérdezték, milyen áron érdemes az adott feladatot elvégezni. A Vikuv ajánlati áráról azonban [személyes adat] döntött.¹³¹
115. A 2014. április 7-i határidőre mindhárom ajánlattételre felkért vállalkozás ajánlatot nyújtott be.¹³²
116. Az átvételi elismervények tanúsága szerint mindhárom ajánlatot 2014. április 7-én adták be, a Vikuv ajánlatát 9:30-kor, az Aquazit ajánlatát 9:34-kor, a Drillingwater ajánlatát pedig 9:37-kor. Mindhárom vállalkozás nevében ugyanaz a személy, [személyes adat] írta alá az átvételi elismervényt, aki a Vikuv alkalmazottja.¹³³ [személyes adat] a Vikuv ügyfélkenti meghallgatásán nem tudta felidézni, miért ő adta át az ajánlatkérőnek az Aquazit és a Drillingwater ajánlatát is.¹³⁴ [személyes adat] a Drillingwater ügyfélkenti meghallgatásán elmondta, hogy mivel [személyes adat] a Vikuv budapesti telephelyén tevékenykedett, ezért előfordulhatott, hogy onnan vitték el az ajánlatkérőhöz a Drillingwater ajánlatát leadásra.¹³⁵

¹²² VJ/111-26/2015.

¹²³ VJ/111-57/2015., VJ/111-58/2015., VJ/111-59/2015. számú iratok 1. számú melléklete, 19. pontra adott válaszok.

¹²⁴ VJ/111-11162015., 4. és 5. kérdésekre adott válaszok.

¹²⁵ VJ/111-87/2015., 5. kérdésre adott válasz.

¹²⁶ VJ/111-87/2015., 5. és 7. kérdésekre adott válaszok.

¹²⁷ VJ/111-87/2015., 3. és 9. kérdésekre adott válaszok.

¹²⁸ VJ/111-87/5. kérdésre adott válasz.

¹²⁹ VJ/111-111/2015., 5. kérdésre adott válasz.

¹³⁰ VJ/111-111/2015., 5. kérdésre adott válasz.

¹³¹ VJ/111-89/2015., 3.4. kérdésekre adott válasz.

¹³² VJ/111-26/2015.

¹³³ VJ/111-26/2015., 5. számú melléklet.

¹³⁴ VJ/111-88/2015. számú irat 9. kérdésre adott válasz.

¹³⁵ VJ/111-87/2015., 9. kérdésre adott válasz.

117. Az ajánlati felhívás és az ajánlattételi dokumentáció szerint az ajánlattevőknek az ajánlatot a papír alapú változat mellett elektronikus formában, pdf formátumban, valamint az árazott költségvetést .xls kiterjesztésben is be kellett nyújtaniuk a közbeszerzési eljárás során.¹³⁶
118. Az alábbi táblázat tartalmazza a három vállalkozás pdf formátumú ajánlatai, illetve xls formátumú költségvetései készítésének¹³⁷ időpontját, valamint a költségvetés szerzője, illetve az utolsó mentést végző személy azonosítóját (user name).

	a pdf formátumú ajánlat készítésének időpontja	az excel formátumú költségvetés utolsó módosításának időpontja	az excel formátumú költségvetést készítette/utoljára mentette
Vikuv	2014.04.04. 17:23	2014.04.04. 18:03	'VIKUV02'
Aquazit	2014.04.04. 15:15	–	–
Drillingwater	2014.04.04. 14:20	2014.04.04. 18:08	'VIKUV02'

119. A táblázat adatai alapján látható, hogy a 2014. április 7-i – hétfői – határidőre mindhárom ajánlatot ugyanazon a napon, az előző hét péntekjén, 2014. április 4-én délután készítették. A Vikuv és a Drillingwater excel formátumú költségvetései ráadásul csak öt perc különbséggel készültek, emellett azok készítője, illetve az utolsó mentést végző személy azonosítója is megegyezik.
120. A Vikuv nem tudott választ adni arra, hogy ebben az időszakban pontos mely személyek felhasználói neve (username) volt a 'VIKUV02'.¹³⁸
121. [személyes adat] a Vikuv ügyfélkénti meghallgatásán előadta, hogy a Vikuv közbeszerzési ajánlatának összeállításában ugyan nem vett részt, de annak CD-re írását – amely előadása szerint „utómunkálatnak” minősül – ő végezhette. Nem kapcsolódott be azonban az excel költségvetés elkészítésébe, az előadása szerint nem tartozott az utómunkálatok körébe.¹³⁹
122. Az ajánlatok elbírálásának szempontja a legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatás volt.¹⁴⁰
123. Az ajánlattételre felkért három vállalkozás az alábbi nettó ajánlati árakat jelölte meg:

ajánlatadó neve	nettó ajánlati ár
Vikuv	100.000.000 Ft
Aquazit	112.650.000 Ft
Drillingwater	108.000.000 Ft

124. Az ajánlatkérő hiánypótlásra hívta fel a Drillingwater-t és az Aquazit-ot, annak azonban csak a Drillingwater tett eleget a 2014. április 8-i határidőre.¹⁴¹
125. Az Aquazit előadása szerint azért nem tett eleget a hiánypótlási felhívásnak, mert előzetes várakozásai ellenére nem tudta pótolni az alkalmasság igazolásához szükséges, a kiíró által meghatározott jogosultságokkal rendelkező szakértő hiányát.¹⁴²
126. A hiánypótlási határidő leteltét követően, 2014. április 9-én az ajánlatkérő megállapította, hogy az Aquazit ajánlata alapján nem felel meg az ajánlati felhívásban és dokumentációban, valamint a jogszabályokban szereplő alkalmassági követelményeknek, ezért az Aquazit ajánlatát érvénytelennek nyilvánította. A Vikuv és a Drillingwater ajánlatai kapcsán az

¹³⁶ Az ajánlatok, illetve a költségvetés elektronikus formájú benyújtását a „Felkérés ajánlattételre” és „Közbeszerzési dokumentáció” elnevezésű dokumentumok v) 3. pontja tartalmazta (VJ/111-26/2015. számú irat CD-mellékletének „III. sz. termálkút fúrása” elnevezésű mappa).

¹³⁷ A három ajánlattevő ajánlatának elektronikus változata a VJ/111-46/2015. számú adatszolgáltatás mellékletét képezi.

¹³⁸ VJ/111-97/2015., 2. kérdésre adott válasz.

¹³⁹ VJ/111-88/2015. számú irat 7. és 8. kérdésekre adott válaszok.

¹⁴⁰ Lásd a VJ/111-26/2015. számú irat CD-mellékletének „III. sz. termálkút fúrása” elnevezésű mappában a „Felkérés ajánlattételre” elnevezésű dokumentumot.

¹⁴¹ Lásd a VJ/111-26/2015. számú iratot, illetve CD-mellékletének „III. sz. termálkút fúrása” elnevezésű mappában a „Hiánypótlási felhívás megküldése” és a „Drillingwater Kft. hiánypótlás” elnevezésű iratokat.

¹⁴² VJ/111-99/2015., 2. kérdésre adott válasz.

ajánlatkérő arra a megállapításra jutott, hogy azok megfelelnek az ajánlati felhívásban és dokumentációban, valamint a jogszabályokban szereplő alkalmassági követelményeknek, vagyis ajánlataik érvényesek, ezért a Vikuv-ot és a Drillingwater-t hívta meg a közbeszerzési eljárás tárgyalására.¹⁴³

127. A tárgyalásra meghívott Vikuv-nak és Drillingwater-nek 2014. április 10-én, a 10 órakor kezdődő tárgyalás végéig kellett benyújtaniuk a végleges ajánlataikat, amelyet meg is tettek. A tárgyaláson [személyes adat] jelent meg a Vikuv, illetve [személyes adat] a Drillingwater képviselőjében.¹⁴⁴
128. A végső ajánlatok bontásának megkezdése előtt az ajánlatkérő tájékoztatta az ajánlatadókat, hogy a szerződés teljesítéséhez nettó 100 millió Ft áll rendelkezésére.¹⁴⁵
129. A pdf formátumú végleges ajánlatok, illetve az azokhoz tartozó, .xls formátumú (végleges) költségvetés meta adatai az alábbiakban összegezhettek:

	a pdf formátumú végleges ajánlat készítésének időpontja	a (végleges) költségvetés utolsó módosításának időpontja	a (végleges) költségvetés szerzője/utoljára mentette
VIKUV	2014.04.10. 8:11	2014.04.10. 8:08	'VIKUV02'/'VIKUV01'
Drillingwater	2014.04.10. 7:48	2014.04.10. 7:43	'VIKUV02'/'[személyes adat]'

130. A Vikuv nem tudott választ adni arra sem, hogy ebben az időszakban pontos mely személyek felhasználói neve (username) volt a 'VIKUV01'.¹⁴⁶
131. [személyes adat] tanúmeghallgatásán nem emlékezett arra, hogy milyen felhasználói néven dolgozott, és azt sem tudta felidézni, hogy a Drillingwater költségvetésének elkészítésében részt vett volna.¹⁴⁷ Hangsúlyozta, hogy csak az Aquazit ajánlatait állította össze, azok műszaki részében.¹⁴⁸
132. [személyes adat] a Drillingwater ügyfélmeghallgatásán úgy nyilatkozott, hogy '[személyes adat]' valószínűleg [személyes adat] lehetett, mert más [személyes adat] nevű személlyel nem állt kapcsolatban a Vikuv-nál.¹⁴⁹
133. A Vikuv végleges ajánlatában nem változtatott korábbi ajánlati árán, a Drillingwater azonban kétmillió forinttal, nettó 106.000.000 Ft-ra csökkentette ajánlati árát.
134. Arra a vizsgáloi kérdésre, hogy lett volna-e lehetősége a Drillingwater-nek tovább csökkentenie az árait, a Drillingwater utalt a Vikuv-val fennálló „előzetes megállapodására”, amely arra vonatkozott, hogy a Drillingwater milyen árakon fog dolgozni az adott évben. Ennek megfelelően előadása szerint az ajánlati árából nem tudott volna engedni.¹⁵⁰
135. Az ajánlatkérő 2014. április 11-én az alacsonyabb ajánlati árat megjelölő Vikuv-ot nyilvánította az eljárás nyertesének. Az eljárásról készült összegzést 2014. április 15-én küldték meg a három ajánlattételre felkért vállalkozásnak.
136. Az ajánlatkérő 2014. május 8-án kötött vállalkozási szerződést a Vikuv-val. 2015. február 26-án a vállalkozási szerződésben rögzített nettó 100.000.000 Ft-os vállalkozási díj összegét 104.800.000 Ft-ra módosították.¹⁵¹

¹⁴³ Lásd a VJ/111-26/2015. számú irat CD-mellékletének „III. sz. termálkút fúrása” elnevezésű mappában az „Írásbeli szakvélemény 2” és a „Tárgyalási meghívó” elnevezésű iratokat.

¹⁴⁴ Lásd a VJ/111-26/2015. számú irat CD-mellékletének „III. sz. termálkút fúrása” elnevezésű mappában a „Tárgyalási jegyzőkönyv” elnevezésű iratot.

¹⁴⁵ Lásd a VJ/111-26/2015. számú irat CD-mellékletének „III. sz. termálkút fúrása” elnevezésű mappában a „Tárgyalási jegyzőkönyv” elnevezésű iratot.

¹⁴⁶ VJ/111-97/2015., 2. kérdésre adott válasz.

¹⁴⁷ VJ/111-111/2015., 9. kérdésre adott válasz.

¹⁴⁸ VJ/111-11162015., 4. és 5. kérdésekre adott válaszok.

¹⁴⁹ VJ/111-87/2015., 8. kérdésre adott válasz.

¹⁵⁰ VJ/111-86/2015. számú irat 10. kérdésre adott válasz.

¹⁵¹ Lásd a VJ/111-26/2015. számú irat CD-mellékletének „III. sz. termálkút fúrása” elnevezésű mappájában a „Vállalkozási szerződésmódosítás 2. szám” elnevezésű iratot.

III.2.5. A Veresegyház Város Önkormányzata által 2014 októberében kiírt közbeszerzés

137. Veresegyház Város Önkormányzata „Veresegyház, III. számú termálkútúrás lemélyítése kiegészítő építési beruházás” tárgyban a Kbt. 122/A. § (1) bekezdés szerint hirdetmény nélküli eljárást indított meg 2014. október 10-én, a Vikuv, a Drillingwater és az Aquazit megkeresésével. Mivel ez a közbeszerzés kiegészítő építési beruházás volt, azokat a vállalkozásokat hívták fel ajánlattételre, akik a fentiekben ismertetett, 2014 márciusában kiírt, termálkútúrás tárgyú közbeszerzési eljárásán részt vettek.¹⁵²
138. Az ajánlatok elbírálásának szempontja a legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatás volt.
139. A Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater az ajánlatok készítőjének személyéről a 109 bekezdésben leírtakkal azonos írásbeli nyilatkozatot terjesztettek elő, amelyek szerint a Vikuv ajánlatát [személyes adat], az Aquazit ajánlatát [személyes adat] a Drillingwater ajánlatát pedig [személyes adat] készítette el.
140. A 2014. október 27-i (hétfő) határidőre mindhárom ajánlatadásra felkért vállalkozás nyújtott be ajánlatot, az alábbi nettó ajánlati árakon:¹⁵³

ajánlatadó neve	nettó ajánlati ár
VIKUV	14.800.000 Ft
AQUAZIT	14.800.000 Ft
Drillingwater	14.900.000 Ft

141. Az ajánlati dokumentáció szerint az ajánlatot pdf formátumban is be kellett csatolni az ajánlatkérőnek.¹⁵⁴

ajánlatadó neve	a pdf formátumú ajánlat készítésének időpontja
VIKUV	2014.10.22. ¹⁵⁵ 13:27
AQUAZIT	2014.10.22. 13:46
Drillingwater	2014.10.22. 13:34

142. A három ajánlat elkészítésének egymás közel eső időpontjai a korábbiakhoz hasonlóan azt tükrözik, hogy az ajánlatokat egymást követően, ugyanazon személy, ugyanazon vállalkozásnál készítette.
143. [személyes adat], a Drillingwater ügyvezetője az ajánlatok CD-re írásának időpontja kapcsán elmondta, hogy emlékezete szerint ekkor már eldőlt, hogy a Drillingwater nem fog nyerni, az előzmények alapján, azonban konkrét részletekre nem emlékezett. Már az előző veresegyházi közbeszerzésen sem volt gazdaságos indulnia, ezen sem tudott volna a Drillingwater számára is megfelelő, versenyképes ajánlatot tenni.¹⁵⁶
144. Az ajánlatok ajánlatkérő részére történő átadásáról szóló elismervények tanúsága szerint mindhárom ajánlattevő 2014. október 27-én adta át ajánlatát az ajánlatkérőnek, néhány perc eltéréssel.¹⁵⁷ Az ajánlatok átvételét igazoló elismervényeken szereplő aláírások alapján megállapítható ugyanakkor, hogy mindhárom ajánlatot különböző személyek nyújtották be.¹⁵⁸ [személyes adat] ezúttal csak a Vikuv ajánlatát adta át.
145. Az ajánlatkérő 2014. október 29-én hiánypótlásra szólította fel az Aquazit-ot és a Drillingwater-t, 2014. november 3-i határidővel.¹⁵⁹ Ezen felhívásnak csak a Drillingwater tett

¹⁵² Lásd a VJ/111-26/2015. számú irat CD-mellékletének „Kutatófúrás lemélyítése kiegészítő ép.beruházás” elnevezésű mappájában a „Bírálobizottsági jkv 1. és összeférhetlenségi nyilatkozat.pdf” elnevezésű iratot.

¹⁵³ VJ/111-26/2015., VJ/111-46/2015.

¹⁵⁴ Lásd a VJ/111-26/2015. számú irat CD-mellékletének „Kutatófúrás lemélyítése kiegészítő ép.beruházás” elnevezésű mappájában a „Közbeszerzési dokumentáció” elnevezésű word dokumentum v)2. pontját.

¹⁵⁵ 2014. október 22. szerdai napra esett.

¹⁵⁶ VJ/111-87/2015., 11. kérdésre adott válasz.

¹⁵⁷ A Vikuv ajánlatát 8:45-kor, a Drillingwater-ét 8:50-kor, az Aquazit-ét pedig 8:51-kor nyújtották be az ajánlatkérőnek.

¹⁵⁸ VJ/111-73/2015.

¹⁵⁹ Lásd a VJ/111-26/2015. számú irat CD-mellékletének „Kutatófúrás lemélyítése kiegészítő ép.beruházás” elnevezésű mappáját.

eleget.¹⁶⁰ Az Aquazit előadása szerint azért nem tudott eleget tenni a hiánypótlásnak, mert a hiánypótlási határidőn belül nem sikerült az alkalmasság igazolásához szükséges referenciákat biztosítani.¹⁶¹

146. Az ajánlatkérő 2014. november 4-én megállapította, hogy az Aquazit nem felel meg a szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmassági követelményeknek, és egyéb módon sem felel meg az eljárást megindító felhívásban és a dokumentációban meghatározott feltételeknek.¹⁶² Az ajánlatkérő a Vikuv-ot nyilvánította az eljárás nyertesének, kedvezőbb árú ajánlata miatt.
147. Az összegzést 2014. november 21-én küldték meg az ajánlattételre felkért vállalkozásoknak, a vállalkozási szerződést 2014. december 3-án kötötte meg az ajánlatkérő a Vikuv-val.¹⁶³

IV.

Eljárás alá vontak álláspontjai

IV.1. Az eljárás alá vontak álláspontja a függetlenség kapcsán az előzetes álláspontot megelőzően

148. A Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater eljárás alá vont vállalkozások nyilatkozata¹⁶⁴ szerint a Drillingwater és az Aquazit a gazdasági tevékenységüket ténylegesen nem önállóan, hanem a VIKUV irányítása alatt folytatják. Ennek megfelelően e három eljárás alá vont vállalkozás a Tpvt. 15. § (2) bekezdésének a) pontja alapján – a Tpvt. 23. § (2) bekezdésének d) pontja szerint – egyetlen vállalkozáscsoportnak minősül.
149. A Vikuv – nyilatkozata¹⁶⁵ szerint – elsősorban különböző kiegészítő tevékenységek létrehozására hozta létre az Aquazit-et és a Drillingwater-t. A Drillingwater főként külföldi projektek végzésére jött létre, az Aquazit pedig bizonyos anyag- és eszközbeszerzéseket (pl. cső, szűrő, kavics vagy fúrási szerszámok) folytat a Vikuv számára. Az Aquazit kis mennyiségben értékesít béléscsövet, szűrőt más társaságok részére is, a Drillingwater pedig néha vállal önálló kútgépészeti, esetenként kútfúrási munkát, hogy ennek révén saját referenciát szerezzon, de ezen kívül előbbi két vállalkozás esetében a Vikuv-csoporton kívülre végzett tevékenység nem jellemző.
150. Az eljárás alá vontak nyilatkozata szerint az Aquazit és a Drillingwater gazdasági tevékenységüket ténylegesen a Vikuv vezérigazgatójával való konzultáció és annak jóváhagyása és ellenőrzése mellett végzik és e tevékenységek az üzletfelek felé is rendszeresen a Vikuv-tól származóként jelennek meg. A Vikuv vezérigazgatójának előadása szerint esetenként a Drillingwater és az Aquazit munkavállalói felett munkáltatói jogkörbe tartozó jogosultságokat gyakorol, mely utasításokat a munkavállalók a tényleges irányítási helyzetre tekintettel követnek is. A Vikuv vezérigazgatója napi jellegű döntéseket is hoz a csoport tagjainak gazdasági tevékenysége kapcsán, azok pénzügyi eszközeiről is rendszeres jelentést kap és a felmerülő adózási kérdésekben is ő dönt.¹⁶⁶
151. Az Aquazit és a Drillingwater egyaránt előadta, miszerint az a folyamat, amely alapján gazdasági tevékenységüket ténylegesen a Vikuv vezérigazgatójával való konzultáció és annak jóváhagyása és ellenőrzése mellett végzik, nem formálisan szabályozott, és a mindenkori helyzetnek megfelelően, rendszerint szóban történik.¹⁶⁷

¹⁶⁰ Lásd a VJ/111-26/2015. számú irat CD-mellékletének „Kutatófúrás lemélyítése kiegészítő ép.beruházás” elnevezésű mappájában a „Drillingwater hiánypótlás” és a „Bírálóbizottsági jkv 2. és bírálati lapok” elnevezésű iratot elnevezésű iratokat.

¹⁶¹ VJ/111-99/2015., 3. kérdésre adott válasz.

¹⁶² Lásd a VJ/111-26/2015. számú irat CD-mellékletének „Kutatófúrás lemélyítése kiegészítő ép.beruházás” elnevezésű mappájában a „Bírálóbizottsági jkv 2. és bírálati lapok” elnevezésű iratot.

¹⁶³ Lásd a VJ/111-26/2015. számú irat CD-mellékletének „Kutatófúrás lemélyítése kiegészítő ép.beruházás” elnevezésű mappájában az „Összegzés”, az „Összegzés megküldése” és a „Vállalkozási szerződés” elnevezésű iratokat.

¹⁶⁴ VJ/111-57/2015., VJ/111-58/2015. és VJ/111-59/2015. számú iratok 1. sz. mellékletei.

¹⁶⁵ VJ/111-57/2015. sz. irat 1. sz. melléklete.

¹⁶⁶ VJ/111-57/2015., VJ/111-58/2015., VJ/111-59/2015. számú adatszolgáltatások 1. számú mellékleteinek 3. kérdésre adott válaszai.

¹⁶⁷ VJ/111-65/2015. és VJ/111-67/2015. számú iratok, 1. kérdésre adott válaszok

152. Az eljárás folyamán az eljáró versenytanács felhívására az Aquazit a 2012-2015. évi időszakra vonatkozóan tizenegy e-mail-t csatolt be a tényleges irányításra vonatkozó állítása igazolására. Az alábbiakat tartalmazzák az emailek:

2012. évre vonatkozóan

- az Aquazit könyvelője tájékoztatta a Vikuv vezérigazgatóját a Magyar Államkincstár felé az Aquazit nevében beadott igazolási kérelemről;¹⁶⁸
- az Aquazit könyvelője emlékezteti a Vikuv vezérigazgatóját az Aquazit adótartozásainak elutalására;¹⁶⁹

2013. évre vonatkozóan

- az Aquazit könyvelőjét felkérlik, hogy az Aquazit nevében állítson ki számlát, amely felkérésről a Vikuv vezérigazgatója is tájékoztatást kap az e-maillal;¹⁷⁰
- az Aquazit felé kiállított számlát megküldik a Vikuv vezérigazgatójának, az Aquazit e-mailhez fűzött nyilatkozata szerint a kifizetés jóváhagyása érdekében;¹⁷¹

2014. évre vonatkozóan

- az Aquazit számkivonatát és egyenlegközlőjét a Vikuv vezérigazgatójának küldik meg, aki azt továbbítja az Aquazit könyvelőjének;¹⁷²
- az Aquazit egy ügyleteről tájékoztatást kap a Vikuv vezérigazgatója;¹⁷³
- a Vikuv vezérigazgatója tájékoztatást kap arról, hogy az Aquazit üzletfele a megrendelt termék ellenértékének előzetes utalását kérte;¹⁷⁴
- a Vikuv vezérigazgatójától kérnek és kapnak engedélyt, hogy az Aquazit megrendelést adjon a beérkezett ajánlat alapján;¹⁷⁵

2015. évre vonatkozóan

- értesítést kap a Vikuv vezérigazgatója arról, hogy a Vikuv által az Aquazit nevében indított utalás nem érkezett meg az Aquazit üzleti partneréhez.¹⁷⁶

153. A Drillingwater a 2012-2015. évi időszakra vonatkozóan nyolc, kifejezetten a Drillingwater és a Vikuv közötti kapcsolatot bemutató e-mail-t csatolt be a tényleges irányításra vonatkozó állítása igazolására. Az alábbiakat tartalmazzák az emailek:

2012. évre vonatkozóan:

- a Drillingwater-hez érkezett megkeresésre a Vikuv vezérigazgatójával egyeztetve, a Vikuv nevében adnak ajánlatot;¹⁷⁷

2013. évre vonatkozóan:

- a Vikuv vezérigazgatójától kérnek hozzájárulást a Drillingwater dolgozóinak szabadság alatti munkavégzésért járó juttatások kifizetéséhez;¹⁷⁸
- a 'Vikuv csoport' jogtanácsosa megküldi [személyes adat] a Drillingwater taggyűlési jegyzőkönyvét, ami a Drillingwater e-mailhez fűzött magyarázata szerint azt igazolja,

¹⁶⁸ VJ/111-67/2015. számú irat E/2. számú melléklet.

¹⁶⁹ VJ/111-67/2015. számú irat E/3. és E/4. számú mellékletek.

¹⁷⁰ VJ/111-67/2015. számú irat E/5., E/6., E/10. számú mellékletek

¹⁷¹ VJ/111-67/2015. számú irat E/7. számú irat.

¹⁷² VJ/111-67/2015. számú irat E/8. számú melléklet.

¹⁷³ VJ/111-67/2015. számú irat E/9. számú melléklet.

¹⁷⁴ VJ/111-67/2015. számú irat E/11. számú melléklet.

¹⁷⁵ VJ/111-67/2015. számú irat E/12. számú melléklet.

¹⁷⁶ VJ/111-67/2015. számú irat E/13. számú melléklet.

¹⁷⁷ VJ/111-65/2015. számú irat E/2. és E/3. számú melléklet

¹⁷⁸ VJ/111-65/2015. számú irat E/4. számú melléklet.

hogy a tényleges irányítást gyakorló Vikuv-ot közvetlenül informálták a Drillingwater kapcsán bekövetkező változásokról;¹⁷⁹

- [személyes adat] a Vikuv-nak címzett kútfúrési megkeresése kapcsán azt a tájékoztatást adja, hogy a Vikuv projekt cége, a Drillingwater ad majd ajánlatot;¹⁸⁰

2014. évre vonatkozóan:

- a Drillingwater elektronikus kommunikációja a vikuv.hu domain használata mellett zajlott, a Drillingwater előadása szerint esetenként;¹⁸¹

2015. évre vonatkozóan:

- a Drillingwater konkrét peres ügye kapcsán a jogi képviselő megkeresi a Vikuv vezérigazgatóját, mert a Drillingwater e-mailhez kapcsolódó előadása szerint az egyezség létrehozására irányuló tárgyalásokat a Vikuv vezérigazgatója koordinálta, a jogi képviselő az egyezségekre vonatkozó részletek kapcsán tőle várt döntést;¹⁸²
- egy 2015 novemberi Vikuv vezérigazgatói utasítás szerint a Vikuv és a Drillingwater kútfúrési tevékenységéről készült képfelvételeket csak vezérigazgatói engedéllyel lehet közösségi oldalon megjelentetni. Az utasítás közléséért az e-mail szerint [személyes adat] és [személyes adat] volt felelős.¹⁸³

IV.2. Az eljárás alá vontak egyéb előadásai

154. Drillingwater ügyvezetője, [személyes adat] ügyfélmeghallgatásán általában a közbeszerzéseken benyújtandó ár kialakítására vonatkozó kérdésre előadta, hogy a közbeszerzéseken benyújtandó árakról nem egyeztetett kifejezetten a Vikuv vezérigazgatójával, de „*volt egy előzetes megállapodás a Vikuv-val, hogy a Drillingwater milyen árszínvonalat képvisel a piacon*”. Méterre viszonyított átlagköltségekről történt egyeztetés, arra vonatkozóan, hogy mennyibe kerül a kútfúrás métere. Mivel a Drillingwater gyakran nem saját maga végzi el a kútfúrési munkát, ez az átlagár magasabb volt, mint a Vikuv esetében. Minden év végén átbeszéltek [személyes adat], hogy a következő évben milyen árakon dolgozzon, induljon a Drillingwater. Az ez alatti árak alkalmazása nem is lett volna nyereséges a Drillingwater számára. Az árak nem egy konkrét közbeszerzésre vagy munkára vonatkoztak, hanem a Drillingwater az adott évben minden munkát az így meghatározott árakon végzett.¹⁸⁴
155. [személyes adat] a Vikuv ügyfélkénti meghallgatásán a Drillingwater fenti nyilatkozatára reagálva előadta, hogy általában év elején eldöntötte a Vikuv, hogy az év folyamán milyen folyóméter áron végez kútfúrást. Ez ismert volt mind az Aquazit, mind a Drillingwater előtt, de bármely piaci szereplő tisztában lehetett vele. [személyes adat] szerint nem volt olyan konkrét egyeztetése [személyes adat], hogy a Vikuv, illetve a Drillingwater adott közbeszerzésen milyen áron induljon. A cél az volt, hogy a Vikuv-nak szerezzenek munkát, hogy az a munkavállalóit el tudja tartani.¹⁸⁵

IV.3. A Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater előadása az előzetes álláspontot követően¹⁸⁶

156. A Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater közös jogi képviselője által az előzetes álláspontra tett észrevételében¹⁸⁷ továbbra is fenntartotta, hogy az általa képviselt vállalkozások egy vállalkozáscsoportba tartoznak, nem vettek részt versenykorlátozó megállapodásban / összehangolt magatartásban. Erre figyelemmel kérte az eljárás megszüntetését.

¹⁷⁹ VJ/111-65/2015. számú irat E/5. számú melléklet.

¹⁸⁰ VJ/111-65/2015. számú irat E/6. számú melléklet.

¹⁸¹ VJ/111-65/2015. számú irat E/7. számú melléklet.

¹⁸² VJ/111-65/2015. számú irat E/8. számú melléklet.

¹⁸³ VJ/111-65/2015. számú irat E/9. számú melléklet.

¹⁸⁴ VJ/111-87/2015., 3. kérdésre adott válasz.

¹⁸⁵ VJ/111-90/2015., 4. kérdésre adott válasz.

¹⁸⁶ VJ/111-159/2015., VJ/111-160/201., és VJ/111-162/2015.

¹⁸⁷ VJ/111-159/2015. 1.1. 1-3. pontok

157. Arra az esetre, hogyha ezen indítványának nem adna helyt az eljáró versenytanács és bíróságot szabna ki, hivatkozott arra, hogy a bírágkiszabás szempontjait tévesen állapította meg, illetve részletfizetési kedvezmény megadását is kérelmezte.
158. Előadta¹⁸⁸, hogy a GVH téves jogi teszt alapján és iratellenes módon jutott arra a következtetésre, hogy a Vikuv a Tpvt. alapján nem irányítja a Drillingwater-t és az Aquazit-ot, és hogy azok így a Tpvt. 15. §-a alapján nem azonos vállalkozáscsoportba tartozó, egymástól nem független vállalkozások.
159. Ekörben előadta, hogy az eljáró versenytanács valótlanul állítja az előzetes álláspontjában (206-211. pontok), hogy a Tpvt. 23. § (2) bekezdésének d) pontja szerinti tényleges irányítás megállapításának az uniós és a hazai joggyakorlat szerint is feltétele lenne, hogy az irányító vállalkozás valamiféle kisebbségi tulajdonosi jogokkal rendelkezzen az irányított vállalkozásban.
160. Előadta¹⁸⁹, hogy a Versenytanács téves következtetést vont le a korábban csatolt bizonyítékok¹⁹⁰ (email) alapján arra vonatkozóan, hogy a Drillingwater és az Aquazit a Vikuv irányítása alatt álló vállalkozáscsoportba tartozik (Vikuv-csoport), ezeket azonban véleménye szerint nem értékelte sem a vizsgálat, sem az eljáró versenytanács, illetve azokat félreértelmezte.
161. Ugyanis véleménye szerint a csatolt emailek nem szórványos eseményeket mutatnak be, hanem azt, hogy a Vikuv (és annak vezérigazgatója) alapvető fontosságú üzleti, gazdasági kérdésekben tartósan megkerülhetetlen tényező a Vikuv Csoport többi tagja számára. Ezek kapcsán kifejtette, hogy azok helyes értelmezése a következő:
- a. az E/1-E/3 mellékletek bemutatják, hogy az Aquazit adózási kérdéseiben való döntéshozatal a Vikuv vezérigazgatójának döntési kompetenciájába tartozott, annak kapcsán az Aquazit könyvelője, mint külső piaci szereplő is közvetlenül [személyes adat] fordul. Ugyancsak alátámasztják e mellékletek, hogy a Vikuv vezérigazgatója közvetlenül rendelkezett az Aquazit pénzállományával, ugyanis lehetősége volt utalásokat indítani annak nevében;
  - b. az E/7 melléklet emellett külön is demonstrálja, hogy az Aquazit számlája felett a Vikuv vezérigazgatója rendelkezett felügyeleti joggal a cégcsoporton belül;
  - c. az E/4-E/6, E/8-E/12, E/17, E/18 mellékletek bemutatják, hogy az Aquazit és a Drillingwater által nyújtott egyes fontosabb szolgáltatások, az általuk kötött ügyletek, megrendelések kapcsán is a Vikuv vezérigazgatója bírt rendelkezési joggal a teljesítés megállapítása, a számla kibocsátása, a teljesítés feltételeinek rögzítése kapcsán, azaz az Aquazit és a Drillingwater üzleti tevékenysége a Vikuv felügyelete, jóváhagyása, irányítása mellett zajlott;
  - d. az E/13-E/14 mellékletek azt mutatják be, hogy a Vikuv Csoport tagjai, így a Drillingwater is, a harmadik felek, megrendelő felé folytatott kommunikációjukban is a Vikuvtól nem független piaci szereplőként jelentek meg, illetve esetenként a Vikuv ajánlatát küldték meg az üzleti partner felé, objektíven demonstrálva a fennálló irányítási helyzetet;
  - e. az E/15-E/20 melléklet szerint a Vikuv vezérigazgatója volt jogosult munkáltatói döntést hozni arról, hogy a Drillingwater munkatársai, illetve a számára munkát végző megbízottak munkája ellenértékének kifizetéséről, a munkavégzés feltételeiről és követelményeiről;
  - f. az E/16-E/19 mellékletek azt illusztrálják, hogy a Drillingwater peres ügyeiben és egyéb icgi (cégbírósi) vonatkozású ügyeiben a meghatalmazott ügyvédet közvetlenül utasítja a Vikuv vezérigazgatója, instrukciókért az eljáró ügyvéd a Vikuv vezérigazgatójához fordul.
162. Véleménye szerint a fenti esetek azt mutatják be, hogy a Vikuv vezérigazgatója állandó döntési jogosultsággal rendelkezik a Drillingwater és az Aquazit érdemi üzleti tevékenysége, pénzügyi,

¹⁸⁸ VJ/111-159/2015. 1.2. 4-19. pontok

¹⁸⁹ VJ/111-159/2015. 1.3. 20-27. pontok

¹⁹⁰ VJ/111-65/2015.

adózási kérdései, peres követeléseinek sora, munkavállalóik kifizetése és munkavégzési tevékenységük szabályozása kapcsán. Azaz a Vikuv vezérigazgatója a Vikuv Csoport tagjai felett ténylegesen számos rendelkezési jogosultsággal rendelkezik, amely egyértelmű mind a csoporton belüli, mind az azon kívüli személyek számára. E ténylegesen gyakorolt jogosultságok olyan az üzletpolitikai döntések közvetlen, általános és stratégiai jellegű, objektív és tartós irányítás meglétére mutatnak rá, amely elképzelhetetlen és példa nélküli az egymástól független vállalkozások esetében.

163. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a korábban bemutatott e-mailek egyben az Aquazit és a Drillingwater üzleti magatartásához való olyan hozzájárulási jogosultságot (vétőjogot) is megtestesítenek, amelyek a GVH Közlemény 199. pontja szerint is irányításszerzés végrehajtásaként minősülnek. Álláspontja szerint ez és az e körben a későbbiekben benyújtásra kerülő, jelenleg rendszerezés, feldolgozás alatt álló nagy számú, a vizsgált időszakból származó e-mail is alátámasztja azt, hogy a Vikuv Csoporton belüli viszonyokat a GVH állandó gyakorlata is egyértelműen irányítási viszonyként kezeli.
164. A jogi képviselő hivatkozott¹⁹¹ arra is, hogy az Aquazit és a Drillingwater önálló döntései nem bizonyítják az irányítás hiányát. Ekörben előadta, hogy véleménye szerint az előzetes álláspont a saját, 210. pontban kifejtett alapvetésével is ellentmondásba kerül, amikor az azt követő pontokban annak alapján kívánja bizonyítani az Aquazit és a Drillingwater függetlenségét, hogy egyes szórványos, egyedi döntésekbe való beleszólás hiányát demonstrálja. Véleménye szerint önmagában az, hogy az irányító vállalkozás nem szól bele az általa irányított vállalkozások minden egyes üzleti döntésébe, nem bizonyíthatja az irányítás hiányát. Azt ugyanis, az előzetes álláspont 210.pontjában kifejtettek szerint az üzletpolitikai döntések tartós befolyásolásának képességén keresztül kell demonstrálni és nem annak révén, hogy esetenként volt-e lehetősége a két irányított cégnek saját döntést hozni.⁹
165. Hivatkozott¹⁹² arra is, hogy a vizsgálat elmulasztotta a tényállás feltárását, ugyanis álláspontja szerint a saját, jogsértés megállapítását lehetővé tevő koncepcióját védelmezve kifejezetten kerülte az irányítás kérdésének vizsgálatát. Ugyanis véleményes szerint az eljárás három éve alatt mindössze egyetlen egyszer került csak sor az irányításra vonatkozó kérdés feltételére, amikor a Vikuv Csoport első adatszolgáltatásában leírtak kapcsán konkrét bizonyítékok bekérésére szólította fel a GVH a Vikuv Csoportot. Ezt követően azonban álláspontja szerint a GVH sem az ügyfélmeghallgatások (így a Drillingwater és az Aquazit meghallgatása során) sem a munkavállalók tanúmeghallgatásai során sem tett fel egyetlen kérdést sem a csoport belső működése, az irányítási viszonyok, a korábban leírt egyeztetési és utasítási jogok megismerése vagy tisztázása céljából. Ugyancsak mellőzte a korábban benyújtott e-mail alapú bizonyítékok kapcsán tisztázó kérdések feltételét vagy további bizonyítékok bekérését”.
166. Előadta¹⁹³ továbbá, hogy a Versenytanács elmulasztotta a felhozott érvek megfelelő mérlegelését ugyanis a Vikuv Csoportnak a jelen eljárás során beadott adatszolgáltatásai és nyilatkozatai számos olyan, a csoporton belüli irányításra vonatkozó tényeket és érveket tartalmaztak, amelyek érdemi figyelembe vételére, sőt mérlegelésére vagy elutasításuk indokolására nem került sor az előzetes álláspontban. Álláspontja szerint mindez alapvetően sérti az Alkotmánybíróság 30/2014. (IX.30.) sz. határozatában éppen a GVH-val szemben megfogalmazott elvárásokat. Eszerint ugyanis a GVH-nak számot kell adnia a megállapított tényállás kapcsán az annak alapjául elfogadott bizonyítékokról, „az eljárás alá vont által felajánlott, de mellőzött bizonyításról és a mellőzés indokairól” (értelemszerűen nem csak a végső döntésben, hanem - a védekezési jog gyakorlása érdekében - már az előzetes álláspontban is).
167. Véleménye szerint az eljáró versenytanács elmulasztotta az őt terhelő mérlegelési és indokolási kötelezettség teljesítését, mivel az alábbi az irányítási viszony meglétére vonatkozó egyértelmű és logikus magyarázatok alapján nem fogadta el azt, hogy az adott vállalkozások egy vállalkozáscsoportnak minősülnek:
168. A Vikuv Csoport első adatszolgáltatásában kifejtette, hogy:

¹⁹¹ VJ/111-159/2015. 1.4. 28-31. pontok

¹⁹² VJ/111-159/2015. (2) 32-34. pontok

¹⁹³ VJ/111-159/2015. (3) 35-48. pontok

- i. a Vikuv elsősorban különféle kiegészítő tevékenységek folytatására hozta létre a Drillingwatert és az Aquazitot,
  - ii. az Aquazit és a Drillingwater jellemzően nem folytat a csoporton kívülre irányuló üzleti tevékenységet,
  - iii. a három vállalkozás szoros együttműködésben működik, és alvállalkozóikat együttesen foglalkoztatják,
  - iv. a Vikuv Csoport a rendelkezésére álló kapacitásokat egységesen kezeli és használja fel,
  - v. a Drillingwater ügyvezetője a Vikuv alkalmazottja volt, és a három vállalkozás tulajdonosi és vezetői körében rokon és alkalmazotti kapcsolatok sokasága áll fenn.
169. Hivatkozott arra is, hogy [személyes adat] meghallgatása során elmondta továbbá, hogy:
- vi. az Aquazit és a Drillingwater a tőle kapott jóváhagyás alapján indult közbeszerzési eljáráson,
  - vii. [személyes adat] valamennyi üzleti döntéshez kikérte a véleményét,
  - viii. az Aquazit és a Drillingwater tevékenysége elsődlegesen a Vikuvhoz kapcsolódik.
170. Jogi képviselő ezt követően a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater történeti hátterét mutatta be, azt, hogy hogyan került a Vikuv állami vállalatból magánkézbe, illetve azt, hogy hogyan alakult meg, álláspontja szerint kényszerből az Aquazit és a Drillingwater, akként, hogy annak alapításában, tulajdonlásában, álláspontja szerint szintén kényszerből [személyes adat] rokonai (sógora és anyósa) is és a Vikuv munkavállalói is résztvettek.
171. Ekörben álláspontja szerint az Aquazit és a Drillingwater önálló jogalanyiségének a fenti értelemben vett kényszerűsége számos bizonyíték fényében felismerhető. A Vikuv vezérigazgatójának az Aquazit pénzügyi műveletei, adózása felett gyakorolt közeli felügyelete, az Aquazit és a Drillingwater tárgyi eszköz beszerzései feletti jóváhagyási jog gyakorlása, a két cég munkavállalóira vonatkozó előírások meghatározása mind abból a körülményből származtak, hogy e cégek közvetlenül a Vikuv szándékából és kontrollja mellett kerültek megalapításra.
172. A fentiek alapján véleménye szerint a Vikuv Csoport működésére vonatkozóan az eljárás során előadottak és a benyújtott bizonyítékok egyértelműen megfelelnek annak az uniós jogi megközelítésnek, amely szerint a bizonyítékok bizonyítási ereiének mérlegelésekor a "perception of normality" elvétől vezérelve azt kell figyelembe venni, hogy életszerű-e a bizonyítékok egymáshoz kapcsolódó láncolatának értelmezése. Álláspontja szerint ennek a tesztnek az előzetes álláspontban bemutatott koncepció nem felel meg: nem tekinthető ugyanis életszerűnek egy olyan ténybeli helyzet, amelyben egy vállalkozás éveken keresztül „szórványosan” intézkedik tőle független versenytársak adójának befizetéséről, peres ügyeinek kimeneteléről, az általuk megrendelhető termékek köréről, munkavállalóik kifizetéséről és a rájuk vonatkozó fegyelmi szabályokról, illetve üzletpolitikai iránymutatásokat ad számukra.
173. Végezetül arra hivatkozott, hogy az előzetes álláspontban bemutatott koncepció ugyancsak nem felel meg az Alkotmánybíróság és a Kúria által többször hangsúlyozott in dubio pro reo elvének sem. Eszerint „kiemelten fontos, irányadó elvként rögzítette a [19/2009] AB határozat, hogy a kétséget kizáróan nem bizonyított tényeknek a terhelt terhére való értékelésének tilalma - az ártatlanság vélelmének részeként - a versenyfelügyeleti ügyekben is köti a hatóságot, illetve a felülvizsgálatot végző bíróságokat [70. bekezdés]. Ez azt jelenti, hogy a versenyjogi felelősséget megalapozó összes jelentős tény az alperesnek (GVH) kell bizonyítania, azon tények pedig, amelyek valósága tekintetében kétség merül fel, az eljárás alá vont vállalkozás javára veendő figyelembe."
174. Kiegészítő bizonyítékokként hivatkozott¹⁹⁴ a „Vikuv csoporton” belüli irányítás megléte tekintetében arra, hogy az előzetes álláspont kézhezvételéig nem szerezhett tudomást arról, hogy a hatóság nem tekinti a vállalkozásokat egy vállalkozáscsoportba tartozónak, ezért nem volt lehetősége arra, hogy ezzel kapcsolatos védekezését részletesen előterjessze. Erre

¹⁹⁴ VJ/111-159/2015. (4) 49-50. pontok

figyelemmel hivatkozott arra, hogy a tárgyaláson további nagyszámú bizonyítékot kíván előterjeszteni, amit meg is tett¹⁹⁵.

175. Az Aquazit és a Drillingwater vonatkozásában előadta¹⁹⁶, hogy az eljárás megszüntetése indokolt, mivel az előzetes álláspont nem tartalmaz egyetlen egy olyan bizonyítékot sem, amely azt bizonyítaná, hogy egy tőlük független vállalkozással kötöttek volna versenykorlátozó megállapodást, vagy tanúsítottak volna összehangolt magatartást.
176. Hivatkozott¹⁹⁷ arra is, hogy versenykorlátozó magatartás nem állapítható meg a Vikuv esetében sem, tekintettel arra, hogy a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater nem független vállalkozások, így egyedül a 2013-as kengyeli közbeszerzés esetében merül fel a Tpv. 11. § alkalmazhatósága.
177. A kérdéses közbeszerzés ugyanis az Rkbt. 122/A §-ának (1) bekezdése szerinti hirdetmény nélküli eljárás volt, amelyben a verseny kereteit a közvetlen ajánlattételi felhívások megküldése révén az ajánlatkérő határozza meg. Az ajánlatkérő által felhívott három vállalkozás, az Aquazit, a Vikuv és a Geo-Sivo közül csak a Vikuv Csoport két tagja rendelkezett a közbeszerzőes tárgyát képező szolgáltatás elvégzésére való képességgel. A Geo-Sivo nem szereplője az érintett szolgáltatás tárgyával érintett piacnak, így fogalmilag kizárt volt vele az ajánlattételhez kapcsolódó versenytársak közötti versenykorlátozó megállapodás megkötése, hiszen álláspontja szerint a Vikuvnak nem versenytársa. Tekintettel arra, hogy amint azt a Versenytanács korábbi határozatában is megállapította, „a versenytársak közötti versenykorlátozó megállapodást kizárja a magatartásuktól függetlenül keletkezett versenyhelyzet hiánya”,¹⁹⁸ egyértelmű a jelen helyzetben is, hogy ilyen versenyhelyzet hiányában a Vikuv (és a Geo-Sivo) marasztalására nincsen jogi lehetőség.
178. Hivatkozott arra is, hogy véleménye szerint téves emellett az előzetes álláspont azon következtetése, amely szerint a vonatkozó közbeszerzési szabályokra is tekintettel, a Geo-Sivo által folytatott együttműködés a Vikuv tendernyertességét szolgálta volna. A Vikuv ajánlatának érvényességéhez ugyanis nem volt szükség arra, hogy azzal párhuzamosan két további ajánlat is benyújtásra kerüljön. Az Rkbt. 122/A §-a ugyanis nem követeli meg az eredményes eljárás tartalmi követelményeként azt, hogy három érvényes (vagy akár érvénytelen) ajánlat benyújtásra kerüljön, mindössze azt írja elő, hogy a közvetlen ajánlattételi felhívást legalább három szereplőnek küldje meg az ajánlatkérő. E feltétel pedig attól függetlenül teljesült, hogy később hány ajánlatot nyújtanak be. A Vikuv nyertességét ezért semmilyen mértékben nem szolgálta a szolgáltatás elvégzésére egyébként is alkalmatlan Geo-Sivo ajánlata.
179. Ezt követeően a bírságkiszabás szempontjai kapcsán tette meg észrevételeit¹⁹⁹, amelynek keretében a verseny veszélyeztetettsége kapcsán hivatkozott²⁰⁰ arra, hogy az ajánlatkérő választja meg az általa alkalmazott eljárási rendet, adott esetben a résztvevők körét, a verseny tárgyát képező szolgáltatást és a versenyben releváns szempontokat. Nyilvánvalóan eltérő tehát a versenyhelyzet, ha nyílt eljárást folytat az ajánlatkérő, mint amikor előre rögzíti a lehetséges résztvevők számát, személyét. A vizsgált és a bírság kiszabása szempontjából releváns közbeszerzés esetében az ajánlatkérő az Rkbt. 122/A §-a szerinti eljárást alkalmazta, meghatározva, hogy a közbeszerzésen a Vikuv Csoport két tagja és a közbeszerzés tárgyát képező szolgáltatás nyújtására egyébként kapacitással nem rendelkező Geo-Sivo tehet ajánlatot. A verseny veszélyeztetése a Geo-Sivo-val kötött bármiféle versenykorlátozó megállapodás révén tehát csak egy olyan ténybeli helyzetre korlátozódik, amelyben az ajánlatkérő felektől független döntése révén lényegében már semmiféle versenyhelyzet nem állt fenn. A megállapodás által a verseny kapcsán kifejezhető veszélyeztetettség foka ezért elvi szinten is elhanyagolható volt.

---

¹⁹⁵ VJ/111-160/2015.

¹⁹⁶ VJ/111-159/2015. (5) 51-55- pontok

¹⁹⁷ VJ/111-159/2015. (6) 56-59. pontok

¹⁹⁸ Vj-100/1998 (a Versenytanács 11.21. számú elvi döntése)

¹⁹⁹ VJ/111-159/2015. (7)

²⁰⁰ VJ/111-159/2015. 7.1. 61-62. pontok

180. A jogsértés piaci hatása kapcsán előadta²⁰¹, hogy az Előzetes Álláspont a fentiekben részletesen kifejtettek szerint tévesen állapítja meg az Aquazit részvételét az előzetes álláspont III.2.2. fejezetében említett tender kapcsán megvalósított, a Tpv. 11.§-a szerinti versenykorlátozó megállapodásban. Ennek megfelelően a jogsértésben résztvevő vállalkozások piaci részesedése nem 100%, hanem csak 66%, és így nem indokolt magas pontszám megállapítása.
181. Megjegyezte továbbá, hogy a piaci részesedés nagyságának bírságkiszabási célból történő vizsgálata egymozzanatú közbeszerzési kartellek esetében nem értelmezhető. A jogsértés piaci hatásának vizsgálatakor ugyanis a piaci részesedés vizsgálatának lényege, hogy arra derüljön fény, hogy az érintett piac mekkora szegmensén érvényesült a verseny korlátozása és mekkora piaci szegmens maradt a korlátozással nem érintett termékek/szoigáltatások beszerzésére. Véleménye szerint tekintettel arra, hogy közbeszerzések esetében a piac mesterségesen egy tenderre szűkül, nem értelmezhető a piaci hatás mértékének/jellegének a piaci részesedésen keresztül történő vizsgálata, ha a tender nyertese részese volt egy versenykorlátozó megállapodásnak az adott tenderen, úgy nem releváns, hogy egyébként milyen más (nem nyertes vagy akár érvénytelen) ajánlatot tettek a tenderen kívül.
182. Álláspontja szerint ennek megfelelően a kérdés az, hogy ténylegesen milyen hatást gyakorolt (ha gyakorolt egyáltalán) a vizsgált megállapodás a konkrét tender kimenetelére. E körben pedig az engedékenységi kérelmezőként eljáró (azaz a gyakorlat alapján kiemelt bizonyító erejű!) nyilatkozatot tevő Geo-Sivo előadását kell figyelembe vennie az eljáró versenytanácsnak. Eszerint pedig a GeoSivo a tender tárgyát képező szolgáltatás nyújtására valójában nem is volt képes, és a kiíró számára előre jelezte, hogy emiatt csak az elérhetőnél magasabb árajánlatot tud majd adni.
183. Arra is hivatkozott ekörben, hogy ugyancsak figyelembe kell venni, hogy a Vikuv által tett árajánlat alatta maradt az ajánlatkérő által folytatott előzetes piackutatáson alapuló becsült összegnek, azaz lényegében olcsóbban került megvalósításra a beruházás, mint az tervezhető volt. Ez pedig cáfolja, hogy az állítólagos megállapodás bármiféle piaci hatással járt volna; ugyancsak szükséges figyelembe venni, hogy az állítólagos versenykorlátozó megállapodás révén károsult ajánlatkérő a mai napig nem rendezte a Vikuv Csoport által elvégzett szolgáltatások teljes ellenértékét
184. Előadta azt is hogy az Előzetes Álláspont által a jogsértés piaci hatása körében figyelembe vett szempont a jogsértés megvalósulása. Ennek kapcsán szükséges ugyanakkor visszautalni a GVH bírságközleményének 27. pontjára, amely szerint a ténylegesen vizsgálandó körülmény a jogsértés hatásának bekövetkezése, és ennek csupán egyfajta proxyként használt ismérve az, hogy a jogsértés ténylegesen megvalósult-e vagy sem. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben az ajánlatkérő döntése lényegében zárta ki az érdemi verseny lehetőségét, így önmagában a megállapodás megvalósulása vajmi keveset mond el a jogsértés tényleges piaci hatásairól. A tényleges helyzet ugyanis az, hogy a Vikuv és a Geo-Sivo esetleges megállapodása érdemi hatással nem bírhatott az érintett piacon.
185. Mindezek alapján véleménye szerint alacsony pontszám alkalmazása indokolt a verseny veszélyeztetettségének mérlegelésekor.
186. Hivatkozott²⁰² továbbá a súlyosító körülmények hiányára, melynek keretében előadta, hogy az előzetes álláspont a felróhatóság kiemelt fokaként hivatkozik arra, hogy vezető tisztségviselő vesz részt a jogsértésben, valamint azt is, hogy különösen érzékeny, kiszolgáltatott helyzetben lévő vagy sebezhető vevői csoportot érint a jogsértés. Az előzetes álláspont ugyancsak súlyosító körülményként értékeli a Vikuv kezdeményező és szervezői szerepét. Egyéb súlyosító körülményt az előzetes álláspont nem azonosított, ugyanakkor nincs nyoma annak, hogy [személyes adat], vagy a Vikuv Csoport bármelyik vezető beosztású tisztviselője bármilyen szerepet játszott volna a Geo-Sivo-val állítólagosan létrejött versenykorlátozó megállapodásban.
187. Ekörben hivatkozott arra is, hogy a vizsgálati jelentés 128. pontja is arra a következtetésre jutott, hogy nem állapítható meg, hogy pontosan kik vettek részt a Vikuv és az Aquazit ajánlatainak elkészítésében. Ennek fényében [személyes adat] vezérigazgató (vagy más vezető)

²⁰¹ VJ/111-159/2015. 7.2. 64-69. pontok

²⁰² VJ/111-159/2015. 7.4. 70-74. pontok

- jogsértésben való részvételét nem lehet súlyosító körülmény meglétét megalapozó körülményként figyelembe venni.
188. Előadta azt is, hogy a Kengyel Községi Önkormányzata vagy bármelyik másik ajánlatkérő ugyancsak nem minősül kiszolgáltatott helyzetben lévő vagy sebezhető vevői csoportként, hiszen a közbeszerzési eljárások lefolytatására jelentős jogi és a beszerzés tárgyához kapcsolódó szakmai tudás birtokában, kiterjedt előkészítés és a Közbeszerzési Hatóság felügyelete mellett kerül sor.
189. A Vikuv vezető szerepe kapcsán hivatkozott arra, hogy az előzetes álláspont a csoporton belüli irányítási jogok gyakorlását kontextuson kívül, jogellenes összejátszás bizonyítékaként értelmezi. A tények fentiek szerinti helyes értelmezése alapján a Tpv-t.-be ütköző versenykorlátozó magatartásról azonban nem lehet szó. Tekintettel pedig arra, hogy a 2013-as kengyeli tender kapcsán az előzetes álláspont kifejezetten nem azonosít semmiféle kezdeményező szerepet a Vikuv esetében, a bírságösszeg súlyosításának nincs alapja.
190. Figyelembeveendő enyhítő körülményként előadta²⁰³, hogy a jelen eljárás pontosan három naptári évvel ezelőtt indult meg a Vikuv Csoport ellen, ezért feltételezza, hogy a Tpv-t.-ben megszabott eljárási határidők már lejártak, így a Vikuv Csoport az elhúzódó eljárási jogsértése miatt áll rendkívül hosszú ideje hatósági eljárás alatt. Ez a körülmény véleménye szerint olyan közvetlen és közvetett költségeket okoz a Vikuv Csoport számára, amelyekre tekintettel indokolt bármiféle esetleges bírság jelentős mértékű csökkentése. A folyamatos költségek, az eljárás alá vonti státusból következő társasági jogi korlátok, így a Drillingwater nem gazdaságos tevékenysége miatt már régóta tervezett végelszámolásának²⁰⁴ jelentős késedelme és a cég fenntartásával emiatt vállalt folyamatos költségek jelentős mértékűre nőttek. Hivatkozott arra, hogy ugyancsak érezhető a piacon a nyitott versenyfelügyeleti eljárás miatt az üzletszerzési lehetőségek beszűkülése, az ajánlatkérői felhívások számának csökkenése.
191. További enyhítő körülményként hivatkozott²⁰⁵ a jogsértést alátámasztó bizonyítékok önkéntes szolgáltatására és az együttműködő magatartására. Ekörben hivatkozott a GVH bírságközleményének 76. pontjára, amely szerint a bírság 5%-os csökkentését eredményezi a jogsértést alátámasztó bizonyítékok (engedékenységi politikán kívüli) önkéntes szolgáltatása, a jogsértés körülményeinek tisztázása. A jelen eljárásban az eljárás megindítását jelző helyszíni kutatásokat követően a Vikuv Csoport valamennyi tagja és meghallgatott munkavállalója teljes körűen és folyamatosan együttműködött, jelentős számban szolgáltatott bizonyítékot, lehetővé téve az eljárás gyors lezárását. Hangsúlyozta, hogy az eljárás elhúzódása ezért semmi esetre sem tudható be a megkereséseket mindig határidőn belül teljesítő és részletes adatokat szolgáltató Vikuv Csoportnak.
192. Végül megjegyezte, hogy amennyiben a Versenytanács nem fogadja el a Vikuv Csoport érveit a vállalkozáscsoport egységessége kapcsán, akkora köteles a Vikuv Csoport csoporton belüli, az érintett tenderekre vonatkozó tényeket és körülményeket - amelyeket a Vikuv Csoport a GVH felhívása nélkül, többletbizonyítékként szolgáltatott - úgy tekinteni, mint amelyek a Vikuv Csoport együttműködését bizonyítják a Versenytanáccsal az állítólagos jogsértés megvalósulása kapcsán (Itt előadta még azt is, hogy ez pedig a GVH bírságközleménye alapján egyértelműen bírságsökkentő tényező).
193. A jogi képviselő az előzetes álláspontra tett észrevételeiben részletfizetés iránti kérelmet²⁰⁶ is előterjesztett, azonban azt nem indokolta és nem bizonyította okiratokkal, így az eljáró versenytanács a tárgyaláson hiánypótlásra hívta fel, aminek eleget tett²⁰⁷.

²⁰³ VJ/111-159/2015. 7.5. 77-79. pontok

²⁰⁴ Lásd [személyes adat] vonatkozó nyilatkozatát a Vj-111/128-2015. sz. Iratot.

²⁰⁵ VJ/111-159/2015. 7.6. 80. pont

²⁰⁶ VJ/111-159/2015. 7.6. 80. pont

²⁰⁷ VJ/111-162/2015.

V.
Jogi háttér

194. A Tpv. 1. § szerint a törvény hatálya kiterjed a természetes és a jogi személynek, valamint - a VI. Fejezetben szabályozott magatartások kivételével - a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepének (a továbbiakban együtt: vállalkozás) Magyarország területén tanúsított piaci magatartására, kivéve ha törvény eltérően rendelkezik.
195. A Tpv. 11. § (1) bekezdése szerint tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások egyesülési jog alapján létrejött szervezetének, köztisztületének, egyesülésének és más hasonló szervezetének (a továbbiakban együtt: vállalkozások társulása) a döntése (a továbbiakban együtt: megállapodás), amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki. Nem minősül ilyennek a megállapodás, ha egymástól nem független vállalkozások között jön létre.
- A (2) bekezdés értelmében ez a tilalom vonatkozik különösen:
- a) a vételi vagy az eladási árak, valamint az egyéb üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett meghatározására;
  - d) a piac felosztására, az értékesítésből történő kizárásra, az értékesítési lehetőségek közötti választás korlátozására.
196. A Tpv. 13. § (1) bekezdése szerint nem esik a tilalom alá a megállapodás, ha csekély jelentőségű. A (2) bekezdés értelmében akkor csekély jelentőségű a megállapodás, ha a megállapodást kötő feleknek és az azoktól nem független vállalkozásoknak az együttes részesedése az érintett piacon a tíz százalékot nem haladja meg. A (3) bekezdés szerint nem alkalmazható az (1) bekezdés a versenytársak közötti olyan megállapodásra vagy összehangolt magatartásra, amelynek célja a verseny korlátozása, megakadályozása vagy torzítása, így különösen a vételi vagy eladási árak, valamint az egyéb üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett meghatározása, az előállítás vagy a forgalmazás korlátozása, a piac felosztása, ideértve a versenyeztetéssel kapcsolatos összejátszást, az import- vagy exportkorlátozást is (a továbbiakban: kartell), valamint bármely közvetlenül vagy közvetve a vételi vagy az eladási árak rögzítésére irányuló más megállapodásra vagy összehangolt magatartásra.
197. A Tpv. – jelen versenyfelügyeleti eljárás indulásakor hatályos – 44. §-ának (1) bekezdése értelmében a versenyfelügyeleti eljárásra – a Tpv. eltérő rendelkezése hiányában – a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) rendelkezéseit kell alkalmazni az ott meghatározott kivételekkel. A Ket. 13. §-a (2) bekezdésének e) pontja alapján a Ket. rendelkezéseit a versenyfelügyeleti eljárásban csak akkor kell alkalmazni, ha az ügyfajta-ra vonatkozó törvény eltérő szabályokat nem állapít meg.
198. A Ket. 31. § (1) bekezdésének i) pontja alapján a hatóság az eljárást megszünteti, ha a hivatalbóli eljárásban a tényállás a határozat meghozatalához szükséges mértékben nem volt tisztázható, és további eljárási cselekménytől sem várható eredmény.
199. A Tpv. 76. §-a (1) bekezdése alapján az eljáró versenytanács
- e) megállapíthatja a jogsértés tényét,
  - k) bírságot szabhat ki.
200. Az eljáró versenytanács a Tpv. 78. § (1) a) alapján bírságot szabhat ki azzal szemben, aki a GVH hatáskörébe tartozó jogsértő magatartást valósít meg. A Tpv. 78. § (1b) bekezdése alapján a bírság összege legfeljebb a vállalkozás, illetve azon - a határozatban azonosított - vállalkozáscsoport a határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet, amelynek a bírsággal sújtott vállalkozás a tagja. A Tpv. 78. § (3) bekezdése alapján a bírság összegét az eset összes körülményeire - így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő piaci helyzetére, a magatartás felróhatóóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására, gyakoriságára - tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a végső üzletfelek érdekei sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.

VI. Jogi értékelés

201. Az eljáró versenytanács a rendelkezésre álló bizonyítékokat a Ket. 50. §-ának (6) bekezdése alapján egyenként és összességükben értékelte, mely értékelés során az alábbi körülményekre volt figyelemmel.

VI.1. A vizsgált magatartás jogi értékelésének keretei

VI.1.1. Az alkalmazandó jog

202. A Tpkt. 11. § fent hivatkozott (1) bekezdésével azonos szabályozást tartalmaz az EUMSZ. 101. cikke.
203. Az EUMSZ. 101. cikke és a Tpkt. 11. § közötti nagyfokú harmonizáltság okán (amelynek az 1/2003/EK rendelet 3. cikk (2) bekezdése alapján kell fennállnia), az eljáró versenytanács a Tpkt. 11. §-ba ütközés megítélésakor is figyelemmel van az EUMSZ. 101. cikkére és az ahhoz kapcsolódó joggyakorlatra.²⁰⁸
204. Az eljáró versenytanácsnak a vizsgálóval egyező álláspontja szerint a jelen eljárás tárgyát képező, feltételezett jogsértéssel érintett beszerzés értékére tekintettel a vizsgált magatartás nem alkalmas arra, hogy érzékelhető hatást gyakoroljon a tagállamok közötti kereskedelemre, így az értékelésre a Tpkt. rendelkezései alapján kerül sor.

VI.1.2. A bizonyítás keretei

205. A jogsértés megállapításához olyan bizonyítékokat kell előterjeszteni, amelyek a jogilag megkövetelt módon igazolják a jogsértést megvalósító körülmények fennállását.²⁰⁹
206. A Kúria²¹⁰ a bizonyítási mércével kapcsolatban az alábbiakat fektette le:
„A Kúria a III. r. felperes felülvizsgálati kérelmének érdemi elbírálásánál előzetesen az uniós joggyakorlatra figyelemmel az alábbiakat kívánja kiemelni a Törvényszéknek – az Európai Unió Bírósága C-239/11]. P. számú ítéletével helybenhagyott – T-110/07. számú, a Siemens AG kontra Európai Bizottság ügyben hozott ítéletén (a továbbiakban: T-110/07. számú ügyben hozott ítélet) keresztül, mert ez ítélet az ítélezési gyakorlatot – számos más ítéletre hivatkozással – bemutatva vizsgálta a kartell létezésének bizonyítására vonatkozó elvárásokat, szabályokat.
207. A hivatkozott ítélezési gyakorlat szerint a hatóság feladata, kötelezettsége a versenyjogsértés bizonyítása és bármely kétely felmerülése esetén azt a vállalkozás javára kell figyelembe venni [lsd. fenti elsőfokú ítélet 43-44., 173. pontjait, továbbá a T-44/02. OP. , T-54/02. OP , T-56/02.

---

²⁰⁸ A C-32/11. sz. Allianz Hungária Biztosító Zrt. és társai kontra GVH ügyben az Európai Bíróság 2013. március 14-én hozott ítéletének 15. pontja szerint a Kúria az alábbiak szerint foglalt állást az EUMSZ. 101. cikkének és a Tpkt. 11. §-ának viszonya kapcsán:

„A Legfelsőbb Bíróság először is megállapítja, hogy a Tpkt. 11. §-a (1) bekezdésének szövege szinte teljesen megegyezik az EUMSZ. 101. cikk (1) bekezdésének szövegével, és a Tpkt. 11. §-ának értelmezése – amely rendelkezés a szóban forgó megállapodások tekintetében irányadó- a jövőben ugyancsak hatással lesz az EUMSZ. 101. cikk e tagállamban történő értelmezésére. E bíróság egyébiránt kiemeli, hogy nyilvánvaló érdek fűződik ahhoz, hogy az uniós jog rendelkezései vagy fogalmai egységes értelmezést kapjanak.”

vagy lásd még a C-542/14. sz. SIA VM Remonts és társa kontra Lett Versenytanács ügy 17. szakaszát:

„a Bíróság állandó ítélezési gyakorlata értelmében egyértelmű európai uniós érdek, hogy a jövőbeli eltérő értelmezések elkerülése érdekében egységesen értelmezzék az uniós jogból vett rendelkezéseket vagy fogalmakat, függetlenül attól, hogy milyen körülmények között alkalmazzák őket (lásd különösen: 2013. március 14-i Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet, C-32/11, EU:C:2013:160, 20. pont; 2014. december 4-i FNV Kunsten Informatie en Media ítélet, C-413/13, EU:C:2014:2411, 18. pont; 2015. november 26-i Maxima Latvija ítélet, C-345/14, EU:C:2015:784, 12. pont).”

²⁰⁹ Lásd ebben az értelemben a Bíróság C-185/95. P. sz., Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben 1998. december 17-én hozott ítéletének [EBHT 1998., I-8417. o.] 58. pontját, valamint a C-49/92. P. sz., Bizottság kontra Anic Partecipazioni ügyben 1999. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 1999., I-4125. o.] 86. pontját

²¹⁰ Lásd a Kúria 2016. március 9-ei Kfv.II.37.646/2015/14. sz. ítéletét a VJ/3/2008. sz. versenyfelügyeleti eljárásban (19–21. oldal).

OP. , T-60/02. OP. és 1-61/02. OP. számú, a Dresdner Bank AG és társai kontra az Európai Közösségek Bizottsága egyesített ügyben hozott ítélet 60. pontját]. A bizonyítással szemben követelmény, hogy a hatóság pontos és egybevágó bizonyítékokat nyújtson a jogsértés megtörténtének bizonyítására, de nem szükséges minden bizonyítéknak a jogsértés összes elemét tekintve eleget tennie e feltételeknek. Elegendő, ha a hatóság által hivatkozott bizonyítékok összességében értékelve megfelelnek e követelménynek. [Izd. T-110/07. számú ügyben hozott ítélet 46-47. pontjait] Hangsúlyozta a Törvényszék a fenti ítéletében azt is, hogy a versenyellenes megállapodások tilalmának közismert jellegére és ennél fogva végrehajtásuk titkos jellegére figyelemmel a hatóságtól nem várható el, hogy olyan okirati bizonyítékot nyújtson, amely kifejezetten bizonyítja az érintett szereplők kapcsolatfelvételét. A hatóság rendelkezésére álló töredékes és szórványos elemek mindenesetre kiegészíthetők a releváns körülmények rekonstruálására alkalmas következtetésekkel. A versenyellenes magatartás vagy megállapodás létezésére tehát bizonyos egybeesésekből és jelekből olyan következtetéseket lehet levonni, amelyek együttes vizsgálata egyéb összefüggő magyarázat hiányában a versenyjogi szabályok megsértésének bizonyítékát nyújthatják. [Izd. T-110/07. számú ügyben hozott Ítélet 48. pontját] Amennyiben a hatóság kizárólag az érintett vállalkozások piaci magatartására alapítja a jogsértés fennállásának bizonyítását, akkor a vállalkozásokra hárul, hogy bizonyítsák, van a magatartásukra más, hihető, ésszerű magyarázat mint a versenyjogsértés. [Izd. T-110/07. számú ügyben hozott ítélet 49. pontját] A vállalkozások eltérő magyarázata azonban csak akkor releváns, ha a hatóság kizárólag a vállalkozások piacon tanúsított magatartására támaszkodik, azaz az ilyen magyarázat irrelevánssá válik, ha a jogsértés fennállása nem csak feltételezett, de bizonyítékok is alátámasztják. A hatóság a szabad bizonyítás elve alapján bármely bizonyítékot elfogadhat. [Izd. T-110/07. számú ügyben hozott ítélet 51. pontját] A bizonyítékoknak tulajdonítandó bizonyító erővel kapcsolatosan kiemeli a Törvényszék, hogy az egyetlen fontos tényező, amelyet a bizonyítékok szabad értékelése során meg kell vizsgálni, az a bizonyítékok hitelessége. A bizonyítékként felhasználható valamely dokumentum megbízhatósága, és ennél fogva bizonyító ereje az irat eredetétől, készítésének körülményeitől, címzettjétől függ és attól, hogy tartalma értelmes és megbízható-e. Különösen nagy jelentőséget kell tulajdonítani annak, ha valamely dokumentum a tényekkel szoros összefüggésben áll vagy a tényállás e tények közvetlen tanúja révén jött létre. [Izd. T-110/07. számú ügyben hozott ítélet 54. pontját]

208. Az alperesi döntés megalapozatlanságának megállapítására csak akkor kerülhet sor, ha a felperesek a megfelelően bizonyított és kellően alátámasztott állításaikkal alapos kétséget ébresztenek az alperesi hatóság logikai láncra fűzött érvelése tekintetében, azaz magatartásukra más ésszerűbb magyarázatot adnak, mint a versenyellenes magatartás tanúsítása. [...]
209. A bizonyítás mércéje, a jogsértés megállapításánál a [30/2014 (IX.30.) – kiegészítés az eljáró versenytanácsról] AB határozat [44], [46], [70], [71] bekezdése szerinti minden kétséget kizáró bizonyosság, abban az értelemben, hogy ha kétség merül fel, azt a fél terhére értékelni nem lehet, de ha a közvetlen, illetve közvetett, vagy csak a közvetett bizonyítékok és az azokból levont következtetés egy zárt logikai láncot alkot, abban az esetben kétség kívül a jogsértés bizonyított. A jogsértést a hatóságnak kell bizonyítani, de ugyanakkor a kartell-magatartások esetében a bizonyítás részben azon is áll, hogy a kartellben részt vevők magatartása magyarázható-e más ésszerű indokkal mint a versenyjogszabályok megsértésének szándékával. A más hihető, ésszerűbb magyarázatot a kartelljellegű-magatartások tanúsítására a kartell gyanúba keveredett vállalkozásoknak kell megadniuk, és azt bizonyítaniuk (lásd AB határozat [46] bekezdése).”
210. Megjegyzendő, hogy a jogellenesen folytatott egyeztetések esetén igen kivételes esetben kerül a hatóság elé szabályos formátumú és közvetlen bizonyítékként felhasználható írásos dokumentum, amelyből akár az akarategység, akár a megállapodás minden részlete kétséget kizáróan beazonosítható. Így meglehetősen nehéz objektív és kétséget kizáró bizonyítékot felmutatni jogsértésük igazolására. Ez azonban nem lehet akadálya annak, hogy a rendelkezésre

álló - nagyobb részben akár egy forrásból származó, más bizonyítékokkal azonban megtámogatott - adatok alapján a jogsértés megállapítható legyen.²¹¹

211. A kartelljogsértések bizonyítása tekintetében a bírói gyakorlat többek között az alábbi elveket is lefektette:
- szabad bizonyítási rendszer érvényesül a versenyhatósági eljárásokban;²¹²
  - önmagában közvetett bizonyítékok alapján is megállapítható a versenyjogsértés, ha olyan logikai láncot alkotnak, amelynek révén a jogsértés elkövetését tanúsítják;²¹³
  - a vállalkozások irati bizonyítékkal ellentétes magyarázata önmagában nem elegendő a jogsértés alól történő mentesüléshez;²¹⁴
  - általában a feltárt tények és a vállalkozások magatartása egy adott logikai láncolat mentén együttesen igazolhatja a versenyjogsértés elkövetését.²¹⁵

VI.1.3. A versenykorlátozó megállapodás és az összehangolt magatartás

212. A versenyjogi értékelés kapcsán leszögezendő, a vállalkozások közötti megállapodások, összehangolt magatartások versenyjogi megítélésének kiindulópontja azon követelmény, hogy a vállalkozások piaci döntéseiket önállóan hozzák meg, mellőzve a versenytársaikkal akarategységben tanúsított piaci magatartást. A piaci szereplőknek saját maguknak, önállóan kell kialakítaniuk a piacon általuk alkalmazott politikát, követett magatartást, s ez az elvárás meggátol minden közvetlen vagy közvetett kapcsolatot az egymástól független piaci szereplők között.²¹⁶
213. Versenyjogi szempontból nem akkor jön létre egy, a Tptv. 11. §-ába ütköző megállapodás, ha azt a szerződő felek polgári jogi vagy társasági jogi alapon érvényesen aláírják, hanem akkor, amikor a megállapodásban rögzítettekre vonatkozóan a felek közötti akarategyezség megállapítható. A versenyjogi értelemben tiltott megállapodáshoz nem szükséges feltétel az, hogy az polgári jogi vagy társasági jogi értelemben érvényes legyen, illetve az sem, hogy az bármilyen írásbeli formát öltson. Szükséges és egyben elegendő feltétel, ha az érintett felek akarategyezsége megállapítható, vagy a felek megállapodásra utaló magatartást tanúsítanak.
214. A bírói gyakorlat szerint „*az a körülmény, hogy a közös akarat-elhatározás, ajánlás, vagy netán más elnevezéssel jelenik meg, nem tekinthető lényegi elemnek. Amennyiben ugyanis a szándékegység bármilyen névvel illetett kinyilvánítása révén képes hatni a gazdasági versenyre, úgy a konkrét formai megnevezés már jelentőség nélküli.*”²¹⁷
215. Mindebből az is következik, hogy a vállalkozások akarategyezségének megnyilvánulása függetlenül annak írott vagy szóbeli formájától, az azt tartalmazó dokumentum vagy találkozó elnevezésétől, versenyjogi értelemben megállapodásnak minősül.
216. Azon esetekben, amikor a vállalkozások írásos „*megállapodást kötöttek a leegyeztetett piaci magatartásuk tekintetében, így kétség sem férhet ahhoz, hogy a piac jelzett szereplői nem egymástól függetlenül, nem a piaci hatások által meghatározott folyamatok figyelembe vételével és nem önállóan döntöttek a gazdasági lépéseikről. Ez esetben [...] a Tptv. 11. §-ába ütköző módon jártak el, mert kifejezett céljuk az egyéb piaci szereplők irányában a verseny*

²¹¹ Föv. Ítéltábla 2. Kf. 27.564/2007/ 18., Vj-102/2004.

²¹² „Vállalkozások közötti tiltott összehangolt magatartás miatt indult ügyben a tényállás megállapítása szabad bizonyítási rendszerben meghatározott bizonyítékokon alapul. [...] Az egyes bizonyítási eszközök bizonyító ereje az adott ügy tényállásának megállapításánál azonos, közöttük súlyuk szerinti sorrendiség nincs. Annak sincs jogi jelentősége, hogy közvetlen vagy közvetett bizonyíték kerül felhasználásra, értékelésre a tényállás megállapításához. A feljegyzések, iratokról készült fénymásolatok adott esetben éppen olyan bizonyító erővel rendelkeznek, mint más bizonyítékok, éppen úgy alkalmasak a tényállás megállapítására.” (2102/2009. sz. közigazgatási elvi határozat, Legfelsőbb Bíróság Kfv.III.3784/2009. sz. ítélete a Vj-56/2004. sz. ügyben.)

²¹³ Legfelsőbb Bíróság Kfv.II. 39. 259/2006/4. sz. ítélete a Vj-70/2002. sz. ügyben.

A tiltott kartellezés jellegéből fakadóan tehát a közvetett bizonyítéknak is lehet döntő súlya; az egyes elektronikus levelek meghatározott részei, a levelek útja (feladó, címzett, továbbító, továbbítást fogadó stb.), egyéb levelek, jegyzetek, iratrészletek is alkalmasak lehetnek a tényállás megállapítására és ezért a versenyjogsértés igazolására.” (A Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.195/2012/6. sz. ítélete a Vj-162/2004. sz. ügyben.)

²¹⁴ A Fővárosi Bíróság Legfelsőbb Bíróság által helybenhagyott 7.K.31091/2007/16. sz. ítélete.

²¹⁵ Föv. Ítéltábla, 2.Kf. 27.167/2008/22., Vj-56/2004., Föv. Ítéltábla 2.Kf. 27.232/2007/14., Vj-28/2003.

²¹⁶ Föv. Ítéltábla 2.Kf. 27.052/2007/22., Vj-138/2002

²¹⁷ A Fővárosi Bíróság 2.K. 36.444/2000/6. sz. ítélete a Vj-97/2000. sz. ügyben.

korlátozása, a versenykockázat csökkentése volt, így a jogsértés elkövetése nem lehet vitatott.”²¹⁸

VI.1.4. A versenykorlátozó cél

217. Egy megállapodás vagy összehangolt magatartás versenykorlátozó célúnak minősül, amennyiben jellege alapján a verseny korlátozására alkalmas. Mind a magyar, mind az európai joggyakorlat szerint nem szükséges megvizsgálni a megállapodás, illetve az összehangolt magatartás versenyre gyakorolt tényleges vagy potenciális hatásait, amennyiben a versenykorlátozó cél bizonyítást nyert.
218. A Tpv. 11. §-a három, egymástól külön választható magatartást rögzít olyanként, amely alapja lehet versenyjogi jogsértés megállapításának. A Tpv. 11. § (1) bekezdése értelmében „tilos az a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza (első magatartás), vagy ilyen hatást fejthet ki (második magatartás), illetve fejt ki (harmadik magatartás). A törvény tehát egyaránt jogellenesnek minősíti a versenykorlátozás célzatát, az arra való alkalmasságot vagyis a potenciális hatást, illetve a tényleges hatást is. Amennyiben a versenyfelügyeleti eljárás során megállapítást nyert, hogy a gazdasági szereplők megállapodtak, és ez a megállapodás a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását akár csak célozza is, már megvalósul a versenyjogi jogsértés. Éppen ezért, [...] a jogsértés megállapításához a megállapodás tényleges piaci hatásának vizsgálata szükségtelen [...]. Nem a jogsértés megállapítására, hanem esetleg a szankció, így a bírság mértékének megállapítására tartozó kérdés lehet az, hogy a versenytorzító célú, vagy erre alkalmas megállapodás konkrétan ki is fejtett-e ilyen hatást.”²¹⁹
219. A versenyjogi gyakorlat szerint amennyiben a versenyellenes cél megállapítható, a jogsértés megállapításának nem feltétele annak vizsgálata, hogy a felek a megállapodásban foglaltaknak megfelelően cselekedtek-e. A Tpv. 11. §-ának helyes értelmezése szerint „a jogsértés megállapítása szempontjából nincs relevanciája annak, hogy a versenykorlátozó célú megállapodás ténylegesen kifejti-e a piacon ezen hatását, ugyanis a jogsértés abban az esetben is megvalósul, ha valamely megállapodás lehetőséget biztosít, vagyis alkalmas a versenykorlátozó hatás kifejtésére. Ebből következően nem terhelte a versenyhatóságot azon kötelezettség, hogy vizsgálat tárgyává tegye, hogy a szerződéses kikötés alkalmas-e arra, hogy a teljes releváns piacon értékelhető módon fejtsen ki versenykorlátozó hatást; így e tekintetben indokolási kötelezettség sem terhelte.”²²⁰
220. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint „annak értékeléséhez, hogy egy megállapodás versenykorlátozó célú-e, figyelembe kell venni a megállapodást, az általa elérni kívánt célokat és azokat a gazdasági és jogi összefüggéseket, amelyeknek részét képezi.”²²¹
221. „A joggyakorlat alapján versenykorlátozás a célja az olyan magatartásnak, amely természeténél fogva magában hordozza a versenykorlátozás lehetőségét. Ilyen magatartásnak minősül például az árrögzítés, a piacfelosztás vagy a kibocsátás korlátozása, hiszen ezen magatartások az erőforrások nem megfelelő elosztását eredményezik és csökkentik a fogyasztói jólétet.[...]. (Vj-3/2008.)”²²²

VI.1.5. A versenyeztetés során tanúsított összejátszás

222. A versenyjogi gyakorlat szerint a versenyeztetéssel kapcsolatos összejátszás során a közvetlen bizonyítékokban szereplő adatok (korlátokat, alapárakat tartalmazó táblázatok, a feltüntetett százalékarányok, a sorrendiség, az ezen elemekhez fűzött megjegyzésekkel, maga a szóhasználat) a ténylegesen elért pályázati eredmények ismeretében a vállalkozások közötti egyeztetés tényét tükrözik. A közvetett és közvetlen bizonyítékokkal szemben a

²¹⁸ A Fővárosi Ítéltábla 2.Kf. 27.225/2007/7. sz. ítélete a Vj-64/2000. sz. ügyben.

²¹⁹ A Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.650/2010/7. sz. ítélete a Vj-26/2006. sz. ügyben.

²²⁰ A Fővárosi Ítéltábla 2.Kf. 27.314/2005/6. sz. ítélete a Vj-193/2001. sz. ügyben.

²²¹ Iránymutatás az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikkének a horizontális együttműködési megállapodásokra való alkalmazhatóságáról, 2011/C 11/01, 25. pont

²²² A Versenytanács Tpv.-vel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései 2017. 11.46.

vállalkozásoknak „a végeredmény előre látható” körülményére való hivatkozása – a gazdasági ésszerűség, üzleti indokoltság, valószínűsíthető piaci transzparencia, földrajzi és gazdasági adottságok – sem adja ésszerű magyarázatát annak, hogy a vállalkozások valóban egymástól függetlenül határozták meg piaci magatartásukat. A verseny tisztaságának követelménye kizár minden olyan közvetlen, vagy közvetett kapcsolatot a piaci szereplők között, amelynek célja, vagy hatása a versenytársak piaci magatartásának befolyásolása, vagy a követendő magatartás feltárása a versenytársak előtt.²²³

223. Az egymással a beszerzési pályázaton versenyben lévő vállalkozások között tilos a kapcsolatfelvétel, ha az nem konzorcium létrehozását és nem alvállalkozói munka elosztását célozza. A vállalkozások magatartásának egymástól való függetlenségének követelménye kizár minden olyan közvetlen vagy közvetett kapcsolatot a piaci szereplők között, amelynek célja vagy hatása a versenytársak piaci magatartásának befolyásolása vagy a saját maga által követendő magatartás feltárása a versenytársak előtt. A feltárt tények és a vállalkozások utóbb tanúsított magatartása egy adott logikai láncolat mentén együttesen igazolhatják a versenyjogsértés elkövetését.²²⁴
224. A Fővárosi Törvényszék kimondta továbbá²²⁵, hogy „[...] a verseny tisztasága érdekében a pályázaton való részvétel során a felek között minden olyan közvetlen vagy közvetett kapcsolatfelvétel tilos, amely a független magatartás csorbulásához vezethet. A közbeszerzési eljárás során benyújtandó pályázat tartalma tekintetében való kapcsolatfelvétel nyilvánvalóan jogsértő.”
225. A közbeszerzési eljárásban fővállalkozóként benyújtott, nem valós tartalmú fedőajánlatok célja az ügyfelek felosztása és a közbeszerzési eljárások manipulálása, azaz a verseny nyilvánvaló korlátozása volt. A fedőajánlatot adó vállalkozás önként lemondott minden tényleges versenyről. Ez a piac felosztását eredményezi.²²⁶

VI.1.6. Árrögzítés és piacfelosztás

226. A versenyjogi gyakorlat a Tpv. 11. § (2) bekezdés a) pontjában rögzített árrögzítést a legsúlyosabb versenyjogsértések egyikének tekinti. Ennek oka, hogy az „*árrögzítő megállapodás esetén az árak már nem a valóságos piaci viszonyok mutatói, nem képesek tükrözni a fogyasztók értékítéletét és jutalmazni a jobb forráskihasználást, illetve büntetni a hatékonyság hiányát.*”²²⁷
227. Amennyiben az árak egyeztetését versenytársak tanúsítják, kőkemény versenykorlátozásról van szó. A versenytársak közötti árrögzítés tartalmú egyeztetések különösen súlyos formája, ha azokra beszerzési eljárással összefüggésben kerül sor. A bírói gyakorlat szerint „*nem merülhet fel a jogsértések megállapítását kizáró módon megengedett együttműködés, ha a piac szereplői, kiiktatva a közpénzek optimális felhasználásának érvényesülését biztosító garanciális előírásokat, az ajánlattévő tudta nélkül, előzetesen egyeztetik ajánlataikat és áraikat.*”²²⁸
228. A Versenytanács gyakorlata²²⁹ szerint a vállalkozásokat jobb teljesítményre ösztönző kockázatok egyik fontos eleme, hogy nem ismerik a tényleges és lehetséges piaci szereplők szándékait, terveit. A potenciális versenytársak közötti, arra irányuló egyeztetés, hogy mikortól, vagy éppen meddig nem lépnek be egymás hagyományos piacaira, piacfelosztó megállapodásnak minősülve a spontán piaci folyamatok versenyjog-ellenes önérdékű szabályozását jelenti.²³⁰
229. A beszerzési eljárások során az árrögzítés tipikusan abban nyilvánul meg, hogy az adott pályázaton indulók egyeztetik egymással ajánlati áraikat, annak érdekében, hogy közülük az

²²³ A Fővárosi Ítéltábla 2.Kf. 27.360/2006/29. sz. ítélete a Vj-27/2003. sz. ügyben.

²²⁴ A Fővárosi Ítéltábla 2. Kf. 27.167/2008/22. sz. ítélete a Vj-56/2004. sz. ügyben.

²²⁵ A Fővárosi Törvényszék 2.Kf.650.192/2015/4. sz. ítélete a Vj-48/2013. sz. ügyben

²²⁶ Lásd e tekintetben a T-208. és 209/2008. sz. *Gosselin Group NV és Stichting Administratiekantor Portielje kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2011. II-3639. o.] 67. pontját

²²⁷ A Fővárosi Bíróság 2.K. 36.444/2000/6. sz. ítélete a Vj-97/2000. sz. ügyben.

²²⁸ A Fővárosi Ítéltábla 2.Kf. 27.052/2007/22. sz. ítélete a VJ-138/2002. sz. ügyben.

²²⁹ Lásd a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsának a Tpv.-vel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései (2016) 11.35. pontját.

²³⁰ A Versenytanács határozata a VJ-140/2006. sz. ügyben.

egyik indulót nyeréshez segítsék. Az árörögztítés ebben az esetben a piac felosztásához is vezet, a felek magatartása tehát a Tpv. 11.§-ának (2) bekezdésében foglalt elkövetési magatartások közül az a) és a d) pontban foglalt magatartást is megvalósíthatja.

VI.1.7. Egységes és folytatólagos jogsértés

230. Egy összetett kartell létezése teljes időtartamára nézve tekinthető egységes és folytatólagos jogsértésnek. Az egységes jogsértés vagy egységes megállapodás fogalma ugyanis feltételezi, hogy egy egységes cél érdekében különböző felek, különféle magatartásokat tanúsítanak.²³¹ A megállapodás időről időre változhat, működése alkalmazkodhat a változó körülményekhez. Ezen az értékelésen nem változtat az, hogy egy magatartás sorozat egyes elemei önmagukban is a jogszabályba ütköző megállapodásként vagy összehangolt magatartásként lennének minősíthetők. Az egységes cél, az átfogó terv és a folyamatos magatartás megléte esetén az egységes és folyamatos jogsértés megállapítható.²³²
231. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint „Az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértése nem csak egy elszigetelt magatartás eredménye lehet, hanem egy magatartássorozat vagy még inkább egy folytatólagos magatartás eredménye is. Ez az értelmezés nem vitatható azon az alapon, hogy a magatartássorozat vagy még a folytatólagos magatartás egyes elemei önmagukban is a fenti rendelkezés megsértésének minősülhetnek. Amennyiben a különböző magatartások – azonos, közös piacon belül versenykorlátozó tárgyuk alapján – egy „átfogó terv” keretébe illeszkednek, a Bizottság a fenti cselekmények miatti felelősségét jogszerűen róhatja fel az összességében figyelembe vett jogsértésben való részvétel alapján.”²³³
232. Mesterséges lenne ugyanis egy egységes célt követő, folytatólagos magatartás szétbontása oly módon, hogy egyes alkotóelemeit önálló kartellként határozzuk meg, mikor lényegében egy egységes jogsértés valósult meg, amely megállapodások és összehangolt magatartások eredményeként fokozatosan bontakozott ki.²³⁴ Egységes és folyamatos jogsértés esetén nem egyenként, külön-külön kell a jogsértő magatartásokat értékelni, hanem összességükben és összefüggésükben kell azokat vizsgálni.²³⁵
233. Az egységes célkitűzés fogalma ugyanakkor nem határozható meg a jogsértés által érintett piacon belüli verseny torzítására való általános hivatkozással, mivel a verseny érintettsége mint célkitűzés vagy mint tárgy valamennyi versenykorlátozó magatartásnak a lényegéhez tartozik. Az egységes célkitűzés fogalmának ekképpen való meghatározása azzal a kockázattal járna, hogy az egységes és folytatólagos jogsértés fogalma elveszti értelmének egy részét, mivel annak az lenne a következménye, hogy a valamely ágazatot érintő, versenykorlátozó magatartásokat szisztematikusan egységes jogsértést képező elemeknek kellene minősíteni. Ily módon ahhoz, hogy különböző cselekményeket egységes és folytatólagos jogsértésnek lehessen minősíteni, azt kell megvizsgálni, hogy e cselekmények kiegészítik-e egymást abban az értelemben, hogy mindegyiknek a rendes verseny egy vagy több következményével való szembenézés volt a célja, és a kölcsönhatás révén hozzájárultak a gazdasági szereplők által – az egységes célra irányuló átfogó terv keretében – kívánt versenyellenes hatás egészének megvalósításához. E tekintetben figyelembe kell venni valamennyi körülményt, amely megalapozhatja vagy megkérdőjelezheti ezen összefüggést, mint például a szóban forgó különböző megállapodások és összehangolt magatartások alkalmazásának időtartamát, azok tartalmát (beleértve az alkalmazott módszereket), és ezzel kapcsolatosan azok célját.²³⁶
234. Jóllehet a kartell egy közösen tanúsított magatartás eredménye, az egyes résztvevőknek lehet sajátos szerepe benne. Nem feltétel, hogy minden vállalkozás azonosan vegyen részt a közös

²³¹ A T-25/95. sz. *Cement* egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2000], II-491. o. 3699. pont

²³² Kúria Kvf.II.37.076/2012/28. számú ítélet

²³³ C-113/04. P. sz. *Technische Unie BV kontra Európai Közösségek Bizottsága* ügyben 2006. szeptember 21-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-8831] 178., 183. pont

²³⁴ Főv. Ítéletábla 2.Kf.27.271/2011/9. számú ítélet

²³⁵ Kúria Kvf.II.37.076/2012/28. számú ítélet

²³⁶ A T-439/07. sz., *Coats Holdings Ltd kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet [EBHT 2012., II-0000. o.] 144. pontja, illetve a T-101/05. és a T-111/05. sz., *BASF és UCB kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2007., II-4949. o.] 179–181. pontjai

- cél megvalósításában.²³⁷ Egyik vagy másik játszhat dominánsabb, szervezői szerepet. Lehetnek belső konfliktusok, rivalizálások, sőt csalás is előfordulhat, de mindez nem képezi akadályát annak, hogy az egyeztetések egy egységes, közös és folytatólagos célt szolgáló megállapodást vagy összehangolt magatartást eredményezzenek²³⁸.
235. Egyes résztvevőknek a megállapodás folyamatában jelentkező passzivitása a jogsértésben való részvétele szempontjából nem releváns, ha az egyébként nem a megállapodás felmondásának az eredménye.²³⁹ A folyamatos jogsértés megállapíthatóságát nem zárja ki annak ideiglenes megszakadása, ha arra külső kényszerítő okok és nem a felek szándéka vezetett.²⁴⁰
236. Az a tény, hogy minden résztvevő a saját egyedi körülményeinek megfelelő szerepet játszik, nem zárja ki a jogsértés egészéért viselt felelősséget, ideértve a mások által tanúsított olyan magatartásokért viselt felelősséget is, amelyek ugyanazt a jogellenes célt, vagy versenyellenes hatást szolgálnak. Ha vállalkozás, saját magatartásával hozzájárul a közös jogellenes cél megvalósításához, részvételének ideje alatt ugyanúgy felelős a többi résztvevőnek az ugyanazon jogsértés keretében tanúsított magatartásáért. Különösen igaz ez akkor, ha bizonyítható, hogy a vállalkozás tudott a többi résztvevő jogellenes magatartásáról, vagy azt előre láthatta volna s készen állt az ebből fakadó kockázat viselésére.²⁴¹
237. Az egységes és folytatólagos jogsértés megállapításának nem feltétele, hogy bizonyítható legyen, hogy a magatartás különféle elemei egymást kiegészítik azzal, hogy mind ugyanazon versenykorlátozó cél vagy hatás megvalósításához járulnak hozzá. Az egységes cél körében ugyanakkor vizsgálni kell, hogy a jogsértés részét képező magatartás különféle megnyilvánulásai között vannak-e olyanok, amelyek alkalmasak annak bemutatására, hogy a vállalkozás magatartása nem ugyanarra célra vagy versenykorlátozó hatásra irányul, és így nem képezi az egységes terv részét.²⁴²
238. Ezzel ellentétben amennyiben a vállalkozás közvetlenül részt vett egy vagy több, egységes és folyamatos jogsértést képező versenyellenes magatartásban, ám nem bizonyított, hogy saját magatartásával hozzá kívánt volna járulni a valamennyi résztvevő által követett közös célokhoz, és hogy tudomása lett volna a más vállalkozások által azonos célok elérése végett tervezett vagy ténylegesen megvalósított magatartásokról, illetve hogy e magatartást ésszerűen előre láthatta, és kész volt ennek kockázatát elfogadni, az olyan magatartásokért fennálló felelősség tudható be e vállalkozásnak, amelyekben közvetlenül részt vett, valamint az olyan, más vállalkozások által azonos célok elérése végett tervezett vagy ténylegesen megvalósított magatartásokért, amelyekről bizonyított, hogy tudomása volt, vagy azokat ésszerűen előre láthatta, és kész volt ennek kockázatát elfogadni. Az a tény ugyanis, hogy valamely vállalkozás nem vett részt a kartell képező összes elemekben, vagy hogy kisebb szerepet játszott azon aspektusaiban, amelyekben részt vett, irreleváns valamely jogsértés létezése megállapítására nézve, tekintettel arra, hogy ezeket a megfontolásokat csak a jogsértés súlyának értékelésekor és adott esetben a bírság megállapításakor kell figyelembe venni.²⁴³
239. A versenykorlátozó megállapodások és összehangolt magatartások szükségszerűen több vállalkozás együttműködése révén valósulnak meg, amelyek részvétele különböző formát ölthet az érintett piac jellegére, a résztvevők piaci helyzetére, a választott célokra és a célok elérése érdekében választott eszközökre tekintettel.²⁴⁴ A megállapodás nem csak egyetlen elszigetelt mozzanat, hanem a közös célt szolgáló magatartások sorának eredményeként is megvalósulhat, így az azokért viselt felelősség megállapítható a magatartás teljes egészéért, annak alapján,

²³⁷ Kúria Kvf.II.37.076/2012/28. számú ítélet

²³⁸ COMP/IV.35.691/E-4 számú ügy, Pre-Insulated Pipe cartel, 1999/60/EC határozat, OJ [1999] L 24/1, para 134

²³⁹ Kúria Kvf.II.37.076/2012/28. számú ítélet

²⁴⁰ Kúria Kvf.II.37.076/2012/28. számú ítélet

²⁴¹ Lásd a C-49/92. sz. *Bizottság kontra Anic Partecipazioni* ügyben hozott ítélet [EBHT 1999. I-4125. o.] 83. pontját, és a C-441/11 P. sz. *Bizottság kontra Verhuizingen Coppens NV* ügyben hozott ítélet [EBHT 2012.] I-0000 o. 43. pontját

²⁴² C- [239/11](#). P, C-489/11. P és C-498/11. P. sz. *Siemens AG és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2013., 000.o.] 247-248. pontja

²⁴³ C-441/11 P. sz. *Bizottság kontra Verhuizingen Coppens NV* ügyben hozott ítélet [EBHT 2012.] I-0000 o. 44-45. pont, C-444/11 P. sz. *Team Relocations és társai kontra Bizottság* hozott ítélet [EBHT 2013., 000. o.] 55-57. pontjai

²⁴⁴ A C-49/92. sz. *Bizottság kontra Anic Partecipazioni* ügyben hozott ítélet [EBHT 1999., I-4125. o.] 79. pontja

hogy ahhoz valamely résztvevő saját magatartásával hozzájárult.²⁴⁵ Vizsgálni kell ugyanakkor, hogy a jogsértés részét képező megnyilvánulásoknak vannak-e olyan elemeik, amelyek arra utalnak, hogy más résztvevő vállalkozások által valójában alkalmazott magatartásnak nem ugyanaz a célja, vagy versenykorlátozó hatása, és ezáltal nem alkotják részét a verseny normális működését torzító közös cél eredményeként kialakult átfogó tervnek.²⁴⁶

240. Noha a jogsértő magatartás két megnyilvánulását elválasztó időszak releváns kritériumot jelent a jogsértés folyamatos jellegének bizonyításakor, azon kérdés, hogy az említett időszak elegendően hosszú-e a jogsértés megszakításához, vagy sem, nem vizsgálható absztrakt módon. Ezen időszaknak az értékelésben játszott szerepét, a kérdéses kartell működésével összefüggésben kell értékelni.²⁴⁷
241. Következésképpen több, időrendben egymás követő, vagy párhuzamosan zajló cselekmény illetve magatartás egy egységes és átfogó tervbe illeszkedhet, amely az egységes és folyamatos jogsértés megállapíthatóságának alapvető feltételét képezi. Az uniós joggyakorlat az alábbiak szerint erősíti meg az eljáró versenytanács következtetését:

„Ily módon az egységes és folytatódó jogsértés gyakran időrendben egymást követő cselekmények sorát foglalja magában, és amelyek elkövetésük időpontjában maguk is a versenyszabályok megsértésének minősülhetnek. E cselekmények sajátossága abban a tényben áll, hogy ezek egységes stratégiát alkotnak.”²⁴⁸

242. Az ítélkezési gyakorlat még akkor is lehetővé teszi annak vélelmezését, hogy a jogsértés – illetve valamely vállalkozásnak a jogsértésben való részvétele – nem szakadt meg, ha a meghatározott időszakok vonatkozásában nem állnak rendelkezésre bizonyítékok a jogsértésre, feltéve, hogy az e jogsértés részét képező különböző magatartások azonos célt szolgálnak, továbbá egységes és folyamatos jogsértés keretébe illeszkednek. Az ilyen megállapításnak azonban olyan tárgyilagos és egybehangzó bizonyítékokon kell alapulnia, amelyek alátámasztják az átfogó terv fennállását.²⁴⁹

VI.2. Az eljárás alá vontak magatartásának értékelése

243. Az eljáró versenytanács jogi értékelését elsőként ezen vállalkozások egymástól való függetlenségének értékelésével kezdi, tekintettel a Vikuv, Aquazit és a Drillingwater ezzel kapcsolatos előadására, illetve arra, hogy a vállalkozások függetlenségének kérdése előkérdése annak vizsgálatának, hogy a vállalkozások folytatattak-e a Tpv. 11. §-ba ütköző jogellenes magatartást.

VI.2.1. Az eljárás alá vontak függetlenségének kérdése

VI.2.1.1 Az eljárás alá vontak előadása

244. A Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater előadása szerint (lásd jelen határozat IV.1. és IV.3.) a Vikuv tényleges irányítása alá tartozik mind az Aquazit, mind a Drillingwater. Az eljárás alá vontak álláspontja szerint ezért – a Tpv. 15. § (2) bekezdésének a) pontjára és a 23. § (2) bekezdésének d) pontjára figyelemmel – a Tpv. 15. § (1) bekezdése alapján egymástól nem független vállalkozások, vagyis a közöttük létrejött esetleges megállapodás nem ütközik a Tpv. 11. § (1) bekezdés szerinti tilalomba.

²⁴⁵ A C-204/00. sz. *Aalborg Portland és társai kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet [EHBT I-] 258. pontja, lásd még a C-49/92. sz. *Bizottság kontra Anic Participazioni* ügyben hozott ítélet [EBHT 1999., I-4125. o.] 78-81., 83-85. és 203. pontjait

²⁴⁶ A Siemens AG (C-239/11 P), Mitsubishi Electric Corp. (C-489/11 P) és Toshiba Corp. (C-498/11 P) kontra Európai Bizottság ügyben hozott ítélet [ECLI:EU:C:2013:866] 248. pontja

²⁴⁷ A T-18/05. sz., *IMI és társai kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet [EBHT 2010., II-1769. o.] 89. pontja, a T-439/07. sz., *Coats Holdings Ltd kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet [EBHT 2012., II-0000. o.] 150. pontja

²⁴⁸ T-456/05. és T-457/05. sz. *Gütermann AG és Zwicky & Co. AG kontra Európai Bizottság egyesített ügyekben* 2010. április 28-án hozott ítélet [EBHT-ban még nem tették közzé] 45.-46., 50., 53. pontok

²⁴⁹ T-147/09. sz. *Trelleborg kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet [EBHT 2013., 000. o.] 61. pontja

VI.2.1.2. Tényleges irányítási helyzeten alapuló irányítási jog

245. A tényleges irányító mind a magyar gyakorlat, mind az Európai Bizottság gyakorlata alapján alapesetben csak az lehet, aki az irányított társaságban kisebbségi részesedéssel rendelkezik. A Bizottság közleménye²⁵⁰ szerint kisebbségi részvényesről kimondható, hogy de facto alapon egyedüli irányítással bír, amikor nagyon valószínű, hogy a részvényes – részvénytulajdonának szintje miatt és a korábbi évek részvényesi közgyűlésein részvényesek jelenléti aránya szerint – a részvényesek közgyűlésein többséget ér el. Ezzel egyezően a Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa elnökének 6/2017. közleménye az összefonódások vizsgálatára irányuló eljárással kapcsolatos egyes jogalkalmazási kérdésekről (a továbbiakban: Jogalkalmazási Közlemény) 30-32. pontjai²⁵¹ szintén kisebbségi tulajdonos esetén lehetséges tényleges irányítási helyzeteket rögzít (amikor a legnagyobb kisebbségi tulajdonos részesedése jelentősen meghaladja a sorban utána következő részesedését, és nagyszámú szétaprózott további részesedés van, illetve ha a vállalkozás által jelölt tagok ténylegesen (és valószínűsíthetően tartósan) többségbe kerülnek a másik vállalkozás vezetői tisztségviselői körében).
246. A Vikuvban a vizsgált időszakban [személyes adat] 50% alatti, kisebbségi részesedéssel, de a legnagyobb kisebbségi részesedéssel rendelkezett. Esetében vizsgálandó, hogy ez a fentiek szerint tartós képességet biztosított-e számára a Vikuv irányítására. Lényeges azonban rögzíteni, hogy a Tpvt. szerinti értelemben az irányító sohasem a vezető tisztségviselő (vezérigazgató, ügyvezető), hanem az a vállalkozás (tulajdonos), aki a kijelölésére, megválasztására vagy visszahívására a Tpvt. 23. § alapján jogosult, aki egyben jogosult arra is, hogy a vezető tisztségviselőnek a vállalkozás működtetésével kapcsolatos jogosítványait is meghatározza.
247. Még ha feltételezzük is a Vikuv előadásával egyezően, hogy a Vikuvot [személyes adat] irányította a vizsgált tenderek idején, az már nem állapítható meg, hogy a Vikuv, vagy [személyes adat] irányította volna a vizsgált tenderek idején az Aquazit és a Drillingwater vállalkozásokat is. Sem a Vikuv, sem [személyes adat] nem rendelkezett a vizsgált tenderek idején az Aquazit és a Drillingwater vállalkozásokban kisebbségi részesedéssel, illetve a Vikuvval, vagy [személyes adat] egy vállalkozáscsoportba sorolható más vállalkozás vagy személy sem. A Vikuv vezérigazgatója, [személyes adat] rokonságban áll (sógora) az Aquazit többségi tulajdonosának [személyes adat], illetve szintén rokonságban áll (veje) a Drillingwater fő tulajdonosának [személyes adat]. Azonban a sógori vagy az anyósi viszony nem meríti ki a Ptk. szerinti közeli hozzátartozó viszony fogalmát²⁵², amely viszony a Jogalkalmazási Közlemény 2.10. pontja alapján szükséges lenne ahhoz, hogy az általuk irányított vállalkozások a Tpvt. szerinti értelemben egy vállalkozáscsoportba tartozzanak, így ez alapján is az állapítható meg, hogy a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater egymástól független vállalkozások. Lényeges, hogy a Jogalkalmazási Közlemény 33. pontja azt is rögzíti, hogy az a körülmény, hogy a Tpvt. 23. § (2) bekezdés a)-c) pontjai szerinti irányítási jogok egyikével sem rendelkező vállalkozás képviselője szakmai tudását felhasználva a másik vállalkozás döntéseire esetlegesen képes hatást gyakorolni, önmagában nem alapoz meg tényleges irányítást. A VJ/40/2014 ügyben hozott döntés (57. pontja) alapján egyes kérdések kapcsán az érdekeltségi viszonyok alakulása, vagy egy vezető tisztségviselőjének szakmai tudása, tekintélye és ezen keresztül egyes döntésekre való ráhatás esetleges lehetősége önmagában nem alkalmas arra, hogy a kisebbségi részesedéssel rendelkező vállalkozás számára a Tpvt. 23. § (2) bekezdés d) pont szerinti de facto irányítási jogot biztosítson. Mindez azt is jelenti, hogy Tpvt. 23. § (2) bekezdés d) pont szerinti tényleges irányítási jog megállapíthatóságához az irányított társaság piaci magatartását meghatározó lényeges döntéseinek tartós²⁵³ befolyásolásának képességét

²⁵⁰ A Bizottság közleménye a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet szerinti egységes jogalkalmazásról (2008/C 95/01), 59. pont

²⁵¹ A Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa elnökének 6/2017. közleménye az összefonódások vizsgálatára irányuló eljárással kapcsolatos egyes jogalkalmazási kérdésekről, 30-32. pontok

²⁵² Új Ptk. 8:1. § [Értelmező rendelkezések] (1) E törvény alkalmazásában 1. közeli hozzátartozó: a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő és a testvér;

²⁵³ Lásd 6/2017 sz. közlemény 19-21. pontjait

kell igazolni és nem egyedi döntésekbe való esetleges beleszólást. Ez a tartós és érdemi döntési képesség pedig csak objektív körülményekre alapozva állhat fenn, mint például amilyen a vállalkozás döntési fórumain való részvétel lehetőségét biztosító kisebbségi részesedés, illetve annak viszonya a többi tulajdonos részesedéseivel és az ilyen tartós tényleges irányítási helyzet fennállását utólag az irányított vállalkozás dokumentumai (pl. köz-, illetve taggyűlési jegyzőkönyvek) is kell, hogy igazolják.

248. A tényleges irányításnak a Jogalkalmazási Közlemény 31. és 32. pontjai és a GVH eddigi gyakorlata szerint tehát valamely vállalkozásnak a másik vállalkozás feletti tényleges irányítása megállapíthatóságának elengedhetetlen feltétele, hogy a vállalkozás objektív módon és tartósan kapcsolódjon a másik vállalkozáshoz, amire kizárólag az annak döntési fórumain való jogilag rendezett jelenlét adhat alapot, amit a másik vállalkozás dokumentumaiban (pl. köz-, illetve taggyűlési jegyzőkönyvekben) foglaltaknak is tükrözniük kell. Ez biztosíthatja ugyanis csak, hogy a vállalkozás a másik vállalkozás piaci magatartását (mint a Tpvt. szerinti irányítás meghatározó tartalmát) érdemben meghatározó üzleti terv elfogadására a hozzájárulása nélkül ne legyen mód; illetve, ha az üzleti terv csak általános célkitűzéseket rögzít, akkor az erre való képességének a másik vállalkozás piaci magatartását meghatározó minden lényeges döntésre ki kell terjednie (vö. 48. pont). A másik vállalkozás döntéseinek előzőektől eltérő (eseti) befolyásolása tehát nem minősül tényleges irányításnak.
249. Annál is inkább, mivel azokban az esetekben, amikor jogi keretek nélkül próbál meg egy vállalkozás egy másik vállalkozás felett irányítási jogot gyakorolni, akkor az a vállalkozás, aki felett az irányítási jogot akarják gyakorolni bármikor dönthet úgy, hogy saját döntést hoz (hiszen képessége, alkalmassága ehhez adott), hiszen ehhez számára a jogi keretek adottak, ugyanis a jogi szabályozás alapján őt illeti meg a döntési jogosultság. Ez pedig azt jelenti, hogy ilyen esetben nem biztosított a tartósság, hiszen az irányítás megléte azon múlik, hogy az irányított vállalkozás érzékenysége miatt elfogadja-e az irányítani szándékozó vállalkozás döntését.
250. A Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater közös jogi képviselője ekörben hivatkozott:
- az M.2060 számú Bosch/Rexroth ügyben hozott 2004/123/EK számú határozatra²⁵⁴, ahol álláspontja szerint a Bizottság megállapította, hogy a Bosch egy üzletrészt kózó lízingszerződéssel szerzett egyedüli irányítást a céltársaság felett, anélkül, hogy abban bármiféle (akár kisebbségi) részesedést szerzett volna. Az esetre - mint irányadó ügyre - egyébként maga a Bizottsági Közlemény is hivatkozik 18. pontjában
  - Volkswagen AG/V.A.G. Ltd. ügyben²⁵⁵ hozott döntésre, amelyben véleménye szerint a Bizottság megállapította, hogy a Volkswagen AG úgy gyakorolt közös irányítást a V.A.G. Ltd. felett, hogy annak kizárólagos tulajdonosa a Lonrho volt, és a Volkswagen AG - bármiféle részesedés nélkül! - mindössze egy Coordination Committee-n keresztül rendelkezett jogosultsággal a V.A.G Ltd. döntéseinek érdemi befolyásolására.
251. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a fenti Bosch és a Volkswagen ügy is azon fentebb kifejtett álláspontját támasztja alá, hogy a tényleges irányításszerzés kizárólag jogilag rendezett keretek között történhet (lásd Bosch lízing szerződés, Volkswagen egy Bizottságon keresztül gyakorolta irányítási jogát).
252. Ugyanezt támasztja alá, a szintén a jogi képviselő által felhozott jogirodalmi hivatkozás is:

*„Clearly, this is a **very broad concept**, and control can exist on a legal ('de iure') or a factual ('de facto') basis...The **most common means** for the acquisition of control is the acquisition of shares...However, it is **also possible for control to be acquired on a contractual basis.... In exceptional cases** a situation of economic dependence resulting from, for example, long-term supply agreements, could give rise to control”²⁵⁶*

²⁵⁴ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004D0123:EN:HTML>

²⁵⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31993M0304&from=EN>

²⁵⁶ R. Whish/D. Bailey, Competition Law, 9th Ed, 2018. 854-855. oldal

253. Ugyanis ez esetben is azt látjuk, hogy valamely szerződéses kapcsolat megléte az, amelyből az irányítási jog eredeztethető, de ilyenek a meglétére a Vikuv és az Aquazit vagy a Vikuv és a Drillingwater nem hivatkozott.
254. A jogi képviselő előzetes álláspontra tett észrevételében²⁵⁷ hivatkozik a 139/2004/EK rendelet²⁵⁸ (a továbbiakban: EK rendelet) irányítási jogra vonatkozó definíciójára. Ekörben ismerteti a 3. cikkben szereplő definíciót²⁵⁹.
255. A jogi képviselő az EK rendelet 3. cikk (2) bekezdésének „más egyéb eszközök alapozzák meg” fordulatára és a (2) bekezdés b) pontjára hivatkozik, véleménye szerint ezen rendelkezés alapján állapítható meg a Vikuv irányítási joga.
256. Azonban az eljáró versenytanács álláspontja szerint a 3. cikk (2) bekezdés és annak b) pontja önállóan, kiragadottan nem értelmezhető, azt a teljes jogszabályi szöveggörnyezet alapján lehet csak értelmezni, amit elmulasztott a jogi képviselő.
257. Ugyanis az eljáró versenytanács álláspontja szerint ezen más egyéb eszközök is, folytatva a (2) bekezdést csak „a kapcsolódó jogi és ténybeli megfontolásokra tekintettel” adhatnak irányítást. A (2) bekezdés ezt követően különösen két példát hoz fel a) pontban a tulajdon vagy használati jog szerzést, b) pontban pedig a olyan jogok vagy szerződések révén, amelyek meghatározó befolyást biztosítanak egy vállalkozás testületeinek összetétele, szavazása vagy döntései felett.
258. Végezetül a 3. cikk (3) bekezdése azt rögzíti, hogy kik lehetnek az irányítást szerző személyek, az a) pont szerint ezen jogok tulajdonosai vagy kedvezményezettjei, b) pont szerint azon nem tulajdonosoknak vagy kedvezményezetteknek, akiknek jogukban áll a származó jogok gyakorlása.
259. A fentiek alapján látható, hogy az EK rendelet is csak a tartós irányításszerzést minősíti összefonódásnak és azok közül is csak azokat, amelyek a kapcsolódó jogi és ténybeli megfontolásokra tekintettel adnak lehetőséget az irányításra.
260. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint tartósnak pedig akkor tekinthető egy helyzet, ha az deklaráltan, tehát kikényszeríthető módon biztosítva van hosszabb ideig. Ez azt jelenti, hogy az irányítási jogot és annak mértékét valamilyen formában rögzíteni kell, ellenkező esetben az irányítási jog a jogilag rögzített és kikényszeríthető tényhelyzeten alapul. Jelen ügyben ez azt jelenti, hogy az irányítási jogot ténylegesen bármikor gyakorolhatják a közhiteles nyilvántartásban²⁶⁰ rögzített tulajdonosok, és az ő irányítási jogukkal szemben nem állapítható meg más vállalkozás, vagy személy jogilag rendezett, tartós irányítási joga.

Nyilvánvaló, hogy ez egy nagyon tág koncepció, és az ellenőrzés létezhet jogi ("de iure") vagy ténybeli ("de facto") alapon. Az ellenőrzés megszerzésének legáltalánosabb eszköze a részvények megszerzése. Mindazonáltal az ellenőrzést szerződéses alapon is meg lehet szerezni. Kivételes esetekben elképzelhető a gazdasági függőség olyan helyzete, amely például a hosszú távú szállítási megállapodásokból ered.

²⁵⁷ VJ/111-159/2011. 6. pont (3. oldal)

²⁵⁸ A Tanács 139/2004/EK rendelete (2004. január 20.) a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről (az EK összefonódás-ellenőrzési rendelete)

²⁵⁹ Az EK rendelet 3. cikke:

Az összefonódás fogalmának meghatározása

(1) Vállalkozások összefonódása jön létre, ha az irányítás tartósan megváltozik a következőkből eredően:

- a) két vagy több előzőleg egymástól független vállalkozás vagy vállalkozásrész összeolvad; vagy
- b) egy vagy több személy, amely már irányít legalább egy vállalkozást, vagy egy vagy több vállalkozás akár értékpapírok vagy eszközök vásárlásával, akár szerződéssel vagy más úton, közvetlen vagy közvetett irányítást szerez egy vagy több más vállalkozás egésze vagy része felett.

(2) Az irányítást olyan jogok, szerződések vagy más egyéb eszközök alapozzák meg, amelyek akár külön-külön, akár együttesen és a kapcsolódó jogi és ténybeli megfontolásokra tekintettel lehetőséget adnak egy vállalkozás feletti meghatározó befolyás gyakorlására, különösen:

- a) a vállalkozás eszközei egészének vagy részének tulajdonjoga vagy használati joga révén;
- b) olyan jogok vagy szerződések révén, amelyek meghatározó befolyást biztosítanak egy vállalkozás testületeinek összetétele, szavazása vagy döntései felett.

(3) Az irányítást olyan személyek vagy vállalkozások szerzik meg, amelyek:

- a) ezen jogok tulajdonosai vagy ezen szerződések kedvezményezettjei; vagy
- b) noha nem tulajdonosai ezen jogoknak, illetve nem kedvezményezettjei ezen szerződéseknek, de jogukban áll a belőlük származó jogok gyakorlása.

²⁶⁰ Cégnyilvántartás

261. Ezt támasztja alá az EK rendelet 3. cikkelyének (3) bekezdése is, hiszen az a) pontban a jogok tulajdonosairól vagy kedvezményezettjeiről beszél, akik nyilvánvalóan akkor értelmezhetőek, ha rögzítésre kerülnek, a b) pontban pedig azt rögzíti, hogy azok minősülnek irányítónak, akiknek jogukban áll az irányítást megalapozó jog gyakorlása, amely szintén csak abban az esetben értelmezhető, ha rögzítve van, hiszen ellenkező esetben a tényleges tulajdonos belátása szerint bármikor, amikor már nem érez érdekazonosságot az irányítani szándékozó vállalkozással dönthet úgy, hogy nem hajtja végre az irányítási szándékozó vállalkozás akaratát, ez pedig kizárja a tartós irányítás meglétét.
262. Az Aquazit és a Drillingwater becsatolták továbbá a taggyűlési jegyzőkönyvek másolatait, 2012-től.²⁶¹ A taggyűlési jegyzőkönyvek tartalma alapján nem állapítható meg, hogy a Vikuv bármilyen formában bekapcsolódott volna akár az Aquazit, akár a Drillingwater taggyűlésének tevékenységébe, döntéshozatali folyamatába.
263. Az eljárás alá vontaknak az Aquazit és a Drillingwater Vikuv általi tényleges irányítására vonatkozó nyilatkozata szerint az Aquazit és a Drillingwater gazdasági tevékenységüket ténylegesen a Vikuv vezérigazgatójával ([személyes adat]) történő konzultáció mellett végezték a vizsgált időszakban. Ezen állításukat a tényleges irányítás szóbeli keretek között történetre hivatkozva emailekkel kívántak eleget tenni.
264. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint, mivel a Vikuv-Aquazit és a Vikuv-Drillingwater vonatkozásában nem került bizonyításra azon jogilag rendezett tartós keret, amely alapján a Vikuv (vagy [személyes adat]) tényleges irányítást gyakorolna, így a közös jogi képviselő által becsatolt emailek sem pótolhatják, igazolhatják azt.
265. Ettől függetlenül az eljáró versenytanács ismételtén áttekintette a vizsgálati szakaszban csatolt²⁶² és korábban már értékelt email-eket és a tárgyaláson csatolt²⁶³ emaileket is.
266. Az eljáró versenytanács elsőként azt kívánja megjegyezni, hogy álláspontja szerint a Vikuv-ot, az Aquazit-ot és a Drillingwater-t terhelte annak bizonyítása, hogy a közhiteles nyilvántartásban²⁶⁴ szereplő adatokkal szemben az adott vállalkozások vonatkozásában az irányítási jogot nem az ott megjelölt személyek, hanem mások gyakorolják. A GVH vizsgálói, amint a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater beadványai alapján észlelték, hogy feltehetően ezen eljárás alá vontak álláspontja szerint egy vállalkozáscsoportba tartoznak, felhívták²⁶⁵ a közös jogi képviselőt ennek bizonyítására.
267. Az eljáró versenytanács azt vizsgálta, hogy a vizsgált időszakban, azaz 2012. október 13.-a és 2014. október 18.-a közötti időtartamra vonatkozóan van-e olyan becsatolt irat, ami a jogi képviselő álláspontjával egyezően azt támasztaná alá, hogy a Vikuv vezérigazgatója tényleges irányítási jogot gyakorolt az Aquazit és a Drillingwater fellett. Az eljáró versenytanács azon nagyszámú becsatolt iratot, amelyek a vizsgált időszakot megelőzően vagy azt követően keletkeztek a bizonyítékok közül kirekesztette, hiszen azok nem képezték a vizsgált időszak tárgyát.
268. A vizsgált emailek alapján megállapítható, hogy egyetlen egy olyan sincs, amelyben [személyes adat]²⁶⁶ gyakorolna irányítási jogot aká az Aquazit, akár a Drillingwater felett. Az való igaz, hogy számos esetben tájékoztatják őt, illetve kérnek tőle valamely kérdésben döntést, de arra vonatkozó email nem található, amely azt támasztaná alá, hogy Ő ténylegesen döntést is hozott. Ugyanis ezek az email-ek egy irányúak, [személyes adat] küldött email-ek, olyan email nem lelhető fel, amelyben [személyes adat] kifejezetten döntési jogosultságot gyakorolna. Az Aquazit vonatkozásában a jogi képviselő hivatkozott arra²⁶⁷, hogy [személyes adat] utalt át az Aquazit nevében, banki tranzakció keretében egy másik vállalkozás számára, azonban ebben az emailben csak egy [személyes adat] által elvégzett banki tranzakció kinyomtatott adatlapja található bemásolva, ami nem bizonyítja azt, hogy [személyes adat] hozott volna döntést, de ha

²⁶¹ VJ/111-65/2015. és VJ/111-67/2015. számú iratok 2. kérdéshez csatolt E/1. számú mellékletei.

²⁶² VJ/111-65/2015.

²⁶³ VJ/111-160/2015.

²⁶⁴ Cégnyelvántartás

²⁶⁵ VJ/111-65/2015.

²⁶⁶ [személyes adat] három email alkalmazást is használt (gmail, vikuv, t-online).

²⁶⁷ VJ/111-160/2015. 2. sz. melléklet 2014. október 7-ei email

még bizonyított is lenne az, hogy [személyes adat] utalt, a fentiek szerint az sem bizonyítaná az irányítási jogának meglétét.

269. Ugyanezen megállapítás igaz, tehát, hogy nem igazolják az email-ek [személyes adat] döntését, a vizsgálat során becsatolt és az előzetes álláspontra tett észrevételben is ismételten hivatkozott emailek.
270. Ezen email-ekről ugyanis megállapítható, hogy számlázási, valamint számlaforgalmi történésekre, esetenként néhány, a munkáltatói jogkörbe tartozó intézkedés megtörténte (juttatás kifizetése, kútfúrasi képek közzétételének Vikuv vezérigazgatója általi engedélyezése), valamint a Drillingwater peres ügyéről történt informálásra vonatkoznak. Néhány email pedig arról szól, miszerint a Vikuv vezérigazgatója és a Drillingwater arról egyeztetett, hogy a Vikuv vagy a Drillingwater adjon ajánlatot egy-egy megkeresésre. Ezen szórványos események azonban tartalmukat tekintve még akkor sem igazolnák a tényleges irányítás fennállását, ha azokat [személyes adat] származó döntésnek lehetne tekinteni, mivel nem a piaci magatartást meghatározó lényeges döntésekre utalnak.
271. Hasonlóképpen nem támasztja alá a tényleges irányítás létezését az, hogy a Drillingwater egyik taggyűlési jegyzőkönyvét a Vikuv-nak is megküldték, vagy, hogy a Drillingwater levelezése során a vikuv.hu domain nevet használta.
272. A VJ/1/2014. számú ügyben hozott határozatában a Versenytanács értékelési szempontjai között szerepelt, hogy a vállalkozások önállóan döntöttek-e az ajánlat benyújtásáról. Bár jelen ügyben a három érintett vállalkozás írásbeli nyilatkozatai szerint az Aquazit és a Drillingwater az ajánlatok benyújtását megelőzően egyeztettek [személyes adat], a Vikuv ügyfélkénti meghallgatásán [személyes adat] úgy nyilatkozott, hogy a két vállalkozás az ajánlatadásról önállóan döntött.²⁶⁸ Ez a tény azt mutatja, hogy az Aquazit-nak és a Drillingwater-nek is volt lehetősége önálló döntést hozni.
273. Ezt erősíti [személyes adat] ügyfélmeghallgatás keretében előadott azon nyilatkozata is, amely szerint nem ismerte az Aquazit és a Drillingwater ajánlatainak tartalmát azok benyújtása előtt.²⁶⁹ Eszerint tehát az ajánlatok tartalmának kialakításában is lehetett mozgásteret mind az Aquazit-nak, mind a Drillingwater-nek.
274. Ráadásul mind az Aquazit, mind a Drillingwater saját nevében, ügyvezetőjének aláírásával nyújtotta be ajánlatait, ez pedig a vonatkozó bírói gyakorlat alapján a vállalkozások függetlenségét támasztja alá, ugyanis a Fővárosi Törvényszék²⁷⁰ ítéletében megállapította, hogy

„A törvényszék osztotta az alperes és az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a felperesi vállalkozások függetlenségével összefüggésben. A LIGA TV és a II. rendű felperes vonatkozásában a felek nem voltak egymástól független vállalkozások, ugyanakkor a II. rendű felperes a többi vállalkozástól független volt, így versenyjogilag értékelhető a magatartása, a LIGA TV pedig az alvállalkozói pozíció ellenére továbbra is a mobilközvetítői kocsik bérlésének piacán lévő vállalkozásnak tekintendő. *A felperesek függetlenségével kapcsolatban annak van jelentősége, hogy a II-V. rendű felperesek fővállalkozóként a sajátjukként fogadták el az alvállalkozói döntés-előkészítés keretében kidolgozott pályázatot, mind az ajánlati dokumentációt, mind a hiánypótlásokat önállóan írták alá. A LIGA TV központi vezérő szerepe nem a versenyjogi értelemben vett irányítást jelentette a II-V. rendű felperesek felett, hanem tevékenységével koordinálta az egyébként a versenyellenes célról tudó, azzal egyetértő tőle független vállalkozások magatartását. A versenyellenes célú összehangolt magatartásról tudó önálló vállalkozások maguk döntöttek a közbeszerzési eljárásban való részvételről. Az, hogy egyébként egymástól független versenytársak koordinálják a tevékenységüket a közbeszerzési eljárás során, illetve közöttük hozzátartozói vagy személyes viszony van, nem jelent egy vállalkozáscsoportba tartozást.*”

²⁶⁸ VJ/111-90/2015. sz. jegyzőkönyv, 2. kérdésre adott válasz.

²⁶⁹ VJ/111-90/2015. sz. jegyzőkönyv, 3. kérdésre adott válasz.

²⁷⁰ Fővárosi Törvényszék 10.Kf.650.015/2018/9. számú ítélete 15. oldal 3. bekezdés (2018. április 4.)

VI.2.1.3. Egyéb az eljárás alá vontak függetlenségét alá támasztó bizonyítékok

VI.2.1.3.1. A Vikuv, Aquazit és a Drillingwater ajánlat tevői nyilatkozatai a közbeszerzések során

275. A közbeszerzési eljárásokon való pályázatnak kötelező része volt a 4. számú „Ajánlattevői Nyilatkozat a Kbt. 56. § (1) bekezdés kc) pontja szerint” (a továbbiakban: Nyilatkozat) kitöltése. Ezt a Nyilatkozatot a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater minden pályázat esetében akként töltötte ki, hogy annak 2.a) pontját jelölte meg relevánsnak.
276. A 2.a) pont „a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény (továbbiakban: Pmt.) 3. § r) pontja²⁷¹ szerint definiált tényleges tulajdonosról” történő nyilatkozatot tartalmazza.
277. Mindhárom vállalkozás, minden esetben az adott vállalkozás cégjegyzékben szereplő tulajdonosait jelölte meg tényleges tulajdonosként.
278. A Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater az eljárás folyamán következetesen akként nyilatkozott²⁷², hogy a közbeszerzési eljárásokon való indulásról valamennyi vállalkozás esetében a Vikuv vezérigazgatója, [személyes adat] döntött.
279. A Pmt. 3. § rc) pontja szerint tényleges tulajdonos az a természetes személy, akinek megbízásából valamely ügyleti megbízást végrehajtanak. Tekintettel arra, hogy bár a pályázatokat az adott vállalkozás ügyvezetői írták alá, de ettől függetlenül nem vitásan [személyes adat] megbízása alapján döntöttek²⁷³ a pályázati anyag benyújtásáról. Ennek megfelelően a Nyilatkozaton abban az esetben, ha valóban egy vállalkozáscsoportba tartozónak tartotta volna magát a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater akkor a nyilatkozatban [személyes adat] kellett volna tényleges tulajdonosként megjelölni.

VI.2.1.3.2. A vállalkozások évenkénti beszámoló

280. A Vikuv-nak, az Aquazit-nak és a Drillingwater-nek a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Szt.) 2. §-a alapján minden évben beszámoló készítési kötelezettsége van. Ezen beszámolók feltöltésre kerülnek az Igazságügyi Minisztérium által működtetett honlapra²⁷⁴ és az ott található adatok a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény 22. §-a alapján közhiteles adatnak minősülnek. Az erre vonatkozó követelményeket az Szt. tartalmazza, a követelmények alapján a Vikuv-nak, az Aquazit-nak és a Drillingwater-nek kiegészítő mellékleteket is be kell nyújtania.
281. Az Szt. 89. § (1) bekezdése alapján a kiegészítő mellékletnek tartalmaznia kell:
- a) minden olyan gazdasági társaság nevét és székhelyét, amely a mellékletet készítő vállalkozónak leányvállalata,
  - b) minden olyan gazdasági társaság nevét és székhelyét, amelyet a mellékletet készítő vállalkozó más vállalkozóval közösen vezet,

²⁷¹ Pmt. 3. § r) tényleges tulajdonos:

- ra) az a természetes személy, aki jogi személyben vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetben közvetlenül vagy - a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 8:2. § (4) bekezdésében meghatározott módon - közvetve a szavazati jogok vagy a tulajdoni hányad legalább huszonöt százalékával rendelkezik, ha a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet nem a szabályozott piacon jegyzett társaság, amelyre a közösségi jogi szabályozással vagy azzal egyenértékű nemzetközi előírásokkal összhangban lévő közzétételi követelmények vonatkoznak,
- rb) az a természetes személy, aki jogi személyben vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetben - a Ptk. 8:2. § (2) bekezdésében meghatározott - meghatározó befolyással rendelkezik,
- rc) az a természetes személy, akinek megbízásából valamely ügyleti megbízást végrehajtanak,
- rd) alapítványok esetében az a természetes személy,
(...), továbbá

re) az ra)-rb) alpontokban meghatározott természetes személy hiányában a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet vezető tisztségviselője;

²⁷² Lásd például: VJ/111-90/2015., VJ/111-91/2015., VJ/111-111/2015., VJ/111-159/2015. 9. oldal 33. pont, VJ/111-159/2015. 10. oldal 39. pont

²⁷³ „Maga is a Vikuv részére küldte meg az elkészült terveket, nem az Aquazit felé.”²⁷³ [személyes adat] az Aquazit ügyvezetője is megerősítette ezt, amikor elmondta, hogy ugyan ő írta alá az ajánlatokat, de az indulásról nem ő döntött.”
VJ/111-91/2015., és VJ/111-159/2015. 33. pont

²⁷⁴ <http://e-beszamolo.im.gov.hu/oldal/kezdolap>

282. Az Szt. 3. § (1) bekezdése alapján e törvény alkalmazásában

1. anyavállalat: az a vállalkozó, amely egy másik vállalkozónál (a továbbiakban: leányvállalat) közvetlenül vagy leányvállalatán keresztül közvetetten meghatározó befolyást képes gyakorolni, mert az alábbi feltételek közül legalább eggyel rendelkezik:

a) a tulajdonosok (a részvényesek) szavazatának többségével (50 százalékot meghaladóval) tulajdoni hányada alapján egyedül rendelkezik, vagy

b) más tulajdonosokkal (részvényesekkel) kötött megállapodás alapján a szavazatok többségét egyedül birtokolja, vagy

c) a társaság tulajdonosaként (részvényeseként) jogosult arra, hogy a vezető tisztségviselők vagy a felügyelő bizottság tagjai többségét megválassza vagy visszahívja, vagy

d) a tulajdonosokkal (a részvényesekkel) kötött szerződés (vagy a létesítő okirat rendelkezése) alapján - függetlenül a tulajdoni hányadtól, a szavazati aránytól, a megválasztási és visszahívási jogtól - döntő irányítást, ellenőrzést gyakorol;

2. leányvállalat: az a gazdasági társaság, amelyre az 1. pont szerinti anyavállalat meghatározó befolyást képes gyakorolni;

(...)

7. *kapcsolt vállalkozás*: az 1. pont szerinti anyavállalat és a 2-3. pont szerinti vállalkozások (főlérendelt anyavállalat esetében a minősítést a főlérendelt anyavállalat szempontjából kell elvégezni);

283. A Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater bár a vizsgált időszak mindegyik évében eleget tett beszámoló készítési kötelezettségének és azok feltöltésre is kerültek az IM vonatkozó honlapjára, azonban a kiegészítő mellékletek egyikében sem szerepel annak megjelölése, hogy a Vikuv és az Aquazit vagy a Vikuv és a Drillingwater között anya-leányvállalat viszony állna fenn, holott a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater nyilatkozatai alapján ez volt a helyzet a vizsgált időszakban, hiszen állításuk szerint [személyes adat] az Aquazit és a Drillingwater fellett irányítási jogot gyakorolt.

284. Abban az esetben, ha a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater egy vállalkozáscsoportba tartozónak tartotta volna magát, akkor erről a beszámolóban, a kiegészítő mellékletekben az Szt. 3. § (1) 1. b) pontja alapján számot kellett volna adniuk, azonban ennek sem tettek eleget, ami szintén azt támasztja alá, hogy saját évenkénti beszámolóik alapján sem tekintették egy vállalkozáscsoportba tartozónak egymást.

VI.2.1.4. A függetlenség kérdésének összegzése

285. A fentiek alapján – a rendelkezésre álló bizonyítékokat a Ket. 50. §-ának (6) bekezdése alapján értékelve – a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater a Tpv. 15. § (1) bekezdése alapján a vizsgált időszakban egymástól függetlennek tekintendő, vagyis a közöttük létrejött megállapodás a Tpv. 11. § (1) bekezdése szerinti tilalomba ütközhet.

VI.2.2. A tenderek vonatkozásában megvalósuló egységes és folytatólagos jogsértés

286. Ahogy fentebb ismertetésre került a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater eljárás alá vont vállalkozások nyilatkozata²⁷⁵ szerint a Drillingwater és az Aquazit a gazdasági tevékenységüket ténylegesen nem önállóan, hanem a VIKUV irányítása alatt folytatják, álláspontjuk szerint egy vállalkozáscsoport tagjaiként, amelyet önmaguk Vikuv-csoportként neveztek meg. Az előadásuk szerint a Vikuv csoporton belüli döntéseket a Vikuv hozza meg a csoporton belüli tagok vonatkozásában.

287. Az eljáró versenytanács fentebb, a VII.2.1. fejezetben ismertette azon álláspontját, hogy a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater egymástól független vállalkozásnak minősült a vizsgált tenderek idejében, erre figyelemmel gazdasági döntéseiket önállóan kellett volna meghozniuk, mivel az általuk előadott érvek azt nem támasztották alá, hogy közöttük a Tpv. szerinti értelemben irányítási viszony lenne, de azt igen, hogy egyes üzleti döntések (így egyes vizsgált tenderek halmaza) kapcsán a teljes önállóság nem valósult meg, így a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater maguk igazolják a kartell meglétét.

²⁷⁵ VJ/111-57/2015., VJ/111-58/20105., VJ/111-59/2015. számú iratok 1. sz. mellékletei

288. Ezenfelül mind a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater egységes, fent ismertetett általános előadása, mind ezen eljárás alá vontak egyes tendereknél ismertetett előadása alapján:
- „Az ajánlatkérő a Vikuv csoport részéről a Vikuv Zrt.-t és az Aquazit Kft.-t kérte fel ajánlattételre. Tekintettel arra, hogy az Aquazit Kft. egyes, az ajánlatkérőkre vonatkozó feltételeknek nem felelt meg, a Vikuv Csoport döntése alapján a Drillingwater adott be ajánlatot a kapott felkérés alapján.”²⁷⁶ (Vikuv)
  - „a Vikuv csoport által, üzleti szempontok alapján hozott döntés eredményeként nem nyújtott be ajánlatot. A döntésben szerepet játszott, hogy a Vikuv egyébként is el tudott indulni a tenderen, míg az Aquazit alkalmasságának igazolása nehézségekbe ütközött volna.”²⁷⁷ (Aquazit)
  - „A teljesség kedvéért előadjuk, hogy a jászfényszarui tender esetében a Drillingwater nem kapott közvetlen megkeresést a kiírótól, a tenderen való indulásról a Vikuv vezetése döntött, a Drillingwater ajánlatát ezt követően készítette el”.²⁷⁸ (Drillingwater)
- megállapítható, hogy az önállósági követelményt megsértve, a Vikuv döntött az Aquazit és a Drillingwater helyett arról, hogy azok induljanak-e egy tenderen, egyes esetekben a Vikuv készítette el az adott vállalkozás ajánlatát, vagy arról is a Vikuv döntött, hogy eleget tegyen-e az adott vállalkozás a hiánypótlási felhívásnak.
289. Az eljárás alá vontak egybevágó előadása, a tendereken tanúsított magatartása és a tenderek eredménye alapján megállapítható, hogy a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater egy olyan átfogó terv mentén jártak el a közbeszerzéseken tanúsítandó magatartásuk során (azaz, hogy az adott vállalkozás ad-e be ajánlatot és milyen áron, esetleg tartózkodik az ajánlat benyújtásától vagy a hiánypótlás teljesítésétől) amelynek célja a Vikuv tendernyerésének elősegítése volt.
290. Az eljáró versenytanács véleménye szerint a Vikuv mellett az Aquazit és a Drillingwater pályázatokon való indulásának egyetlen ésszerű, gazdaságilag is racionális magyarázata, hogy a Vikuvnak szüksége volt az adott tenderek vonatkozásában úgynevezett támogató ajánlatok meglétére, amelyek alapján formálisan, egy külső szemlélő számára úgy tűnhetett, hogy a Vikuv versenyben nyerte el a pályázatot.
291. Ennek az is oka lehet, hogy az eljáró versenytanács közbeszerzéseket felölelő ismeretei alapján a pályázat kiírók megkövetelik azt, hogy az adott pályázaton ne csak egy, hanem legalább három résztvevő vállalkozás legyen, annak érdekében, hogy így a verseny biztosított legyen a tender vonatkozásában. Feltehető, hogy a Vikuv ennek a pályázatkírói gyakorlatnak kívánt megfelelni és annak érdekében, hogy a későbbiekben ne merülhessen fel aggály tartotta fontosnak a saját indulása mellett biztosítani a további indulókat (az Aquazit és a Drillingwater).
292. A fentiek alapján, figyelemmel a VI.1.7. fejezetben ismertetett joggyakorlat alapján megállapítható, hogy az egymástól független Vikuv, Aquazit és Drillingwater az eljárás tárgyává tett közbeszerzések kapcsán annak az átfogó tervnek mentén valósították meg magatartásukat, hogy ezeken a tendereken a Vikuv legyen a tendergyőztes.
293. Összegezve a fentieket az eljáró versenytanács álláspontja szerint, a felek jogsértő megállapodása arra tekintettel minősül az egyes tenderek vonatkozásában egységes és folytatólagos jogsértésnek, hogy azt az eljárás alá vontak azon átfogó terv mentén valósították meg, hogy a tendereket a Vikuv nyerje és ezen magatartásokat időben egymást követően, folytatólagosan valósították meg.

²⁷⁶ VJ/111-97/2015., 3. kérdésre adott válasz.

²⁷⁷ VJ/111-99/2015., 1. kérdésre adott válasz.

²⁷⁸ VJ/111-65/2015., 13-14. pont.

VI.2.3. Az egyes közbeszerzési tenderek értékelése

VI.2.3.1. A Jászfényszaru Város Önkormányzata által kiírt közbeszerzés

294. A versenyfelügyeleti eljárás során beszerzett iratok és nyilatkozatok alapján megállapítható, hogy a Jászfényszaru Város Önkormányzata által ajánlattételre felkért három eljárás alá vont közül kettő, így a Geo-Sivo és az Aquazit nem nyújtott be ajánlatot.
295. Az a körülmény, hogy sem a Geo-Sivo, sem az Aquazit nem nyújtott be ajánlatot, szükségszerűen a harmadik ajánlattételre felkért, a Vikuv nyertességét eredményezte.
296. A Geo-Sivo VJ/111-36/2015. számú jegyzőkönyvben foglalt nyilatkozatában ezen közbeszerzés kapcsán úgy nyilatkozott, hogy az engedékenységi kérelmében leírt, a Vikuv és a Geo-Sivo közötti, egyes közbeszerzések kapcsán létrejött, ajánlat benyújtásában megnyilvánuló együttműködés valószínűleg a jászfényszarui közbeszerzést is érintette.
297. Az azonban, hogy a Geo-Sivo vállalkozás ajánlatadáستól való tartózkodásának hátterében valamely, a Vikuv és a Geo-Sivo közötti egyeztetés állna, az erre vonatkozó kapcsolatfelvételt igazoló egyértelmű nyilatkozat, vagy egyéb bizonyíték hiányában nem állapítható meg.
298. A Vikuv előadása szerint arról, hogy az Aquazit nem ad ajánlatot a Vikuv döntött arra figyelemmel, hogy „*az Aquazit Kft. egyes, az ajánlatkérőkre vonatkozó feltételeknek nem felelt meg.*”²⁷⁹,
299. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a Vikuv és az Aquazit ezen magatartásával megsértették a versenytársak függetlenségére vonatkozó követelményt.
300. Mind a Vikuv („*a Vikuv Csoport döntése alapján a Drillingwater adott be ajánlatot a kapott felkérés alapján.*”²⁸⁰), mind a Drillingwater egyezően adta elő, hogy a Vikuv döntése alapján adott be ajánlatot a Drillingwater a tenderen.
301. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a Vikuv és az Drillingwater ezen magatartásával szintén megsértették a versenytársak függetlenségére vonatkozó követelményt.
302. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint nem volt racionális oka annak, hogy a Vikuv mellett a Drillingwater is adott be ajánlatot, mivel a Drillingwater saját előadása szerint is (alvállalkozók bevonásának szükségessége miatt) csak magasabb árakon tudott dolgozni mint a Vikuv. Azért is érthetetlen a Drillingwater ajánlatadása, mert a vállalkozások arra hivatkoznak, hogy egy vállalkozáscsoportba tartoznak, így viszont egy pályázaton történő párhuzamos részvétel racionálisan nem magyarázható, annál is inkább, hiszen, ha feltéve, de nem megengedve egy vállalkozáscsoportba is tartoznának a vállalkozások akkor ismerik egymás potenciálját és csak felesleges adminisztratív terhet vesznek a vállukra, azzal, hogy párhuzamosan, csoporton belül pályáznak ugyanazon tenderre.
303. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint csak az lehet a Drillingwater pályázásának racionális magyarázata, hogy a Vikuv pályázata mellé szükséges volt még egy ún. támogató pályázatra is, mivel az Aquazit, a Vikuv előadása szerint nem felelt meg a pályázati előírásoknak.
304. A fentiek alapján a Vikuv olyan döntéseket hozott meg és ezeket az Aquazit és a Drillingwater elfogadta, amelyek olyan a versenytársak függetlenségét sértő megállapodások voltak, amelyek következtében a tendert a Vikuv nyerte meg.
305. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint ezen a Tpv. 11. §-a (2) bekezdésének a) és d) pontjaiban foglalt tényállás megvalósításával a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater megsértették a Tpv. 11. §-ának (1) bekezdésében előírt tilalmat.
306. Az eljáró versenytanács az egyes tenderek ismertetését követően, azok ismeretében mutatja be, hogy ezen magatartások a vállalkozások azon egységes és folytatólagos jogsértő magatartásába illenek, hogy az egyes tendereken a Vikuv tendernyertessége érdekében együttműködnek.

VI.2.3.2. A Kengyel Községi Önkormányzat által 2013-ban kiírt közbeszerzés

307. A tender jogi értékelése előtt az eljáró versenytanács ismertetni kívánja, hogy ezen tender vonatkozásában, a bemutatásra került tényállás és a jelen jogi értékelésben szereplőkkel azonos

²⁷⁹ VJ/111-97/2015., 3. kérdésre adott válasz.

²⁸⁰ VJ/111-97/2015., 3. kérdésre adott válasz.

tartalommal a Geo-Sivo elismerte jogsértő magatartását²⁸¹, amelyet az eljáró versenytanács a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapított tényállásra vonatkozó jogi értékelés megerősítésének tekint.

308. A rendelkezésre álló irati bizonyíték – a Vikuv alkalmazottja, [személyes adat] 2013. december 5-i, „Kengyel pályázathoz” tárgyú e-mailje – alapján megállapítható, hogy a fenti kengyeli közbeszerzés kapcsán a Vikuv alkalmazottja a 2013. december 10-i ajánlatadási határidő előtt olyan adatokat, iratokat kért a Geo-Sivo ügyvezetőjétől, [személyes adat], amelyek a benyújtandó ajánlat összeállításához kellettek.
309. Erre enged következtetni már önmagában az e-mail tárgya és az annak ajánlati felhívást és az ajánlati dokumentációt tartalmazó melléklete. Az e-mailben szövegszerűen is megjelent, hogy milyen adatokra, iratokra van szüksége a Vikuv-nak, amelyekről az ajánlati dokumentáció alapján egyértelműen megállapítható, hogy azok mindegyike a (fővállalkozói) ajánlat elkészítéséhez kellett.
310. [személyes adat] még az e-mail elküldésének napján, nem sokkal később meg is küldte [személyes adat] az általa felsorolt, a Geo-Sivo-ra vonatkozó iratokat, adatokat, majd a megküldött válaszait másnap a Vikuv – távoli elérésű – központi e-mailcímére is eljuttatta. [személyes adat] mindezt anélkül megtette, hogy bármilyen további kérdést intézett volna [személyes adat] azzal kapcsolatban, hogy a kért adatok, iratok pontosan mihez is kellenek neki.
311. Az eljáró versenytanács értékelése szerint a fenti körülmény csak azzal magyarázható, hogy [személyes adat] tisztában volt [személyes adat] kérésének hátterével, azzal, hogy a megküldendő adatok, iratok azért szükségesek, hogy a Vikuv el tudja készíteni a Geo-Sivo (fővállalkozói) ajánlatát.
312. Itt utalnak az eljáró versenytanács a Geo-Sivo VJ/111-36/2015. számú jegyzőkönyvben foglalt nyilatkozatában ezen közbeszerzés kapcsán úgy nyilatkozott, hogy az engedékenységi kérelmében leírt, a Vikuv és a Geo-Sivo közötti, egyes közbeszerzések kapcsán létrejött, ajánlat benyújtásában megnyilvánuló együttműködés elképzelhető a kengyeli közbeszerzést is érintette.
313. Mivel közvetlenül a Geo-Sivo-t is (fővállalkozói) ajánlat benyújtására kérte fel az ajánlatkérő, ezért nem elfogadható a Geo-Sivo ügyfélmeghallgatásán utóbb előterjesztett azon érvelése, hogy alvállalkozói ajánlathoz adta meg a kért adatokat a Vikuv részére. Egyrészt a Geo-Sivo-nak a részére az ajánlatkérő által pár nappal korábban közvetlenül megküldött ajánlati felhívása alapján tisztában kellett lennie azzal, hogy fővállalkozói ajánlat benyújtására kérték fel, illetve ismertté váltak előtte a benyújtandó fővállalkozói ajánlat tartalmi elemei. Másrészt az e-mailben semmi nem utal arra, hogy a Vikuv részére megküldött információk egy esetleges alvállalkozói együttműködésre vonatkoznának, így nem tartalmazzák az elvégzendő tevékenység megnevezését, vagy a vállalási árat. Harmadrész egy esetleges alvállalkozói együttműködéshez teljesen szükségtelen például az alvállalkozóként bevonni tervezett vállalkozás tulajdonosaira és azok részesedésére vonatkozó adat, illetve annak aláírási címpéldánya, vagy cégkivonata.
314. [személyes adat] a Geo-Sivo ügyfélkénti meghallgatásán előadta azt is, hogy a Geo-Sivo ajánlatában szereplő aláírások nem tőle származnak. Az eljáró versenytanács értékelése szerint azonban ez irreleváns annak tükrében, hogy [személyes adat] előzetesen a Geo-Sivo ajánlatának összeállításához elengedhetetlen adatokat, iratokat küldött meg a Vikuv-nak. Erre tekintettel azzal is tisztában kellett lennie, hogy a Geo-Sivo nevében beadott ajánlatot nem feltétlenül ő írja alá.
315. [személyes adat] nem emlékezett arra a Vikuv ügyfélkénti meghallgatásán, hogy részt vett volna a Geo-Sivo ajánlatának elkészítésében, vagy akár annak CD-re írásában. [személyes adat] ugyanakkor tanúvallomásában elismerte, hogy ő és [személyes adat] állította össze a Geo-Sivo ajánlatát, majd a Geo-Sivo ajánlatával beadandó CD-t is vagy ő, vagy [személyes adat] készítette el.

---

²⁸¹ VJ/111-153/2015.

316. Azt, hogy a Vikuv a Geo-Sivo ajánlata együtt, egymásra tekintettel készülhetett, [személyes adat] tanúvallomása mellett további körülmények is alátámasztják; egyrészt, hogy a Vikuv és a Geo-Sivo ajánlatát percre pontosan ugyanakkor írták rá az ajánlatkérőnek beadandó CD-re, másrészt, hogy a Geo-Sivo ajánlatát a Vikuv budapesti telephelyének közelében található postán adták fel az ajánlatkérőnek, harmadrészt, hogy a Geo-Sivo ajánlatában szereplő ár magasabb, mint a Vikuv által megadott ajánlati ár.
317. A Vikuv és az Aquazit közötti, a beadandó ajánlatok egyeztetésre utal egyrészt az a körülmény, hogy az Aquazit ajánlatát is a Geo-Sivo ajánlatával egyidejűleg, a Vikuv budapesti telephelyének közelében található postán adták fel, másrészt, hogy az Aquazit ajánlati ára is magasabb, mint a Vikuv-é.
318. Az a körülmény, hogy [személyes adat] további, külön kérdés nélkül meg is küldte [személyes adat] az annak e-mailjében felsorolt iratokat, adatokat, miközben ők előzetesen erről nem egyeztettek, egyben arra is utal, hogy valamely más, a Vikuv-hoz köthető személlyel léphetett kapcsolatba [személyes adat].
319. A Geo-Sivo két nyilatkozatában²⁸² is egybehangzóan azt adta elő, hogy a Vikuv-val nem kommunikált, azt azonban elismerte, hogy a Kútfej ügyvezetőjével, [személyes adat] kapcsolatban állt. A rendelkezésre álló iratok szerint pedig a Kútfej műszaki tervezési, illetve piackutatási tevékenységet végezte a Vikuv részére. [személyes adat] a Kútfej Kkt-n keresztül a Vikuv-val fennálló kapcsolatáról pedig a VJ/111-36/2015. számú jegyzőkönyv tanúsága szerint [személyes adat] is tudomással bírt.
320. Kiemelik az eljáró versenytanács, hogy [személyes adat] is arra utalt tanúvallomásában, hogy [személyes adat], [személyes adat], vagy [személyes adat] kérésére kereste meg e-mailjével [személyes adat]. [személyes adat] tanúvallomása tehát [személyes adat] – és ezen keresztül a Kútfej – vonatkozásában egybecseng a Geo-Sivo nyilatkozatával.
321. Maga [személyes adat] is megerősítette a Kútfej ügyfélmeghallgatásán a Geo-Sivo-val fennálló kapcsolatát.
322. [személyes adat] tanúvallomásában [személyes adat] mellett [személyes adat] vagy [személyes adat] is említette olyan személyként, mint akik őt a 2013. december 5-i e-mail küldésére kérhették. [személyes adat] a tanúmeghallgatása, illetve [személyes adat] a Vikuv ügyfélmeghallgatása során egyaránt tagadta, hogy [személyes adat] kapcsolatban állt volna.
323. Utóbbi előadásokkal megegyezően, a Geo-Sivo mindkét fenti nyilatkozatában következetesen úgy nyilatkozott, hogy [személyes adat] vagy [személyes adat] nem állt kapcsolatban.
324. A fentiekből – elsősorban a Geo-Sivo nyilatkozatai és [személyes adat] tanúvallomása alapján – az a következtetés vonható le, hogy [személyes adat] [személyes adat] – vagyis a Kútfej Kkt-n keresztül – vette fel a kapcsolatot a Vikuv-val, még [személyes adat] 2013. december 5-i e-mailjét megelőzően.
325. A Geo-Sivo következetesen tagadta, hogy az Aquazit-tal kapcsolatba lépett volna. A Geo-Sivo ezen állítását cáfoló bizonyítékot a versenyfelügyeleti eljárás sem tárt fel.
326. Nem merült fel arra vonatkozó bizonyíték, hogy a Geo-Sivo és az Aquazit egymással – akár közvetítő révén – kapcsolatba léptek volna, illetve tudomással bírtak volna arról, hogy a másik vállalkozás is támogató ajánlatot nyújt be a Vikuv nyeresének elősegítése érdekében.
327. Összegzésként a fentiek alapján egyrészt megállapítható, hogy a Vikuv és a Geo-Sivo egyeztettek arról, hogy a Vikuv készíti el a Geo-Sivo nevében beadandó, a Vikuv nyeresét biztosító ajánlatot. Másrészt a Vikuv és az Aquazit között szükségszerűen szintén sor került olyan egyeztetésre, amely alapján az Aquazit szintén a Vikuv nyeresét elősegítő ajánlatot nyújtott be, a 2014. évi veresegyházi közbeszerzésekkel azonos módon. A fenti egyeztetéseknek megfelelően a Vikuv nyerte meg a közbeszerzést.
328. A fentiek alapján az eljáró versenytanács álláspontja szerint a Vikuv, a Geo-Sivo és az Aquazit között versenykorlátozó célú megállapodás jött létre, hiszen valamennyi vállalkozás a a Vikuv tendernyertessége érdekében folytatta magatartását. Akként, hogy a függetlenségüket feladva, lemondtak önálló döntési jogosultságukról és a Vikuv szervezésében, annak nyertessége érdekében ún. támogató ajánlatot, a Vikuv ajánlatánál magasabb ajánlati árat tartalmazó

²⁸² Így egyrészt a VJ/111-35/2015. sz. engedékenységi kérelmében és az ahhoz kapcsolódó VJ/111-36/2015. számú jegyzőkönyvben, másrészt a VJ/111-85/2015. számú meghallgatási jegyzőkönyvben.

pályázatot adtak le akként, hogy az ajánlat összeállítását és benyújtását a Vikuv intézte. Az a tény pedig, hogy a Geo-Sivo ajánlatának összeállítását és benyújtását a Vikuv intézte impliciten és szükségszerűen azt jelenti, hogy a Vikuv és a Geo-Sivo között megállapodás jött létre a Vikuv tendernyertessége érdekében.

329. Végezetül megjegyzi az eljáró versenytanács, hogy nincs kiemelt jelentősége, hogy a vállalkozások által tanúsított magatartások megállapodásnak vagy összehangolt magatartásnak minősülnek-e, azaz nem a vállalkozások által tanúsított magatartás formája a döntő tényező, hanem annak tartalma. Ezzel kapcsolatban utal az eljáró versenytanács a következő ítéleti megállapításra: „Így az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy noha az EK 81. cikk megkülönbözteti az „összehangolt magatartás” fogalmát a „vállalkozások közötti megállapodás”, illetve a „vállalkozások társulásai által hozott döntés” fogalmától, ezt azért teszi, hogy az e rendelkezésben szereplő tilalmakat a vállalkozások piaci magatartása összehangolásának különböző formáira kiterjessze (lásd különösen: *Imperial Chemical Industries kontra Bizottság ítélet*, 48/69, EU:C:1972:70, 64. pont; *Bizottság kontra Anic Partecipazioni ítélet*, C-49/92 P, EU:C:1999:356, 112. pont; *Asnef-Equifax és Administración del Estado ítélet*, EU:C:2006:734, 32. pont), és így elkerülje, hogy a vállalkozások kivonhassák magukat a versenyszabályok hatálya alól kizárólag azon forma miatt, amelyben e magatartást egyeztetik.”²⁸³
330. A Vikuv, az Aquzit és a Drillingwater közös jogi képviselője alóadta, hogy a Vikuv vonatkozásában nem állapítható meg a jogsértés, mivel csak „a Vikuv Csoport két tagja rendelkezett a közbeszerzés tárgyát képező szolgáltatás elvégzésére való képességgel. A Geo-Sivo nem szereplője az érintett szolgáltatás tárgyával érintett piacnak, így fogalmilag kizárt volt vele az ajánlattételhez kapcsolódó versenytársak közötti versenykorlátozó megállapodás megkötése, így tekintettel arra, hogy amint azt a Versenytanács korábbi határozatában is megállapította, „a versenytársak közötti versenykorlátozó megállapodási kizárja a magatartásuktól függetlenül keletkezett versenyhelyzet hiánya”,²⁸⁴ egyértelmű a jelen helyzetben is, hogy ilyen versenyhelyzet hiányában a Vikuv (és a Geo-Sivo) marasztalására nincsen jogi lehetőség.
331. Az eljáró versenytanács nem fogadta el ezen érvelést tekintettel arra, hogy nem a versenytárs Vikuv, az Aquzit és a Drillingwater megállapítása döntő annak kérdésében, hogy a közbeszerződés tárgyát képező szolgáltatás elvégzésére alkalmas volt-e a Geo-Sivo, hanem a kiíró önkormányzaté, amely pedig érvényesnek találta a Geo-Sivo pályázatát. Ezenkívül pedig feltéve, de nem megengedve azt, hogyha helytálló is lenne a jogi képviselő érve, akkor is lehetősége van/lett volna a Geo-Sivo-nak alvállalkozó igénybevitelére. Egyébként kifejezetten ezt támasztja alá [személyes adat] a Geo-Sivo, ügyvezető tulajdonosának személyes előadása is, amely szerint alvállalkozót kívánt igénybevenni abban az esetben, ha ez szükségességé vált volna²⁸⁵.
332. Fentiekén túl megjegyzi az eljáró versenytanács, hogy teljesen egyértelmű a joggyakorlat abban a tekintetben, hogy a pályázaton résztvevő felek között tilos – szűk körű kivételtől eltekintve – a kapcsolatfelvétel, a feleknek az önállósági kritériumnak kell megfelelniük. Ez a szabály nem relativizálható akként, hogy ha a felek saját megítélésük szerint nem tartanak versenytársnak egy másik indulót, akkor vele a pályáztatás során az önállósági kritériumot megsértve kapcsolatba léphetnek és egyeztetéseket folytathatnak.
333. Vikuv előadására figyelemmel az eljáró versenytanács megjegyzi azt, hogy nem állította azt, hogy a Vikuv ajánlatának érvényességéhez szükséges lett volna további két pályázat benyújtása, hanem arra hívta fel a figyelmet, hogy a Kbtv. 122/A. § (1) bekezdésében szereplő kiírói kötelezettség (meghívásos tenderek esetében legalább három ajánlattételi felhívást kell küldeni) mellett, saját gyakorlata alapján és ezt támasztja alá jelen eljárásban vizsgált közbeszerzések is, kialakult a kiírókban egy olyan gyakorlat, hogy annak érdekében, hogy tényleges versenyhelyzet álljon elő legalább három benyújtott pályázat meglétét várták el.

²⁸³ C-382/12. P Mastercard és társai kontra Európai Bizottság ügyben 2014. szeptember 11-én hozott ítélet

²⁸⁴ Vj-100/1998 (a Versenytanács 11.21. számú elvi döntése)

²⁸⁵ VJ/111-36/2015., VJ/111-85/2015.

334. Viszont az eljáró versenytanács elfogadta azt a jogi képviselő által képviselt álláspontot, hogy a Geo-Sivo és az Aquazit relációjában nem állapítható meg a Tptv. 11. §-ba ütköző jogsértés, mivel egymással nem léptek kapcsolatba. Azaz a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem állapítható meg, hogy a felek kölcsönösen tájékoztatták volna egymást a másik piaci szereplővel folytatott egyeztetésükről. Így nem bizonyítható, hogy a Geo-Sivo tudott volna a Vikuv és az Aquazit közti együttműködésről. Mindezek alapján nem állítható a feltárt bizonyítékok alapján, hogy mindhárom résztvevő tisztában volt, illetve tisztában kellett, hogy legyen azzal, hogy a másik vállalkozás jogsértő egyeztetéseket folytat harmadik versenytársukkal.
335. A fentiek alapján az eljáró versenytanács megállapítja, hogy a Kengyel Községi Önkormányzat által 2013. november 23-án kiírt közbeszerzési eljárás során a Geo-Sivo és a VIKUV és a Vikuv és az AQUAZIT versenykorlátozó célú megállapodást jelentő jogsértést követtek el, amikor felosztották egymás között a piacot, és az ajánlati árakat egymásra tekintettel határozták meg

VI.2.3.3. A Kengyel Községi Önkormányzat által 2014-ben kiírt közbeszerzés

336. A 2014-ben kiírt kengyeli közbeszerzés során a korábbi közbeszerzéshez hasonlóan a Vikuv nyert úgy, hogy a másik két ajánlattételre felkért vállalkozás, a Geo-Sivo és az Aquazit nem nyújtottak be ajánlatot.
337. A Geo-Sivo egyáltalán nem tudta felidézni ennek okát, viszont az Aquazit akként nyilatkozott, hogy *„a Vikuv csoport által, üzleti szempontok alapján hozott döntés eredményeként nem nyújtott be ajánlatot. A döntésben szerepet játszott, hogy a Vikuv egyébként is el tudott indulni a tenderen, míg az Aquazit alkalmasságának igazolása nehézségekbe ütközött volna.”*²⁸⁶
338. Ezen előadás megerősíti, hogy a független vállalkozásnak minősülő Aquazit nem önállóan döntött arról, hogy nyújt-e be ajánlatot, hanem helyette a Vikuv döntött, amely döntés szükségszerűen (a Geo-Sivo ajánlatának hiánya miatt) a Vikuv tendernyertességét eredményezte.
339. Így az ajánlatkérő döntése alapján az egyedüli ajánlattevő Vikuv lett a közbeszerzés nyertese, az erről szóló összegzést 2014. szeptember 12-én küldték meg neki.²⁸⁷
340. Mind az Aquazit előadása, mind a Vikuv tendernyertessége, valamint a korábban ismertetett egységes és folytatólagos magatartás azt támasztja alá, hogy a Vikuv és az Aquazit versenykorlátozó megállapodást kötöttek jelen tender vonatkozásában is a Vikuv tendernyertessége érdekében.

VI.2.3.4. A Veresegyház Város Önkormányzata által 2014 márciusában kiírt közbeszerzés

341. A Veresegyház Város Önkormányzatának 2014 áprilisában kiírt közbeszerzése kapcsán több körülmény is arra utal, hogy az Aquazit, a Drillingwater és a Vikuv ajánlatai egymásra tekintettel, a Vikuv nyertességének biztosítására születtek:
- mindhárom vállalkozás ajánlatát a Vikuv alkalmazottja, [személyes adat] adta át személyesen az ajánlatkérőnek;
  - mindhárom vállalkozás ajánlatának pdf változata ugyanazon nap délutánján készült;
  - a Vikuv és a Drillingwater excel formátumú költségvetéseinek utolsó mentését öt percnyi eltéréssel ugyanaz – a rendelkezésre álló adatok alapján nem azonosítható – személy végezte;
  - mind a Vikuv, mind a Drillingwater pdf változatú végleges ajánlatai a tárgyalás napjának reggelén, alig több, mint húsz percnyi eltéréssel készültek;
  - a Vikuv és a Drillingwater excel formátumú végleges költségvetéseinek utolsó mentését szintén valamivel több, mint húsz perc különbséggel készültek, bár az utolsó mentést végző személy a metaadatok tanúsága szerint nem ugyanaz a felhasználó volt.
342. A fenti körülmények – így az időbeli egybeesés, valamint az utolsó mentést végző személyek közötti átfedés, valamint az ajánlatok kézbesítésének módja – az eljáró versenytanács szerint

²⁸⁶ VJ/111-99/2015., 1. kérdésre adott válasz.

²⁸⁷ VJ/111-22/2015. számú irat CD mellékletén a 2. számú melléklet „14. összegzés az ajánlatok elbírálásáról.pdf” elnevezésű irata.

összességükben – legalábbis közvetett módon – azt bizonyítják, hogy az Aquazit, a Drillingwater és a Vikuv ajánlatai egymásra tekintettel, a Vikuv nyertessége érdekében születtek.

343. Az Aquazit nem tett eleget az ajánlatkérő hiánypótlásra történő felhívásának, amelyre magyarázatul azt adta elő, hogy az alkalmassági feltételeket – korábbi várakozásai ellenére – nem tudta megfelelően igazolni. Az eljáró versenytanács szerint azonban ez nem lehet okszerű és elfogadható magyarázat arra, hogy az Aquazit a hiánypótlásnak miért nem tett eleget, annak fényében, hogy ezt megelőzően az Aquazit is olyan ajánlatot nyújtott be, amely a Vikuv nyertességét támogatta.
344. Összegzésként a fentiek alapján megállapítható, hogy a közbeszerzésen a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater ajánlatai egymásra tekintettel készültek el, úgy, hogy a Vikuv adta be a nyertes ajánlatot.
345. A Drillingwater végleges költségvetésének meta adatai alapján felmerült, hogy [személyes adat] nemcsak az Aquazit, hanem a Drillingwater ajánlatának elkészítésébe is bekapcsolódhatott, legalábbis a végleges költségvetést érintően. Az azonban nem egyértelmű, hogy [személyes adat] a Drillingwater költségvetése kapcsán pontosan melyik vállalkozásához köthető tevékenységet végzett, az a 3.2. pontban kifejtettek alapján nem volt egyértelműen rekonstruálható.

VI.2.3.5. A Veresegyház Város Önkormányzata által 2014 októberében kiírt közbeszerzés

346. A fentiek alapján megállapítható, hogy a három ajánlattételre felkért vállalkozás, a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater ajánlatát ugyanazon a napon, hozzávetőlegesen tíz percnyi eltéréssel írták CD-re. Az, hogy a CD-re írást pontosan ki, illetve melyik vállalkozáshoz köthető személy végezte, a rendelkezésre álló adatok alapján nem állapítható meg.
347. A CD-re írási tevékenység szorosan véve egyfajta adminisztratív tevékenységnek tűnhet. Az eljáró versenytanács értékelése szerint önmagában abból a körülményből, hogy a három ajánlat befejezése egy helyen, lényegében egyidejűleg történt, arra utal, hogy a három vállalkozás elvileg egymással versenyző ajánlatai egymásra tekintettel, a másik két ajánlat tartalmának figyelembe vételével készültek el. Ezt az értékelést erősíti közvetetten az is, hogy a korábbi veresegyházi közbeszerzésnél ugyancsak hasonló ajánlatkészítési mechanizmus volt azonosítható és szintén a Vikuv lett a nyertes ajánlatadó.
348. Az Aquazit ezúttal sem tett eleget a hiánypótlási felhívásnak, amelynek indokaként – a korábbi veresegyházi közbeszerzéshez hasonlóan – azt jelölte meg, hogy az alkalmassági feltételeket nem tudta igazolni. Az Aquazit és a Vikuv azonos ajánlati áraitra figyelemmel ugyanakkor az eljáró versenytanács szerint az Aquazit-nak már az ajánlata benyújtásakor tisztában kellett lennie azzal, hogy a szükséges referenciákat nem tudja, illetve nem szándékozik majd bemutatni, ezért vállalt ajánlatában a Vikuv-val azonos árat.
349. A fentiek alapján megállapítható, hogy a 2014 októberében kiírt veresegyházi közbeszerzés során a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater egymásra tekintettel olyan tartalmú ajánlatot nyújtottak be, hogy a közbeszerzést a Vikuv nyerje meg.
350. Az ajánlatkérőnek beadott ajánlatadói CD-k meta adatai és a fentebb részletezett egyéb körülmények alapján az is rögzíthető, hogy a két, 2014. évi veresegyházi közbeszerzésnél az ajánlattételre felkért Vikuv, Aquazit és Drillingwater ajánlatai egymásra tekintettel készültek el, amelyek alapján a Vikuv nyerte a közbeszerzéseket.

VI.2.4. Az eljárás alá vontak felelőssége

VI.2.4.1. A Vikuv felelőssége

351. A Vikuv részese valamennyi jelen eljárásban vizsgált közbeszerzések során tanúsított jogsértő magatartásnak, így a felelőssége megállapítható.

VI.2.4.2. Az Aquazit felelőssége

352. Az Aquazit szintén valamennyi, jelen eljárásban vizsgált közbeszerzés során tanúsított összjátásának részese volt, így a felelőssége szintén megállapítható.

VI.2.4.3. A Drillingwater felelőssége

353. A Drillingwater részese volt a jászfényszarui és a veresegyházi közbeszerzések során tanúsított jogsértő magatartásnak, így felelőssége ezen közbeszerzések vonatkozásában megállapítható.

VI.2.4.4. A Geo-Sivo felelőssége

354. A Geo-Sivo is részese volt a Vikuv-val történt összejátszásnak a Kengyel Községi Önkormányzat által 2013 novemberében kiírt közbeszerzésen, így felelőssége megállapítható.

VI.3. Csekély jelentőség kérdése

355. Miután az eljárás alá vont vállalkozások jogsértése versenytársak közötti piacfelosztásnak és árörögítésnek minősül, annak csekély jelentősége a Tpv. 13. § (3) bekezdése alapján eleve nem állapítható meg.

VI.4 A megállapított jogsértés

356. A fentiek alapján az eljáró versenytanács megállapította, hogy

1. a Vikuv, az AQUAZIT és a Drillingwater egységes és folyamatos jogsértést követett el 2012. október 13-tól 2014. október 18-ig, aminek keretében

- Jászfényszaru Város Önkormányzata által 2012. október 13-án kiírt,
- Veresegyház Város Önkormányzata által 2014. március 26-án kiírt,
- Veresegyház Város Önkormányzata által 2014. október 10-án kiírt

közbeszerzési eljárások során a VIKUV tendernyertessége érdekében versenykorlátozó megállapodást kötöttek.

2. a fenti egységes és folyamatos jogsértés a VIKUV és az AQUAZIT vonatkozásában a

- Kengyel Községi Önkormányzat által 2013. november 23-án kiírt,
- Kengyel Községi Önkormányzat által 2014. augusztus 18-án kiírt

közbeszerzési eljárásokra is kiterjed.

3. a Kengyel Községi Önkormányzat által 2013. november 23-án kiírt közbeszerzési eljárás során a GEO-SIVO a VIKUV-val versenykorlátozó célú megállapodást jelentő jogsértést követett el, amikor felosztotta a piacot, és az ajánlati árait a Vikuv tendernyertessége érdekében határozta meg.

357. A fenti magatartásukkal az érintett eljárás alá vontak a Tpv. 11. §-a (2) bekezdésének a) és d) pontjaiban foglalt tényállás megvalósításával megsértették a Tpv. 11. §-ának (1) bekezdésében előírt tilalmat

VI.5. Az eljárás megszüntetése

358. Az eljáró versenytanács az egyéb magatartások és a Kútfej vonatkozásában az eljárást Ket. 31. § (1) i) pontja alapján megszüntette, tekintettel arra, hogy az eljárásban a tényállás a határozat meghozatalához szükséges mértékben nem volt tisztázható, és további eljárási cselekménytől sem volt várható eredmény.

VII. A bírságkiszabás

VII.1. A bírságkiszabás keretei

359. Az eljáró versenytanács a fentebb ismertetett jogsértések miatt a Tpvt. 78. §-a alapján bírságot szab ki az eljárás alá vont Vikuv, Aquazit, Drillingwater és Geo-Sivo vállalkozásokkal szemben.
360. Az eljáró versenytanács a jelen eljárásban a Tpvt. 78. § szerinti bírságkiszabás során a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa Elnökének 11/2017. közleményét (a továbbiakban: Bírságközlemény) veszi alapul, figyelemmel annak 83. pontjára, mely szerint „a GVH a jelen közleményt alkalmazza a közlemény közzétételét [2017. december 19.] megelőzően indult versenyfelügyeleti eljárásokban [...] is, amennyiben a jelen közlemény közzétételének időpontjában az eljáró versenytanács még nem közölte a Tpvt. 73. § szerinti előzetes álláspontját az ügyfelekkel [...]”, a 83. pontban írt eltérésekkel.
361. A Bírságközlemény 3. pontja értelmében a közlemény „azokat a Tpvt. 78. § (3) bekezdése szerinti szempontokat részletezi, amelyek mentén a GVH meghatározza a Tpvt. 11. és 21. §-ában, valamint az Európai Unió Működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ.) 101. és 102. cikkében [korábban: az Európai Közösséget létrehozó szerződés (EKSz.) 81. és 82. cikke] meghatározott – a versenykorlátozó megállapodásokra és összehangolt magatartásokra és vállalkozások társulásának döntésére (a továbbiakban együtt: versenykorlátozó megállapodások), valamint a gazdasági erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó – tilalmak érvényesítését szolgáló eljárásokban [...] a Tpvt. 78. § (1) bekezdés a) pontja szerint kiszabott bírság mértékét”.
362. A Bírságközlemény 13. pontja szerint a „bírság meghatározása többlépcsős eljárás: a GVH először egy, a jogsértés súlyát kifejező, a jogsértő vállalkozás által az érintett piacon elért forgalom, [...] versenyztetési eljárások kapcsán megállapított jogsértések esetében pedig az érintett tenderek(ek) értékén (a továbbiakban: releváns forgalom) alapuló kiinduló összeget határoz meg, amelyet további szempontok figyelembe vételével több lépésben módosíthat, ügyelve ugyanakkor arra, hogy az egyes tényezőket a mérlegelés során csak egyszer vegye figyelembe.”
363. A Bírságközlemény 14. pontja értelmében a „bírság meghatározásakor figyelembe vett enyhítő és súlyosító körülmények a különböző további lépések során az egyes szempontokkal érvényesíteni kívánt jogpolitikai eszközökhöz igazodóan eltérő módon és súllyal kerülnek figyelembe vételre úgy, hogy a súlyosító körülmények megléte a végül kialakuló bírságösszeg növekedésének irányába, míg az enyhítő körülmények a bírságösszeg növekedésének irányába hat. Súlyosító körülmények hiánya önmagában nem minősül enyhítő körülménynek”.

VII.2. A kiinduló összeg meghatározása

364. A Bírságközlemény 15. pontja szerint – figyelemmel annak 83. a) és c) pontjaira is – a kiinduló összeget a releváns forgalomnak és a jogsérelem súlyát kifejező arányszámnak a szorzataként kell meghatározni.

VII.2.1. A releváns forgalom

365. A Bírságközlemény 17. és 83. b) pontja alapján a jogsértéssel érintett beszerzés („tender”) értékének háromszorosa minősül releváns forgalomnak.

Jogsértés el érintett pályázat	Jászfényszaru 2012. október	Kengyel 2013. november	Kengyel 2014. augusztus	Veresegyháza 2014. április	Veresegyház a 2014. november	Összesen:
Jogsértő vállalkozások	Vikuv Aquazit Drillingwater	Vikuv Aquazit Geo-Sivo	Vikuv Aquazit	Vikuv Aquazit Drillingwater	Vikuv Aquazit Drillingwater	
A pályázat értéke (nettó forint)	48.500.000	24.765.000	15.000.000	100.000.000	14.800.000	203.065.0004
A pályázatok háromszoros értéke	145.500.000	74.295.000	45.000.000	300.000.000	44.400.000	609.195.000

366. A fentiek alapján az egyes eljárás alá vontakra, az egyes tendereken való érintettségük alapján irányadó releváns forgalom az alábbi:

Vikuv	609.195.000,- Ft
Aquazit	609.195.000,- Ft
Drillingwater	489.900.000,- Ft
Geo-Sivo	74.295.000,- Ft

VII.2.2. A jogsérelem súlyát kifejező arányszám

367. A jogsérelem súlyának mérlegelése keretében a Bírágközlemény 19. pontja szerint két körülményt kell vizsgálni: a verseny veszélyeztetését és a jogsértés piaci hatását. Mindkét tényező esetében maximum 30 pont adható.

VII.2.2.1. A verseny veszélyeztetettsége

368. A verseny veszélyeztetettségének megítélésakor szerepet játszik, hogy az adott magatartás természeténél fogva, a verseny milyen fokú csökkenésével fenyeget, esetleg fenyeget-e a verseny teljes megszűnésével. A verseny veszélyeztetettségének keretében vizsgálandó továbbá, hogy a magatartás az adott eset körülményei szerint fontosabb, illetve meghatározó versenyméretű (pl. árverseny, minőségi verseny, innovációs verseny) közül melyeket érinti, esetleg valamennyit érinti-e, továbbá hogy mennyire összetett, kiterjedt a jogsértés, mennyire intézményesített annak jellege.

369. Az eljárás alá vont Vikuv, Aquazit, Drillingwater és Geo-Sivo vállalkozások jogsértése (árrögzítés és piacfelosztás) a Tpv. 13. § (3) bekezdése szerinti kartellnek minősül, ami jelentős mértékben képes a köztük lévő verseny korlátozására. Az eljárás alá vontak jogsértése az árverseny dimenzióját érintette.

370. A Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater közös jogi képviselője a verseny veszélyeztetettsége kapcsán arra hivatkozott, hogy az ajánlatkérő önkormányzatok „a Kbt. 122/A. §-a szerinti eljárást alkalmazta, meghatározva, hogy a közbeszerzésen a „Vikuv Csoport” két tagja és a közbeszerzés tárgyát képező szolgáltatás nyújtására egyébként kapacitással nem rendelkező Geo-Sivo tehet ajánlatot. A verseny veszélyeztetése a Geo-Sivo-val kötött bármiféle versenykorlátozó megállapodás révén tehát csak egy olyan ténybeli helyzetre korlátozódik, amelyben az ajánlatkérő felektől független döntése révén lényegében már semmiféle versenyhelyzet nem állt fenn. A megállapodás által a verseny kapcsán kifejezhető veszélyeztetettség foka ezért elvi szinten is elhanyagolható volt”.

371. Ennek kapcsán az eljáró versenytanács megjegyzi, hogy az ajánlatkérő önkormányzatoknak nem volt tudomása arról, hogy a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater (álláspontjuk) szerint egy vállalkozáscsoportba tartoznának, erről az álláspontjukról ezen vállalkozások nem tájékoztatták az önkormányzatokat, sőt a fentebb bemutatottak²⁸⁸ szerint, ha ezt valóban így gondolták volna akkor a pályázattal kapcsolatos jogszabályi tájékoztatási kötelezettségüknek²⁸⁹ sem tettek eleget. Ezen tájékoztatás megtörténte a tárgyaláson az eljáró versenytanács is rákérdezett. A jogi képviselő válaszában arról nyilatkozott, hogy nem tudják volt-e ilyen tájékoztatás, ha volt ilyen tájékoztatás akkor annak megtörténte nem tudják bizonyítani, de a Kbt. alapján ilyen kötelezettsége nincs és ha erre rákérdezettek volna az önkormányzatok akkor tájékoztatást adtak volna.
372. Azt is meg kívánja jegyezni az eljáró versenytanács, hogy nem a versenytárs Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater megállapítása döntő annak kérdésében, hogy a közbeszerzés tárgyát képező szolgáltatás elvégzésére alkalmas volt-e (kapacitással rendelkezett-e) a Geo-Sivo, hanem a kiíró önkormányzaté, amely pedig érvényesnek találta a Geo-Sivo pályázatát. Ezenkívül pedig feltéve, de nem megengedve azt, hogyha helytálló is lenne a jogi képviselő érve, akkor is lehetősége van/lett volna a Geo-Sivo-nak alvállalkozó igénybevételére. Egyébként kifejezetten ezt támasztja alá [személyes adat] a Geo-Sivo, ügyvezető tulajdonosának személyes előadása is, amely szerint alvállalkozót kívánt igénybevenni abban az esetben, ha ez szükségességé vált volna²⁹⁰.
373. Végezetül arra kívánja felhívni az eljáró versenytanács a figyelmet, hogy álláspontja szerint a jogsértés nemcsak a Vikuv és a Geo-Sivo, hanem ezenkívül a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater vonatkozásában is megvalósult, így a versenyveszélyeztettsége egyértelműen megállapítható, mivel a kartellben valamennyi a pályázaton induló vállalkozás részt vett, tehát a versenyhelyzet a pályázó eljárás alá vontak magatartása miatt teljesen kiiktatásra került.
374. Minderre tekintettel az eljáró versenytanács a verseny veszélyeztetettsége tekintetében a 0-30 pontos tartomány felső zónájába tartozó pontszámot alkalmazott valamennyi jogsértést elkövető vállalkozás vonatkozásában.

VII.2.2.2. A jogsértés piaci hatása

375. A jogsértés piaci hatása körében a Bírságközlemény 26. és 27. pontja a jogsértést elkövető vállalkozások piaci helyzetére, kartell esetében azon belül meghatározó súllyal együttes érintett piaci részesedésükre helyezi a hangsúlyt. Kisebb súllyal ugyan, de figyelembe kell venni továbbá a jogsértést elkövető vállalkozások piaci erejét meghatározó egyéb körülményeket (pl. a piac támadhatósága), és a releváns piac, a termék és a vevők egyéb jellemzőit (a vevők számára alapvető fontosságú termékről van-e szó, van-e más piacok irányában tovagyűrűző hatás). A piaci hatás értékelése során nemcsak az eljárás időpontjában már ténylegesen bekövetkezett piaci hatást, hanem a jogsértés valószínűsített hatását is értékelni kell, mindenekelőtt azt, hogy a jogsértés milyen mértékben valósult meg.
376. Jelen közbeszerzési eljárások kivétel nélkül a Kbt. 122/A. § (1) bekezdése szerinti meghívásos eljárások voltak és tekintettel arra, hogy valamennyi meghívással érintett vállalkozás részese volt a jogsértő magatartásnak, így – nem lévén más versenyző vállalkozás - a piaci részesedés valamennyi tender vonatkozásában 100 százalékos volt, hiszen az adott tenderen csak azon vállalkozások vehetnek részt, akik meghívásra kerültek.
377. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint nem helytálló azon jogi képviselői érvelés, hogy ilyen, a Kbt. 122/A. § (1) bekezdése szerinti eljárások esetében

„az ajánlatkérő döntése lényegében zárta ki az érdemi verseny lehetőségét és így nem beszélhetünk tényleges piaci hatásról”, ugyanis a verseny meglétét maga a Kbt. 122/A. § (1) bekezdése garantálja azzal a kógens előírással, hogy legalább három ajánlati felhívást kell közzétenni. Ezt az álláspontja sem befolyásolja, hogy véleménye szerint a Geo-Sivo nem is

²⁸⁸ Lásd jelen határozat VI.2.1.3.1. alfejezetét

²⁸⁹ Pmt.) 3. § r) pontja²⁸⁹ szerint definiált „tényleges tulajdonosról” történő nyilatkozat (lásd szintén a jelen határozat VI.2.1.3.1. alfejezetét)

²⁹⁰ VJ/111-36/2015.

volt képes teljesíteni a tenderben foglaltakat és azt jelezte is a kiírónak, hogycsak magasabb árajánlatot tud adni”.

Hiszen egyrésről ennek eldöntése nem az ő, hanem a kiíró kompetenciája, másrésről az, hogycsak magasabb áron tud teljesíteni a Geo-Sivo azt bizonyítja, hogy a teljesítésre alkalmas.

378. Az is megjegyzendő, hogy ez a magasabb árajánlat konkrétan kevesebb, mint 1%-kal tért el a Vikuv ajánlatától és még ennél is kisebb volt az Aquazit ajánlata esetében²⁹¹ való eltérés. Azt is megjegyzeni kívánja az eljáró versenytanács, hogy ezen marginális eltérésben feltételezhetően közrejátszhatott, az a Geo-Sivo által elismert és a Vikuv által sem vitatott tény, hogy a Geo-Sivo ajánlatát a Vikuv állította össze.
379. Azt is megállapította az eljáró versenytanács, hogy a jogsértés ténylegesen megvalósult, hiszen valamennyi esetben a Vikuv megnyerte a tendereket, majd teljesítette is azokat. Ennek kapcsán a jogi képviselő azon hivatkozásának, hogy az ajánlatkérő önkormányzat az elvégzett szolgáltatások teljes ellenértékét nem teljesítette nincs versenyjogi vonatkozása, ez egy az önkormányzat és az eljárás alá vont közötti magánjogi jogvita tárgyát képezi.
380. Mindezek alapján az eljáró versenytanács a piaci hatás tekintetében is a 0-30 tartomány felső zónájába tartozó pontszámot tervez alkalmazni.

VII.3. A bírság alapösszegének meghatározása

381. A Bírságközlemény IV. része szerint az alapösszeg meghatározásakor a vállalkozásnak a jogsértéshez való viszonyulását kifejező súlyosító és enyhítő körülmények kerülnek figyelembe vételre, melyek jelentőségüktől függően kis jelenőség esetén 0-5, közepes jelentőség esetén 5-15, kiemelt jelentőség esetén 15-25 százalék közötti mértékben növelik, illetve csökkentik a kiinduló összeget.

VII.3.1. Súlyosító körülmények

382. Súlyosító körülményként a felróhatóság, a jogsértésben betöltött szerep, valamint egyéb szempontok vehetők figyelembe.
383. A Bírságközlemény 33. és 34. pontja szerint a felróhatóság kiemelt fokának tekinthető, ha a jogsértés elkövetésére bizonyíthatóan annak jogsértő jellege tudatában, szándékosan került sor. Ilyennek minősül, ha a jogsértés közbeszerzésen való összejátszás révén valósult meg, mivel az a közpénzek racionális felhasználásának veszélyeztetése okán alapvetően ellentétes a társadalmi elvárással, s mint ilyen több jogszabály által is tilalmazott, amivel a vállalkozásoknak tisztában kell lenniük. Szintén megalapozhatja a felróhatóság magasabb fokát, ha vezető tisztségviselő is részt vett a jogsértés elkövetésében, mivel velük szemben magasabb szintű elvárhatóság érvényesülhet, illetve akkor is, ha a jogsértés valamilyen különösen érzékeny, kiszolgáltatott helyzetben lévő vagy sebezhető vevői csoportot érintett.
384. Jelen jogsértések nem vitásan közbeszerzési eljárások során valósultak meg, valamint az sem vitás, hiszen erre maga a Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater hivatkozik, hogy a Vikuv vezérigazgatója résztvett a pályázatokban, döntéseket hozott, valamint [személyes adat] a Drillingwater és [személyes adat] a Geo-Sivo ügyvezetője is aktívan résztvettek a pályázatokkal kapcsolatos ügyintézésben, pl.: ők állították össze a pályázatokot, ők tartották a kapcsolatot a kiíróval²⁹².
385. Erre figyelemmel²⁹³ az eljáró versenytanács valamennyi vállalkozás vonatkozásában a kiemelt fokú súlyosító körülményként veszi figyelembe a felróhatóságot.

²⁹¹ Az ajánlati árak:

Aquazit	24.956.000,- Ft
Geo-Sivo	25.000.000,- Ft
Vikuv	24.765.000,- Ft

²⁹² Lásd pl.: jelen határozat 60-62., 110-117., 140., 152., 258. pontjait vagy VJ/111-159/2015. 33. pont

²⁹³ Valamennyi jogsértő eljárás alá vont esetében a közbeszerzési kartell, a Vikuv, a Drillingwater és a Geo Sivo esetében a vezető tisztségviselő szerepe miatt.

386. A Bírágközlemény 36. pontja szerint az eljárás alá vontak jogsértésben betöltött szerepének mérlegelése a versenyt korlátozó megállapodások és a közös erőfőlényvel való visszaélések esetén releváns. A megállapodásokban résztvevők ugyanis – különösen kartellek esetében – gyakran eltérő szerepet játszanak, így lehetnek egyesek a megállapodásnak szervezői, vezetői, kezdeményezői, magatartásukkal aktívan hozzájárulva a megállapodás működéséhez és fennmaradásához.
387. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a Vikuv, mint a megállapodásokat (az egyes vállalkozások által a közbeszerzések kapcsán tanúsítandó magatartást) kezdeményező egyértelműen megállapítható (azt maga a Vikuv sem vitatta, sőt kifejezetten ezt alátámasztó előadás tett, bizonyítékokat szolgáltatott) a kezdeményezői és szervezői szerep, amit kiemelkedő jelentőségű súlyosító körülményként értékelt, így vele szemben az alapösszeget jelentősen növelte.
388. Az eljáró versenytanács nem azonosította az alapösszeg növelésére okot adó egyéb szempontot.

VII.3.2. Enyhítő körülmények

389. A Bírágközlemény III.2. része szerint a bírságot csökkentő tényezőként a jogsértésben betöltött szerep, külső tényezők és egyéb szempontok vehetők figyelembe.
390. Ekörben az eljáró versenytanács elfogadta azon Vikuv, Drillingwater és Aquazit által előterjesztett érvelést, amely szerint, ha az eljáró versenytanács nem fogadja el ezen vállalkozások egy vállalkozáscsoportba tartozását akkor az ezen érvelés alátámasztására csatolt bizonyítékok a jogsértés elkövetését igazolják. A Bírágközlemény 76. pontja szerint pedig a bírság 5%-os csökkentését eredményezi a jogsértést alátámasztó bizonyítékok (engedékenységi politikán kívüli) önkéntes szolgáltatása, a jogsértés körülményeinek tisztázása. Az eljáró versenytanács megjegyzi, hogy az eljárás alá vontak számára kedvező az a megközelítése, hogy a felek adott bizonyítékokkal kapcsolatos saját értékelésétől és szándékától függetlenül (hiszen a felek védekezésük keretében, éppen a függetlenségük és így a jogsértés megállapítása elleni érvelésük alátámasztására csatolták a dokumentumokat) értékeli a jogsértést alátámasztó dokumentumok benyújtását.
391. Azonban azt megjegyzi az eljáró versenytanács, hogy pusztán a jogi képviselő által hivatkozott együttműködő magatartás nem minősül enyhítő körülménynek, figyelemmel arra, hogy ez jogszabályi kötelezettsége az eljárás alá vontaknak és ez ezen kötelezettségen nem mutat túl. Ekörben megjegyzendő az is, hogy a Vikuv, és a Geo-Sivo tulajdonos vezérigazgatója, tulajdonos ügyvezetője a bíróság eljárási bírság felülvizsgálata során hozott döntése alapján kirívóan jogellenes magatartást tanúsított, amikor megkísérelte a tényfeltárást megghiúsítani, erre figyelemmel nem is beszélhetünk együttműködő magatartásról.
392. Azonban az eljáró versenytanács nem értett egyet azon érveléssel, hogy az eljárás elhúzódtását enyhítő körülményként kell értékelni az eljárás alá vontak számára. Ekörben arra hivatkoztak, hogy az eljárás elhúzódtása „olyan közvetlen és közvetett költségeket okoz a Vikuv Csoport számára, amelyekre tekintettel indokolt bármiféle esetleges bírság jelentős mértékű csökkentése. A folyamatos költségek, az eljárás alá vonti státusból következő társasági jogi korlátok, így a Drillingwater nem gazdaságos tevékenysége miatt már régóta tervezett végelszámolásának jelentős késedelme és a cég fenntartásával emiatt vállalt folyamatos költségek jelentős mértékűre nőttek. Ugyancsak érezhető a piacon a nyitott versenyfelügyeleti eljárás miatt az üzletszerzési lehetőségek beszűkülése, az ajánlatkérői felhívások számának csökkenése.”
393. Ekörben az eljáró versenytanács, figyelemmel a Ket. 72. § (1) ee) pontjában foglaltakra is megállapította, hogy az ügyintézési határidő 2018. január 9-én lejárt, és így az ügy bonyolultsága és összetettsége miatt valóban az ügyintézési határidőt túllépte, azonban azt meg kívánja jegyezni, hogy semmilyen szankciója nincs annak, hogy a vállalkozások versenyfelügyeleti eljárás hatálya alatt állnak, az eljárás alá vontak csak hivatkoztak arra, hogy ez számukra hátrányos, de ezt semmivel sem bizonyították. Az is megjegyzendő, hogy a GVH jelen ügyben az ügyindításról sajtóközleményt nem adott ki, kizárólag a Vikuv és a Geo-Sivo ügyvezetőinek kirívó, a tényállás feltárást megghiúsítani akaró jogerősen megállapított jogsértő magatartásáról tett közzé, a bírósági felülvizsgálatot követően sajtóközleményt, azonban ezen

magatartás kizárólag a két érintett vállalkozás vezető tisztségviselőinek magatartásának a következménye.

394. Az eljáró versenytanács álláspontját támasztja alá a Legfelsőbb Bíróság (a továbbiakban LB.) joggyakorlata is, mivel az LB rámutatott arra²⁹⁴, hogy „A jogsértés súlya szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a számonkérésre mikor került sor”, a határidő múlása kapcsán annak van jelentősége, hogy az az ügy érdemi eldöntésére kihatással volt-e²⁹⁵, az eljáró versenytanács álláspontja szerint pedig az ügyintézési határidő túllépésnek az ügy érdemi eldöntésére nem volt kihatása és ilyenre az eljárás alá vontak sem hivatkoztak.

VII.4. Az alapösszeg korrekciója

395. A Bíróságközlemény 42. pontja szerint az alapösszeg kiszámítását követően kerül sor
- a jogsértés esetleges ismétlődésének,
  - a jogsértéssel elért előnynek,
  - az elrettentő hatásnak,
  - a Tpvt. 78. §-ában meghatározott bírság maximumának,

VII.4.1. Ismétlődés

396. Az eljáró versenytanács egyik eljárás alá vont esetében sem tartja megállapíthatónak az ismétlődést.

VII.4.2. Jogsértéssel elért előny

397. A jogsértéssel elért előny számszerűsítésére nem került sor a versenyfelügyeleti eljárás során.

VII.4.3. Elrettentő hatás

398. A Bíróságközlemény 51. pontja szerint a GVH kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a bíróságok megfelelő visszatartó hatással bírjanak; ennek érdekében az egyébként kiszámított bírság összegének növelésére kerülhet sor az olyan vállalkozások tekintetében, amelyek a jogsértés által érintett piacon elért releváns árbevételén túlmenően különösen jelentős árbevétellel bírnak, és ezért számukra a releváns forgalom alapján számított bírság nem jelentene érzékelhető terhet. Az eljáró versenytanács a bírságot az elrettentő hatásra tekintettel nem változtatta meg.

VII.4.4. Bírságmaximum

399. Végezetül az eljáró versenytanács a Tpvt. 78. § (1b) bekezdése alapján a 2017. évi hiteles nettó árbevételi adat 10%-t vette figyelembe a bírságmaximum meghatározása során, amely az egyes vállalkozások vonatkozásában a következő:

Vikuv	96.104.100,- Ft
Aquazit	3.683.300,- Ft
Drillingwater	874.000,- Ft
Geo-Sivo	5.135.700,- Ft

400. Valamennyi jogsértést elkövető eljárás alá vont esetében a számított bírság többszörösen meghaladta a Tpvt. 78. § (1b) bekezdése alapján számított bírságmaximumot, így az eljáró versenytanács a bírság összegét a törvényi maximumra csökkentette le.

VII.5. Egyezségi eljárás

401. Az előzetes álláspontban szereplőkkel egyezően az eljáró versenytanács a Tpvt. 79. §-a szerint, egyezően a közös álláspontban és az egyezségi nyilatkozatban szereplőkkel, a Geo-Sivo fentiek szerint kalkulált bírságának mértékét 30%-kal kívánta csökkenteni, azonban tekintettel arra,

²⁹⁴ LB Kfv.II.37.291/2009/29., (Vj-45/2006.)

²⁹⁵ lásd: LB a KK. 31. számú állásfoglalásá, LB. Kf.IV. 27.929/1998/4., (Vj-147/1992.), Főv. Ítéltábla 2.Kf.27.280/2008/7., Vj-47/2004.,

hogy a Geo-Sivo nem tett eleget a Tpv. 73/A. § (4) bekezdésébe²⁹⁶ foglalt kógens kötelezettségének, ezért az eljáró versenytanács, figyelemmel arra is, hogy a Tpv. 73/A. § (2) bekezdése alapján nincs helye igazolási kérelem előterjesztésének a Közlemény 83. g) pontja alapján az egyezségi kísérlet befejezéséről tájékoztatta²⁹⁷ a Geo-Sivo-t.

VII.6. Engedékenységi politika

402. A jelen versenyfelügyeleti eljárásban a GVH engedékenységi politikájának alkalmazására nem került sor, a Geo-Sivo erre vonatkozó indítványát az eljáró versenytanács elutasította²⁹⁸.

VII.7. Részletfizetés iránti kérelem

403. A Geo-Sivo az egyezségi kísérlet során²⁹⁹ szóban ugyan jelezte, hogy elképzelhető, hogy részletfizetési kérelmet fog a későbbiekben előterjeszteni, azonban erre nem került sor.

404. A Vikuv, az Aquazit és a Drillingwater részletfizetés iránti kérelmet terjesztett elő az előzetes álláspontra tett észrevételeiben³⁰⁰, majd az eljáró versenytanács hiánypótlási felhívására³⁰¹ azt kiegészítette³⁰². Kérelmében előadta, hogy [üzleti titok]³⁰³.

405. Előadta továbbá, hogy az Aquazit alig 37 millió Ft, míg a Drillingwater még 9 millió Ft árbevételt sem ért el, ezek alapján ezen vállalkozások nyilvánvalóan nem lennének képesek nagyobb mértékű bírság egy összegű megfizetésére.

406. Az eljárás alá vontak részletfizetési kérelme kapcsán az eljáró versenytanács egyszerre mérlegelte az eljárás alá vont érveit és a bírság megfizetéséhez fűződő közérdeket. Az eljáró versenytanács alapvetően a fizetési nehézség körében felmerült körülményeket és tényeket értékelte.

407. A Ket. 74. §-ának (1) bekezdése szerint a kötelezést tartalmazó döntésben a hatóság részletekben történő teljesítést is előírhat. A részletfizetés engedélyezése azonban különleges és kivételes eset, csak a vállalkozás igazolt pénzügyi nehézségeire tekintettel történhet. A részletfizetés akkor engedélyezhető, ha a kiszabandó bírság egy összegben való megfizetése – folyó fizetési lehetőségeit figyelembe véve – kirívóan aránytalan terhet róna az adott vállalkozásra³⁰⁴.

408. A versenyfelügyeleti eljárásra vonatkozó rendelkezések következtében részletfizetési kedvezmény csak abban az esetben adható, ha azt a vállalkozás a döntés meghozatala előtt kéri. A döntés meghozatala után már nincs az eljáró versenytanácsnak lehetősége a döntés módosítására a részletfizetés engedélyezése okán, tekintettel arra, hogy a Tpv. 44. §-a kizárja a Ket. 74. § (2)-(5) bekezdéseinek alkalmazhatóságát.

409. A részletfizetés megállapíthatóságának mérlegelése során az eljáró versenytanácsnak figyelemmel kell lennie a jogsértés jogkövetkezményének a jogsértés megállapításához időben közeli végrehajtásához fűződő közérdekre is a vállalkozás pénzügyi helyzetének veszélyeztetettségével összefüggésben.

410. Továbbá általánosságban elmondható a joggyakorlat alapján, hogy a részletfizetést önmagában, az összefüggések részletes és ok-okozati ismertetése nélkül nem alapozzák meg azon körülmények, hogy a cég veszteséges volt, hitellel rendelkezik, jelentősebb beruházást végez, továbbá a pénzügyi vagy likviditási nehézségeket sem elég önmagában állítani, azt okirattal és számszerű indokolással alá kell támasztani.

411. A jelen esetben azonban megállapítható, hogy az eljárás alá vont Vikuv részletesen ismertette és indokolta kérelmét, jelentős mennyiségben iratokat (számlákat, számlakivonatokat,

---

²⁹⁶ Tpv. 73/A. (4) A 73. § (1) bekezdésétől eltérve, az egyezségi nyilatkozatot tevő ügyfél az előzetes álláspontra legfeljebb tizenöt napon belül köteles egyértelműen nyilatkozni arról, hogy az előzetes álláspont tartalma érdemben megegyezik az egyezségi nyilatkozatban foglaltakkal, vagy hogy az egyezségi nyilatkozatot visszavonja.

²⁹⁷ VJ/111-170/2015.

²⁹⁸ VJ/111-137/2015.

²⁹⁹ VJ/111-147/2015., VJ/111-150/2015.

³⁰⁰ VJ/111-159/2015.

³⁰¹ VJ/111-160/2015.

³⁰² VJ/111-161/2015.

³⁰³ A VJ/111-168/2015. sz. végzés alapján a Vikuv üzleti titka.

³⁰⁴ Figyelemmel a Közlemény 73. pontjára

számításokat és terveket) csatolt és igyekezett az összefüggéseket is ismertetni, bár alapvetően a rövid távú likviditási nehézségeit mutatta be.

412. Az eljárás alá vont pénzügyi helyzetére, rövid távú likviditási nehézségeire a rendelkezésre álló adatok, illetve saját következtetései alapján a jelen határozat rendelkező része szerinti részletfizetési konstrukció előírásáról döntött. Az eljáró versenytanács figyelemmel volt arra az összeghatárra is, amelyet a Vikuv eljárás alá vont megjelölt mint havonta a működés fenntartása mellett kifizethető összeg.
413. Azonban az eljáró versenytanács az Aquazit és a Drillingwater esetében a részletfizetési kérelmet a Ket. 74. § (1) bekezdése alapján elutasította, mivel a bírság összege azt nem indokolja, illetve azért mert a jogi képviselő a 2017-es árbevételi adaton kívül mással nem is igazolta azt, ami a fent kifejtett Versenytanácsi gyakorlat alapján nyilvánvalóan nem alapoza meg a részletfizetési kérelem teljesítését.

VIII. **Egyéb kérdések**

414. A Tpvt. 95/F. § (1) bekezdése alapján a jelen eljárásban a Tpvt.-nek az eljárás megindításakor hatályos eljárási rendelkezéseit kell alkalmazni.
415. A GVH hatáskörét a versenyfelügyeleti eljárásra a Tpvt. 45. §, illetékességét a Tpvt. 46. § állapítja meg.

Budapest, 2018. december 19.

dr. Kóhalmi Attila s.k.
előadó versenytanács tag

Dudra Attila s.k.
versenytanács tag

dr. Kuritár Dávid s.k.
versenytanács tag